



TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 2 (2497) 1998 SAUSIS-JANUARY 6 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS - LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • NUMERIO KAINA - \$1

Lietuva-jūrinė valstybė

Šiemet sueina 75 metai nuo Klaipėdos sukilimo, po kurio Klaipėdos kraštas buvo prijungtas prie Lietuvos. Tai istorinis laimėjimas, praveręs Lietuvai langą į Vakarų.

SUKAKTIES proga prisimintinas lietuvių ryžtingumas, privertęs ir žymiai didesnius atsisakyti savo planų. Po Versalio sutarties Klaipėdos krašto valdymas buvo pavestas karą laimėjusiems santarvininkams. Prancūzai tapo laikiniais krašto prižiūrėtojais ir administratoriais. Ne paslaptis, kad kai kurie didieji vakariečiai buvo linkę manyti, jog Klaipėda turėtų atitekti Lietuvai, kuriai savasis uostas labai praverstų, o tuo pačiu būtų išspręstos ir istorinės pretenzijos. Vokiečiai iš pradžių laikėsi neutraliai, bet, kas ir ką bedarytų, jie nebuvo palankūs karo laimėjimams, todėl ir lietuvių pretenzija jiems rodėsi labiau priimtina. Tuo tarpu lenkai dėtė prieš lietuvių nukreiptus planus. Jie siūlė Klaipėdą padaryti laisvu miestu maždaug Dancigo pavyzdžiu. Prancūzams, tuometiniams lenkų draugams, tas planas patiko, nes be kito ko dar vienas laisvasis miestas reikštų pasitūmėjimą į Rytus, kur labai trūko savo bazių. Vokiečiai tokiu sumanymui priešinosi, nors tuo metu jų nuomonės niekas neklausė. Stebint šitokių nuomonių ir planų sankirtį, lietuviams jau 1922 metų lapkričio mėnesį kilo mintis rengti sukilimą ir pasauliui parodyti, kad dauguma klaipėdiečių nori jungtis prie Lietuvos. Klaipėdos krašto lietuvių veikėjas Erdmonas Simonaitis, sukilimo organizatorius, kreipėsi į Lietuvą prašydamas pagalbos. Atsakydamas, žinoma, buvo teigiamas. Tuo pat buvo sudarytas sukilėlių štabas ir sukilimo vadu paskirtas J. Budrys. Civiliais drabužiais persirengę savanoriai kariai išsidėstė Klaipėdos krašte. Kariniai veiksmai pradėti 1923 m. sausio 10 d. naktį. Prancūzams silpnai priešinant, kraštas užimtas sausio 15 d. Sukilimas vis dėlto pareikalavo gyvybių – LE žiniomis, žuvo 20 sukilėlių, 2 prancūzai ir 1 policininkas. Krašto valdymą perėmė E. Šimonaičio sudaryta direktorija.

LAISVASIS Lietuvos langas į Vakarų per šešiolika metų (1923-1939) keitė ir stiprino krašto ekonominį gyvenimą, sukūrė daug daugiau galimybių bendradarbiauti su kitomis šalimis, keitė tautos mąstyseną apie "baisiuosius vandenis", kurie, rodos, ir tebuvo reikalingi drąsulioms keltis į turtingąją Ameriką. Žvelgiant į tą tolimąją praeitį, reikia, deja, pripažinti, kad ekonominė pažanga pralenkė idėjinę. Jūrinės minties organizacijos – skautai, jachtklubai, buriuotojai – stengėsi visuomenėje populiarinti jūrinę idėją, tačiau ryškesnio ir visuotinesio sujudimo nebuvo. O jei kada kalbėta Klaipėdos vardu, tai dauguma visų aiškinimų atspindėjo tų laikų patriotiškas nuotaikas, reikiama šūkių, dainoms, iškilmėms. Šalia to įspūdingo fono, atstovaujancio Klaipėdos kraštui ir jūrai, trūko pasirošimo ir paruošimo ne tik jūrą mylėti ir apie ją dainuoti, bet ir joje dirbti. Be vieno kito į užsienius išsiųsto jūrininkų pasimokyti jaunuolių tokio specializavimo linkme nedaug kas padarėta. Žinoma, trūko laiko, trūko lėšų, gal neužteko ir norinčių sieti save su jūriniais užsiėmimais? Panagrinėjus priežastis ir klaidas, reikėtų pradėti jau kitokių žvilgsnių žiūrėti į ateitį. Dabartinės Lietuvos ryštas tapti Europos sąjungos nare turėtų rodyti ne tik ekonominę, bet ir tam tikrą idėjinę kryptį, kur tie "baisieji vandenys" pavirsta tiesiausiais keliais, vedančiais į platųjį pasaulį. Nepriklausomybė atstatyt ir ją tvirtinan jūrinis paveldas – kol kas visokeriopa rusiškas. Laikas jau būtų peržiūrėti, kaip paprasčiausiu būdu galima būtų visa tai pakeisti. Vienas dalykas yra tikras – be savų lietuvių jūrininkų vargu ar bus galima ką nors geriau padaryti. Taigi – reikalas nesudėtingas ir aiškus. O į Europą turėtume traukti ne vien sausumos keliais. Vakariai turi matyti lietuviško pajūrio bei mūsų (ne kieno kito) uostų reikšmę, turi įsitikinti, kad Klaipėda nėra kokia užsilikusi rusų bazė, turi žinoti, kad Lietuva yra jūrinė valstybė. Č.S.

KANADOS ĮVYKIAI

Telefoninių ryšių kainos

Kanados radijo, televizijos ir telekomunikacijos komisija (CRTC) priėmė nutarimą, leidžiantį Kanados telefonų bendrovėms pačioms nustatyti telefoninių ryšių kainas nuo 1998 sausio 1 d. Taip pat ilgų atstumų skambinimai nebebus reguliuojami. "Bell Canada" galės nuleisti kainas, konkuruoti su "Sprint Canada" ir kitomis firmomis. Vietinio vartojimo kainas "Bell Canada" galės kelti daugiausia \$2.57. Aštuoniose provincijose pakėlimo vidurkis bus \$1.91. Nors Britų Kolumbijoje kainos kils \$2.84, Manitoboje 35 centais, bet New Brunswick provincijoje jokių pakėlimų nebus.

Vietiniai kainų pakėlimai priklausys nuo infliacijos, nors telefonų bendrovės norėjo dar daugiau kelti kainas. Vartotojų organizacija "Consumer's Association of Canada" perspėja, kad šis nutarimas yra laikinas, ir svarbu savo parlamento atsto-

vus ir pačią CRTC komisiją raginti, kad nutarimas nebūtų pakeistas, nes telefonų firmos stengsis tai daryti savo naudai. Ontario vyriausybė atidėjo iki kovo mėnesio nutarimą, turėjusį įsigalioti sausio 1 d., kuriuo ligoninės ir gydytojai negalės pacientų priimti šioms nepaardžius kortelių. Vyriausybė tuo norėjusi sustabdyti neteisėtą kortelių vartojimą, tačiau pritrūko laiko išduoti visiems atitinkamas korteles ir perspėti visus pacientus.

Sunkiausia bus benamiams, kurių iš viso Toronte yra apie 30,000. Maždaug trečdalis jų neturi sveikatos paslaugoms naudojamų kortelių. Kainuoja apie \$50 įsigyti reikalingus dokumentus. Vyriausybė kasmet išmoka apie \$65 mln. sveikatos priežiūrai neturintiems kortelių.

Kvebeko tarpyvyriausybinių reikalų ministras Jacques Brasseur gruodžio 19 d. pasirašė (Nukelta į 8-tą psl.)



Pasirašius draugiškumo sutartį tarp Vilniaus ir Toronto miestų 1997.XII.4 iš kairės: Kanados urbanistikos instituto direktorius JOHN FARRERO, Vilniaus meras ROLANDAS PAKSAS, Rygos meras ANDRIS BERZINS, Tallino merė IVI ZENMAA, Toronto merė BARBARA HALL, Toronto savivaldybės tarybos narys CHRIS KORWYN-KUCZYNSKI, Kanados urbanistikos instituto tarptautinių programų direktorius TIBOR FRANK. Panašios sutartys pasirašytos su Ryga ir Talinu.

PRANEŠIMAS IŠ VARŠUVOS

Lenkai apie Lietuvos politikus

Lenkų spauda domisi ne tik įvykiais Lietuvoje, bet ir jos politikais, ypač Vytautu Landsbergiu

ŽIVILĖ MAKUSKIENĖ

Vytautas Landsbergis yra Lenkijoje vienas populiariausių Lietuvos politikų. Sunku nustatyti šio reikšmingo priežastis, juo labiau kad Landsbergis nelinkęs sakyti komplimentų. Ne tik lietuviams, bet ir lenkams. Vis dėlto bene kiekvienas žymenis lenkų laikraštis garbės reikalu laiko gauti pokalbį su Lietuvos seimo pirmininku. Pačiame Lietuvos prezidento rinkimų vakarų įkarštyje populiarius lenkų savaitraščius "Fakty" išspausdino žurnalisto Włodzimierz Sochacki pokalbį su Lietuvos seimo pirmininku.

Lietuvos saugumas

V. Landsbergis pažymėjo, kad tik narystė ŠAS laiduoja Lietuvai pilną saugumą. Jis ryžtingai atmetė Maskvos saugumo garantijas, nors pabrėžė, kad Lietuvai yra labai svarbu turėti geras kaimyninius santykius su Rusija. Kalbėdamas apie Europos komisijos rekomendaciją pradėti derybas dėl narystės Europos sąjungoje tik su Estija, Landsbergis pažymėjo: "Lietuva yra neblogiau pasiruošusi narystei, nors per ketverius ekskomunistų valdymo metus buvo sulėtintas ekonominės šalies reformos."

Atsakydamas į klausimą, ar Baltijos šalių vienybė yra tikrovė, ar tik mitas, Landsbergis pareiškė: "Mes pasisakome už atskirą užsienio politiką. Pavyzdžiui, Lietuva yra labiau suartėjusi su ŠAS. Estai mažiau suinteresuoti šiaurės Atlanto sąjunga, nes jiems artimesni yra santykiai su neutralia Suomija ir Švedija. Iš kitos jos pusės, jie stengiasi sudaryti išpūdį, kad jų kaimynai yra menkiausiai pasiruošę. O Briuselyje svarbesnis yra natūraliai sukurtas įvaizdis, nei tikrovė."

Santykiai su Lenkija

V. Landsbergio nuomone, nepasitikėjimo lenkais ir Lenkijai yra mažiau. Nepriklausomybės atstatymo pradžioje lietuvių tauta savo tapatumo ieškojo istorijoje, todėl būdavo kalbų ir apie Želigovskį. Dabar būklė keičiasi, ir istorija jau nebekelia tokių jausmų.

Į klausimą, kokias abiejų tautų respublikos tradicijas vertėtų testuoti, V. Landsbergis atsakė: "Europietiškas, vakarietiškas, romėniškas. Į Europos šalių šeimą Lietuvą atvedė krikščionys. Šiam žingsniui ryžosi kunigaikštis Mindaugas 1251 m. Jogailla tikrai tęsė tą idėją. O šiandien šios idėjos tęsiniai galima laikyti siekimą tapti euroatlanti-

nių sąrangų narėmis. Lenkija mums galėtų tame kelyje padėti, laikantis abipusės pagarbos principo."

Į lenkų žurnalisto užuominą, kad Lietuvoje mitologinama ir tendencingai nušviečiama istorija, V. Landsbergis pareiškė: "Lenkijoje istorija yra labiau mitologinama, ypač liečiant lietuvių-lenkų santykius."

Paklaustas apie lietuvių nacionalizmą, V. Landsbergis atsakė: "Aš esu ryžtingas nacionalizmo priešininkas. Lietuvoje nacionalizmas yra politikos paraštėje. Yra kelios kraštutinės nacionalistinės grupuotės, bet jos praktikoje neturi jokios reikšmės. Atrodo, kad ši problema yra rimtesnė Lenkijoje. Su džiaugsmu sutikome dešiniųjų vyriausybę, kurioje yra žmonės, mums nuo seno pažįstami ir kuriuos mes gerbiame. Kita vertus, bijau įtakos žmonių, susijusių su Lenkijos krikščionių tautininkų sąjunga. Bijau, kad jie nepakenktų geriems lietuvių-lenkų santykiams. Čia būtina parodyti taktą ir pagarbą partneriui. Prisimenu, kai gaudavau laiškus nuo prezidento Valensos, kuriuose jis reikalavo nutraukti Lietuvos lenkų persekiojimą. Tai buvo visiškai nesusi-pratimas."

Lietuvos seimo pirmininko nuomone, Lietuvos lenkai gali pilnai naudotis visomis teisėmis, taip pat rinkimų teise. Nenormali padėtis, kai rinkimų sąrašai sudaromi tautiniu pagrindu.

Konservatoriai ir ekskomunistai

V. Landsbergis mano, kad priešingai Lenkijai Lietuvoje politinė būklė yra jau nusistovėjusi. Dešinėje – konservatorių partija ir krikščionys demokratų, kairėje – LDDP, viduryje – Centro sąjunga. Svarbiausia Lietuvos problema – korupcija, kuri sudaro grėsmę valstybės suverenumui. Kita problema –

tai sunki daugelio lietuvių šeimų materialinė būklė, ypač kaimė.

Į žurnalisto klausimą, ar Lietuvos suverenumui nesudaro grėsmės ekskomunistų partija, V. Landsbergis atsakė: "Per ketverius jų valdymo metus nieko neįvyko, kas galėtų tokią tezę pateisinti. Ekskomunistai padarė daug klaidų, tokių, kaip pristabdymas ekonomikos reformų, bet nevedė slapto derybų su Maskva. Jų partija dalyvavo kovoje dėl nepriklausomybės atstatymo. Užkietėję prorusiški komunistai išvažiavo į rytus."

"Ką manote apie Vytautą Landsbergį" – šį klausimą lenkų žurnalistas pateikė Lietuvos prezidentui Algirdui Brazauskui ir Lietuvos lenkų veikėjui Česlovui Okinčyc.

Algirdas Brazauskas: "Lietuviams tai istorinė asmenybė. Jo nuopelnai atgaunant nepriklausomybę yra didžiuliai ir neabejotini. (...) Tai daugiausia jo nuopelnas, kad nepriklausomybės atkūrimas praėjo taip nuosekliai ir nepareikalavo daugiau aukų. Bet jo kaip politiko kompetenciją jau ne taip gerai vertinu. Jis yra per didelis romantiškas, ir tai tos rūšies, kai kas nors nepavyksta, tampa dogmatikas. O paskutiniu metu jam nelabai sekasi."

Lenkų veikėjo Česlovo Okinčyc nuomone, V. Landsbergis yra nevienareikšmė asmenybė. "Tai didelis lietuvių patriotas, bet ir politinis žaidėjas. Kartais kometavo Lietuvos lenkus, o vėliau juos kritikavo. Reikia pripažinti, kad Lietuvos lenkų nuomonė apie jį nekokia."

Okinčyc nuomone, V. Landsbergis nelinkęs eiti į kompromisus, turįs per mažai charizmos, kurią privalo turėti prezidentas. Lenkų veikėjo nuomone, be reikalo iš politikos pasitraukęs A. Brazauskas, užleidamas vietą V. Landsbergiui.



Vilniaus miesto meras ROLANDAS PAKSAS pasirašo draugiškumo sutartį su Toronto mere BARBARA HALL 1997.XII.4

Savaitė Lietuvoje

Lietuvos prezidento rinkimai

Lietuvos respublikos Vyriausios rinkimų komisijos pranešimu, antrajame prezidento rinkimų rate 1998 m. sausio 4 d., sušaukus gautus balsuotojų biuletenius, paaiškėjo, kad daugiausia balsų – 50.31% gavo Valdas Adamkus; kandidatavęs Artūras Paulauskas surinko 49.69%. Į šiuos rezultatus neįeina rinkimų dieną užjūriuose balsavusių Lietuvos piliečių balsai. Žinias apie rinkimus perdavė BBC televizija ir didieji Toronto bei kitų vietovių dienraščiai.

ESBO konferencija

Gruodžio 18 d. Kopenhagoje įvyko Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) ministerių tarybos susitikimas, kuriame dalyvavo Lietuvos užsienio reikalų ministras Algirdas Saudargas. Savo kalboje jis pabrėžė, kad taikos ir stabilumo tarp ESBO valstybių pagrindu turi būti bendradarbiavimas, grindžiamas valstybių lygybe, pagarba jų interesams ir teise pačioms pasirinkti saugumo darinius.

Kaip praneša ELTA, jis pareiškė nuomonę, jog naujas ESBO dokumentas dėl Europos saugumo turi būti rengiamas nekeičiant Helsinkio akto, Paryžiaus chartos ir kitų dokumentų principų. Turi būti stiprinami ESBO veiklos pajėgumai, ypač krizių valdymo ir konfliktų išvengimo srityse. ESBO turėjo svarbų vaidmenį sprendžiant krizes Bosnijoje ir Albanijoje, aktyviai reiškesi Lietuva, dalyvavusi ESBO misijose Bosnijoje, Kroatijoje, Ukrainoje ir kitur.

Buvo padėkota Danijai, pirmininkavusiai šiai organizacijai 1997 m., pasveikinta L. n. kija, kuri perims šias pareigas 1998 m.

Derybos dėl dujotiekio

Vyriausybės nutarimu, Lietuva pradės derybas dėl naujo dujotiekio į Karaliaučių statybos su Rusijos firma "Gazprom" ir tik kada bus patvirtinta Lietuvos ir Rusijos ilgalaikio dujų tiekimo sutartis, praneša BNS. Jau yra rengiamas tarpyvyriausio susitarimo projektas, numatantis Rusijos įsipareigojimus. Norima užsitikrinti, kad dujos bus tiekiamos nuolat ir už nustatytą kainą. Derybos su Rusija ir "Gazprom" prasidės 1998 m., o dujotiekio statyba – 2000-aisiais.

Statyba Lietuvai būtų naudinga ekonominiu požiūriu, nes būtų gauta papildomų pajamų už dujų tranzitą, o įmonės, statančios bei prižiūrinčios dujotiekį, ilgai turėtų darbo ir būtų atnaujinta dujotiekio atkarpą nuo Kauno iki sienos su Karaliaučiaus sritimi. Numatyta projekto vertė yra 520 mln. litų.

ŠAS pareigūnas Lietuvoje

ELTA rašo, kad ŠAS (NATO) vyriausiojo jungtinių pajėgų Europoje vado pavaduotojas Jeremy Mackenzie lankėsi Lie-

tuvoje gruodžio mėn. Jis susitiko su seimo Valstybinio saugumo ir Užsienio reikalų komitetu nariais. Prieš išvykdamas, jis pažymėjo, jog Lietuva daro viską, kas yra būtina kariniu požiūriu, joje yra gera teritorinės gynybos sistema. Valstybinio saugumo komiteto pirmininkas Algirdas Katkus sveičiui pareiškė Lietuvos pageidavimą, kad būtų teikiama daugiau pagalbos kariuomenei ruošiantis narystei, taipgi kad nors ir simbolinė ŠAS atstovybė būtų steigama Lietuvoje. Jo teigimu, svarbus Lietuvos kariškių dalyvavimas ŠAS štabų ir vadovėlių darbe bei Lietuvos policijai vartojimas ŠAS pratyboms.

Kritiška padėtis pasienyje

BNS žiniomis, Lietuvos muitinės departamentas gruodžio 22 d. paprašė užsienio reikalų ministeriją išsiųsti skubią notą Gudijos užsienio reikalų ministerijai. Prašoma, kad ši imtųsi būtinų priemonių padėti Lietuvos ir Gudijos pasienyje pagerinti, nes smarkiai padidėjo išvykstančių iš Lietuvos automobilių eilės ties Medininkų, Lavoriškių bei Šalčininkų kelio punktais. Lietuvos pareigūnai kaltina Gudijos muitininkus, kurie teigia, kad dirbantys pagal instrukcijas, ir vienai transporto priemonei patikrinti skiria pusę valandos. Kai kuriems vairuotojams tenka prie sienos laukti net tris paras.

Norvegijoje sulaikytas laivas

Gruodžio 15 d. Lietuvos laivas "Gitana", išplaukęs iš Klaipėdos uosto gruodžio 11 d., buvo sulaikytas Norvegijos pakrantėje į šiaurę nuo Bergenio. Norvegijos pareigūnai buvo perspėti, kad šiuo laivu vežama kontrabanda. Jame atrastas "beveik didžiausias šios šalies istorijoje" kontrabandinių cigarečių kiekis – 2 mln. cigarečių. Laivo deklaracijoje buvo nurodyta, kad vežama 200 dėžių cigarečių.

Norvegijos policija praneša, kad kontrabandinės cigarečių siuntos iš Rytų Europos vis dažnėja. Nuo praėjusio rudens tai ketvirtas su cigarečių kontrabanda sulaikytas Lietuvos laivas. Basmė už cigarečių kontrabandą – 2 metų laisvės atėmimas. Įtariama, kad cigarečių kontrabanda iš Lietuvos yra organizuota tarptautinės nusikalčių grupės. RSJ

Šiame numeryje

Lietuva – jūrinė valstybė

Į Europą turėtume traukti ne vien sausumos keliais

Lenkai apie Lietuvos politikus

Buvę komunistai padarė klaidų, ir priimama tai, kas vakarietiška

Lietuvos jūreivystės rūpesčiai

Lietuviai tegu augina kiaušes, o rusai plaukioja jūromis

Susirūpino lietuviška kultūra

Ateina globalinė kultūra, ir priimama tai, kas vakarietiška

Lietuva iš arti VI

Žmonių butai mažesni, ir daugelis jaučiasi kaip kanarėlės

Lietuviai – žydų gelbėtojai

Kunigas nebandė ir nesiūlė man atsisakyti savos religijos

Įtampas metu Libijoje

M. Khadafi aiškino, kad R. Reaganas elgiasi kaubojiškai

Vytautinė tėvynės meilė

Lietuviams reikėtų pažvelgti į savo švėjtimo laikus

Žurnalizmas tarp laurų ir erškėčių

Kai kuriems nepatinka, jei nerašoma, kad viskas buvo gražu

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada.
Tel. 905 275-4672. FAX 905 275-6755. E-mail: tevzib@pathcom.com
Canada Post Registration nr. 509 Sales Product Agreement nr. 1001760
LEIDĖJAS: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai".
REDAGUOJA: kun. dr. Pr. Gaida, Vyt. Kastytis, R. Sakalaitė-Jonaitienė,
Č. Senkevičius, G. Gaiztutienė. Metinė prenumerata – \$42, pusmetinė – \$21,
rėmėjo – \$52, garbės – \$62. Oro paštu į užjūrius – \$135. Amerikoje – JAV dol.
Pavieniai nr. – 1 doleris. Adresų keitimo reikalavimai krepšius į "TŽ" administraciją.
Skelbimai ruošiamam nr. priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį
redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Bendradarbių
pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.
Tėviškės žiburiai (The Lights of Homeland, USPS 740-550)
is published weekly, except 1st and 2nd week in August and 4th week in
December by Lithuanian Canadian R.C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc.,
2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Phone: 905 275-4672.
U.S. office of publication, Lewiston, NY 14092. Membership fee: regular
\$42.00, supporter \$52.00, honorary \$62.00 per year. PERIODICALS
Postage paid at Lewiston, NY. US POSTMASTER: send address changes to:
"Tėviškės žiburiai", P.O. Box 1195 Lewiston, NY 14092. CANADA
POST: send address changes to 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario
L5C 1T3. Printed in Canada. ISSN 0040-4063.

RELIGINIAME GYVENIME

Popiežiaus sveikinimas. Garbingam Broliui Kardinolui Vincentui Sladkevičiui, Kauno Arkivyskupui Emeritui. GARBINGASIS BROLI! Iš visos širdies sveikinu Jus 40-ųjų vyskupo tarnystės metinių proga ir su padėka prisimenu maldoje Jūsų praklinėjimą Asmenį, o taip pat Jūsų ilgą, šviesos kupiną ganytojo kelią.

Dėkoju Viešpačiui Dievui, kad suteikė tokį taurų kunigo ir vyskupo pavyzdį Katalikų Bažnyčiai Lietuvoje, kuri atsisakė paklusti tamsioms nuolatiniams prievartos jėgoms, nepažinusioms Dievo ir žeidusioms žmogaus asmenį orumą (Plg. "Malda už Baltijos kraštus", Oss. Romano, 1993 m., rugšėjo 6 d.). Nors metų metais buvo Jums trukdoma laisvai vykdyti ganytojo pareigas, Jūs išlikote tvirtas ir pasitikintis Dievo Apvaizda, visuomet ištikimas Apaštalo Sostui, o sunkumuose – kilnus Evangelijos bei krikščioniškos artimo meilės liudytojas. Pagaliau, atsivėrus laisvės perspektyvai, Jūsų išmintinga, kupina pagarbos kiekvienam žmogui laikysena tapo atrama daugeliui, ieškant kelių į naują, solidarumui bei teisingumui grindžiamą visuomenę.

Naudojusi šia malonia proga ir sveikinu Jus, garbingasis Broli, linkėdamas palaimingų Šventųjų Kalėdų bei prasmingų Kristuje Naujųjų Metų. Meldžiu Atpirkėjo Motiną Mariją, kad palaikytų ir stiprintų šios bažnytinės Bendruomenės, o drauge ir visos lietuvių tautos dvasinio atsinaujinimo žingsnius, globotų Jūsų gyvenimo kelią.

Telydi Jūs visur mano malda ir apaštalinis palaiminimas.
Vatikanas, 1997 m. gruodžio 14 d., 20-aisiais pontifikato metais.

Joannes Paulus II

Lietuvos vyskupų konferencijos (LVK) posėdyje lapkričio 26 d. dalyvavo kardinolas V. Sladkevičius, apaštalinis nuncijus arkivyskupas Ervin Josef Ender, Lietuvos arkivyskupai, vyskupai ir LVK gen. sekretoriaus pav. kun. R. Makrickas. Nuncijus savo sveikinimo žodyje pareiškė gilią pagarbą visiems, kurie kentėjo ir paaukojo savo gyvybes dėl Kristaus. Palinkėjo, kad okupacinio gyvenimo patirtis pasitarnautų kaip skatinimas sužydėti religiniam gyvenimui šeimose, parapijose, vyskupijose. Popiežius savo kalbose vis pabrėždavo iškovotos laisvės dovanos svarbą.

Vysk. R. Norvila pateikė nutarimus, kad nuo šių metų Kauno kunigų seminarijoje studijuos Kauno, Šiaulių ir Vilkaviškio vyskupijų seminaristai, o Vilniuje – Kaišiadorių, Panevėžio ir Vilniaus seminaristai. Telšiuose studijuos šios vyskupijos klierikai. Rudenį numatoma surengti kon-

ferenciją tema "Katalikų ir žydų santykiai Lietuvoje."

Lietuvos vyrų vienuolių vyresniųjų konferencijos (LVV-VK) posėdis įvyko Vilniuje lapkričio 16 d. Dalyvavo konferencijos gen. sekr. vysk. J. Boruta, SJ, ir vienuolių atstovai. Patvirtinti LVVVK įstatai, išrinkta taryba – kun. S. Jurčys, sekr. kun. V. Briilius, išd. kun. St. Zaruskas, mišrios k-jos nariu kun. V. Briilius.

Vysk. Vincento Borisevičiaus 110-tasis gimtadienis paminėtas lapkričio 23 d. Telšių katedroje. Ta proga prisiminti ir kiti šios vyskupijos vyskupai: Pr. Ramanauskas, J. Staugaitis, P. Maželis, J. Pletkus. Iškilmeje dalyvavo, Mišias koncelebravo ir įvadinį žodį tarė apaštalinis nuncijus arkivyskupas Ervin J. Ender. Pamokslą pasakė mons. A. Svarinskas. Renginys sutraukė nemažai krikščionių demokratų, konservatorių, tremtinių, politinių kalinių, skautų, ateitininkų. Minėjimo svarbą savo dalyvavimu pabrėžė ministras pirm. G. Vagnorius, Telšių rajono ir apskrities valdžios atstovai, dvasininkai bei kunigų seminarijos auklėtiniai.

Lietuvos vyskupų konferencijos (LVK) visuomenės informavimo priemonių k-jos posėdyje lapkričio 19 d. Vilniuje dalyvavo arkivyskupas A. J. Bačkis (pirm.), arkivyskupas S. Tamkevičius, vysk. J. Boruta, SJ, kun. R. Makrickas ir G. Žukas (sekr.). Svarstyti žurnalo "Katalikų pasaulis" reikalai. Pertvarkyta leidyklos priežiūros taryba, į kurią naujais nariais įeina arkivyskupas A. J. Bačkis (pirm.), vysk. J. Boruta, SJ, ir kun. R. Makrickas. Nutarta žurnalo vyr. redaktore skirti E. Kučinskaitę ir žurnalą pavadinti "Sandora"; taipgi pradėti įgyvendinti projektą "Katalikų Bažnyčia internete". Pasiūlyta nauja radijo "Mažoji studija" priežiūros tarybos sudėtis: arkivyskupas A. J. Bačkis (pirm.), vysk. J. Boruta, SJ, kun. R. Makrickas, T. Matasas, R. Masi, A. Pemkus. Taryba peržiūrės studijos darbuotojų atlyginimus bei 1998 m. biudžetą. J. Morkus pakviestas redaktoriaus pareigoms.



Vabalninko šventovė, pastatyta 1817 m. Naujas neobarokinis priekis su dviem bokštais buvo pristatytas 1880 m. Šioje šventovėje 1980-1981 m. vargoninkavo kompozitorius JUOZAS NAUJALIS. Nuotr. H. Paulausko



Lietuvos laisvės gynėjų susivienijimo steigiamajame suvažiavime Vilniaus savivaldybės salėje 1997.XI.16 NIJOLĖ SADŪNAITĖ malda pradeda programą. Dalyvavo vienuolių organizacijų atstovai

Lietuvos jūreivystės rūpesčiai

Prosovietinės jėgos veikia valstybei nenaudinga linkme

Deja, lietuviai nuo seno nesidomi jūra. Dar senovėje Lietuvos valdovai geriausiai pajūrio ruožus užleisdavo Livonijos ar vokiečių ordinams. Vytautas Didysis girdė žirgus net Juodojo jūroje, tačiau visai artima Baltijos jūra nei jis, nei palikuonys rimčiau nesidomėjo. Taip Didžioji Lietuvos kunigaikštystė pavirto sausumos valstybe, priešišku kaimynų atitverta nuo plačiojo pasaulio, nebeturėjusia anuomet svarbiausių vandens kelių į Europos civilizacijos centrus. Gal ir tai prisidėjo prie kažkada didžiulės valstybės sužlugimo.

Kitaip apie jūrą pradėta manyti tarpukario metais. Nemažai tuometinių politikų sudarė jūros, jūrinių kelių vaidmenį, stengėsi ugdyti tautos susidomėjimą jūra. Tada buvo sukurta jachtų klubas "Budys" (vardą parinko pats Vydušas), įgyta jūrinė mokomoji jachta, su kuria plaukiojo nemažai tuometinio jaunimo. Net ir sudužęs "Budžio" jachta, klubas tęsė savo veiklą, kol okupantai jo neuždarė.

Sovietiniais metais okupacinė politika buvo aiški: lietuviai turi auginti kiaušes nepasotinamajai imperijai, o jūromis tegul plaukioja "vyresnieji broliai". Dabar jau žinoma, kad net vadinamajame Lietuvos prekybiniame ir žvejybiname laivynė dirbdavo daugiausia kolonistai iš Rytų, o ne "nepatikimieji" lietuviai.

Tautinio atgimimo metais buvo atgaivintas klubas "Budys", vėl stengtasi žadinti lietu-

vių potraukį jūrai. Tuometiniais nelengvais laikais tą sugebėjo pasiekti jūreivystei atsidėję entuziastai – dabar jau a.a. P. Kubiliūnas, Henrikas Stirblys, Egidijus Gailius, iki šiol tebesidarbuojantys Kostas Frankas, Eimutis Astikas, Algimantas Patašius, Bronius Bendžiūnas ir daugelis kitų.

Netrukus atsikūrusį klubą pripažino daug tarptautinių organizacijų, klubo gretas entuziastingai papildė nemažai išsiviečiusių iš Lietuvos. Nuolat buvo rengiamos "Budžio" jachtų regatos, moksleiviams ir jaunimui skiepijama meilė jūrai. Susiklostė geri santykiai su Klaipėdos pilivietėje sovietmečiu įsikūrusia bandomąja laivų remonto įmone. Atrodė, kad palaipsniui pavyks paversti Lietuvą jūrų valstybe.

Tačiau Lietuvos atsikūrimo metais kai ką labiau žavėjo ne tiek varginantis visuomeninis darbas, o pelninga komercinė veikla. Taip susikūrė tokio paties pavadinimo komercinė firma, nesugebėjusi tvarkyti savo reikalų. "Budžio" klubo vadovybei teko viešai atsiriboti nuo firmos veiklos. Deja, tai firmai bankrotavus, nesmagus šešėlis krito ant "Budžio" vardo.

"Budys" parengė nemažai projektų Klaipėdos – tikro ir civilizuoto uostamiesčio atgaivinimui. Sovietinės okupacijos metais miestas nuo pakrančių buvo atskirtas ištisa "Berlyno siena", neleidžiant eliniam žmone- liams nė pažvelgti į atplaukiančius laivus. Klubas "Budys" pasiūlė atkurti tarpukariu įrengtą ir dabar nevykusiai naudojamą keleivių uostą pačiame Klaipėdos centre, atkurti Dangės uostą – nuo senovės laivų prieplaukoms naudotas upės krantines.

Deja, šiandieninėje Lietuvoje dažniau nugalė jėgos, besirūpinančios ne valstybės ar miesto, o savo verslo reikalais. Niekur nedingo ir sovietinio laikotarpio veikėjai, pasiremiantys anuometinės pabaisos – uoliais KGB kadrais. Visi jie mieliai kaisioja pagalius į ratus atsikuriančiai Lietuvai. Beje, kaip praneša spauda, prof. V. Landsbergis šmeižė kagebistai dabar ramiai įsikūrę Klaipėdoje. Tad vienintelis Lietuvos uostamiestis tapo gal savotiškiausiu mūsų valstybės miestu, kur bent užkulisiuose viešpatuoja šešėlinio verslo ar prosovietinių jėgų atstovai.

Tad liūdnei susiklostė ir

Dangės uosto (jį įsteigė Klaipėdos savivaldybė ir klubas "Budys") likimas. To uosto direktoriaus, kam stengiantis, buvo paskirtas buvęs sovietinės milicijos majoras, nieko nenuokiantis apie jūreivystę ir uosto reikalus. Neilgai trukus gražus užmojis – patį Klaipėdos centrą atgaivinti ir panaudoti jūreivystės reikalams – buvo sumaniai sužlugdytas. Buvo išardyta dar klubo "Budys" įrengta jachtų prieplauka, metalo laužui supjaustytas didysis klubo laivas "Vandenis", apiplėšta ir išdaudyta senovinė jachta "Peer Gynt" – kultūros paveldo paminklas, nutraukta ligtinė jūrinė propaganda – lietuviškosios jūreivystės skatinimas. Įdomus dalykas, gal tik šiandieninei Lietuvai būdingas: įsismarkavę Dangės uosto tvarkytąjį nebeklausė nei savo tiesioginių viršininkų (klubo "Budys" ir Klaipėdos savivaldybės) reikalavimų. Galop teko paskelbti Dangės uosto (kažkada žadėjusio tiek gražių dalykų) likvidavimą.

Tik ir tas likvidavimas vyks ta labai keistai. Akivaizdu, kad tam tikros užkulisinės jėgos pagal šiandieninės Lietuvos papročius žutbūt nori sau pasiglemžti, "prichvatizuoti" Dangės uosto palikimą – ilgas krantines pačiame Klaipėdos centre ir kitus pelningus dalykus, viliojančius mafijines grupuotes.

Tokioje kovoje dėl turto pasitelkiamos visokios priemonės – bandoma galutinai sužlugdyti klubą "Budys" ar bent pakeisti jo ilgametį primininką Kostą Franką "savu", sukalbamesniu žmogumi. Tam pasitelkiama tam tikros pakraipos spauda, visoks kitoks spaudimas.

Natūralu, kad kai kas žūt būtinai kovoja dėl pelningų dalykų. Bet kas pasirūpins ne vien savo verslo, bet ir visos Lietuvos, Klaipėdos politikos ir kultūros reikalais, mūsų valstybės gyventojų jūrinio išprusimo? Kai kam dabar patogiau, kad Lietuva nestiprėtų kaip jūrinė valstybė, kad jaunimo nebekviestų į laivus, kad nebebūtų rūpinamasi jūrinio paveldo likučiais, kad Klaipėda liktų sovietmečiu sudaryta prekių perkrovimo vieta, o ne civilizuoto uostamiesčio su tautinės jūreivystės tradicijomis. Todėl bandoma sunaikinti ir klubą "Budys".

Jūrų inž. ALGIRDAS BOZYS,
archit. MARIJA PURVINIENĖ,
dr. MARTYNAS PURVINAS,
Klaipėda-Kaunas

ATA

ONAI MARIJAI EIDIMTIENEI

Otavoje mirus,

nuoširdžią užuojautą jos dukrai DALIAI MITALIENEI su šeima ir giminėmis reiškia –

Londono lietuvių choro "Pašvaistė" valdyba ir nariai

Gausios šeimos laukia paramos

J. P. KEDYS, Australija

Ryšium su mano "Lietuvos aide" 1997.VIII.16 paskelbtu planu "Talka lietuvių tautai", kurio tikslas – šelpti gausias lietuvių šeimas. Esu gavęs daug laiškų iš gausių šeimų, nemažai jų iš norinčių pagelbėti darbu, organizacijų, bet labai mažai savanorių jas finansiškai šelpti.

Čia primenu, kad nuo 1993 m. Lietuvos gyventojų mirimai viršija gimimus! Tai rimtas pavojus tautos išnykimui, kurį gali sustabdyti tik gausių šeimų re-mimas įvairiais būdais. Norintieji gauti daugiau žinių šiuo klausimu prašomi rašyti: J. P. Kedys, P.O. Box 535 Parra matta 2150, Australia.

Priedu sutrumpintą laišką labai gausios šeimos, kuris rodo didelį reikalo rimtumą!

Nelengvas yra prašytojo vaidmuo, tačiau kitos išeities neturime, todėl krepiamės į Jus. Aš esu ypach gausios šeimos mama. Kartu su vyru auginame 15 vaikų. Vyriausią dukrą Liną 19 metų, o mažiausiam Lukui šiuo metu 5 mėnesiai.

Vargu ar galima ir įsivaizduoti tradicinės šeimos atsto-

vui, ką tai reiškia kas rytą pamaitinti 17 šeimos narių, į mokyklą išleisti 7. Visus reikia aprenkti, apauti, supirkti mokyklinius reikmenis. Ypač sunku kai reikia gydyti! O ligos dažnas svečias, vaistų kainos tokios aukštos, kad kartais tenka atsisakyti maisto, idant galėtum gydyti vaikus, jau nekalbant, kad maisto ant stalo neužtenka kasdien...

Šeimai pinigų uždirba tik vyras kaip vairuotojas tolimų kelionių, kad daugiau galėtų uždirbti pinigų. Duktė – vidurinės mokyklos 12-je klaseje ir jau išsirašiusi į darbo biržą, tikėdamasi gauti darbo.

Vyro atlyginimo ir socialinių išmokų neužtenka pragyventi, o ką jau kalbėti apie mokesčius... ypač už šilumą. Susidaro užburtas ratas, kuris stumia į neviltį... Sūnus, 12 metų Vytautas, serga paralyžiumi. Kasdieninių rūpesčių prislėgta nutariau prašyti pagalbos. Su viltimi laikiu teigiamo atsakymo. Su pagarba: Laimonda Alenčikienė, Poilsio 16-24, Klaipėda, Lithuania, tel. 275445.

ATA

MARIJAI TUMAITIENEI

mirus,

jose vyrai ADOLFUI ir dukroms su šeimomis reiškia meilę nuoširdžią užuojautą –

Hamiltono Aušros Vartų parapijos choras

Šimtą metų gyvenusiai

a.a. MONIKAI JURKŠIENEI

mirus,

dukra ZUZANĄ JONIKIENĘ su šeima šios netekties pergyvenime nuoširdžiai užjaučiame –

Toronto Vlado Pūtvio šaulių kuopa

A.a. EWALD (ED) GARONSON

mirus,

žmoną ALDONĄ bei visą šeimą nuoširdžiai užjaučiame –

Britų Kolumbijos "Bebro" klubas

PADĖKA

Mielam draugui

a.a. JONUI PETRAUSKUI

mirus, nuoširdžiai dėkoju Prisikėlimo parapijos kunigams už laidotuvių apeigas. Ačiū visiems, atsilankiusiems, užprašiusiems Mišias; dėkoju už gėles ir šeimninkei už skanias pusryčius.

Angelė Gontienė,
testamento vykdytoja

PADĖKA

ATA

ANTANAS MARTIŠIUS,

mūsų brangiausias ir geriausias Žmogus ne tik Kanadoje, bet ir visame pasaulyje, iškeliavo amžinybėn 1997 m. gruodžio 12 d. Jo netekus, svetima žemė tapo dar šaltesnė...

Mes visą gyvenimą širdy nešiosim a.a. Antano pasėtą gėrį, kantrybę, dosnumą, tikėjimą ir stengsimės padėti kitiems, kaip Jis mums padėjo.

Nuoširdžiai dėkojame Prisikėlimo parapijos Tėvams pranciškonams ir kunigui iš Lietuvos Julijui Sasnauskui, OFM, už laidotuvių apeigas, muz. Danguolei Radtkienei už gražų giedojimą ir vargonavimą Mišių metu, Valei Siminkevičienei už puikias gėlių puokštes. Ačiū karsto nešėjams, draugams ir pažįstamiems už dalyvavimą laidotuviuose, pareikštas užuojautas, gėles, užprašytas Mišias ir aukas apdegusiai 6 m. našlaitei Renatai Gelžinytei iš Lietuvos. Dėkui Birutei Stanulienai ir Genutei Kobelskienei už paruoštus skanias pietus.

Ypatingai ačiū Vytautui Kulniui ir Viktorui Račiukaičiui už nuoširdumą, pagalbą ir patarimus laidotuvių metu.

Su giliu liūdesiu –

Angelė ir Birutė

ŠIOJE BAŽNYCIOJE
1890-1891 METAIS
VARGONINKU DIRBO
KOMPOZITORIS
JUOZAS
NAUJALIS
VARGONAI - XIX A. II P.
AUT. J. RADAVICIUS/
STORIJOS PAMINKLAS
SAUGOMAS
VALSTYBES

Paminklinė lenta Vabalninko šventovėje, kurioje vargoninkavo žymusis Lietuvos kompozitorius JUOZAS NAUJALIS



Kauno senamiesčio vaizdas 1990 metais

Nuotr. R. Rakausko

Susirūpino lietuviška kultūra

Seinijos Punske įvyko suvažiavimas, kuriame įsteigta etninės kultūros draugija. Dalyvavo tautiečiai iš Seinijos ir Lietuvos

A. URMANAVIČIENĖ, Alytus

1997 m. lapkričio 16 d. Punske įvyko etninės kultūros draugijos steigiamasis suvažiavimas, kurin susirinko delegatai, svečiai. Gausi delegacija atvyko iš Lietuvos: Saulius Pilinskas, kultūros ministerio patarėjas, Jonas Rudzinskas, tautodailininkų sąjungos pirmininkas, Irena Seliukaitė, kraštotyros draugijos pirmininkė, prof. Vacys Milius, istorijos instituto etnografinės skyriaus vedėjas, dr. Libertas Klimka, Vilniaus pedagoginio universiteto docentas, Vytautas Musteikis, Eugenija Venskuskaitė, liaudies kultūros centro darbuotojai, Birutė Kurgonienė, Rytų Lietuvos kultūros centro direktorė, Dalia Bernotaitė, Dailės muziejaus bendradarbis, Gema Padribo-nienė, radijo žurnalistė, Onutė Droblienė, Dzūkijos parko etninės kultūros specialistė ir kt.

Etninės kultūros būstinę padaryta suremontuota senojo Punsko medinė klebonija, kurioje jau antri metai veikia liaudiška seklyčia. Čia lankosi etnografiniai sambūriai, rengiami susitikimai bei vakaronės. Seklyčioje, padedant klebonui, dalyviams atsirado mediniai suolai, stalai, senoviška indauja.

Surengta senųjų audinių paroda, pradėjo veikti audimo mokykla, kurioje jaunoji karta išmokys tradicinio audimo. Numatyta, kad etninės kultūros centre veiks skyriai: etninės kultūros archyvas, parodų sales, audimo mokykla, etnokultūros klubas.

Etninės kultūros suvažiavimo dalyviai buvo supažindinti su Punsko etninės kultūros



Etninės kultūros draugijos steigiamajame suvažiavime Punske kalbą prof. A. ŽYGAS iš Lietuvos
Nuotr. A. Vitkausko



Etninės kultūros draugijos steigiamajame suvažiavime Punske. Iš kairės: R. VITKAUSKAS, kalba pirmininkė ALDONA VAICEKAUSKIENĖ
Nuotr. A. Vitkausko

draugijos tikslais. Ši draugija namatė: gaivinti, puoselėti ir populiarinti etninę kultūrą; rinkti, tyrinėti, populiarinti etninės kultūros medžiagą; skleisti etninę kultūrą šeimoje, mokykloje, visuomenėje; gaivinti šeimoms, kalendorines ir darbo šventes; bendradarbiauti su Lietuvos ir kitų šalių įstaigomis bei organizacijomis, puoselėjančiomis etninę kultūrą; dalyvauti Lietuvos ir kitų šalių folkloriniuose renginiuose ir festivaluose; organizuoti folkloro, tradicinių amatų, muzikavimo kursus pas save ir dalyvauti Lietuvoje; organizuoti liaudies meno parodas pas save, Lietuvoje, Lenkijoje ir kitur.

Punsko pagrindinės mokyklos salėje esminės kultūros draugijos suvažiavimo dalyviams sutiko jaunųjų ansamblių „Alina“ gražią dainą „Ar gerą kelią svečiai keliavo“. Ilgaus plokščiuko buvo palydėtas seniausias dainininkas Jonas Jakubauskas, padainavęs dzūkiską dainelę. Veronika Pavilionienė padainavo dainelę apie Dzūkijos kaimo Kareivoniškių „Romeo ir Džulijetos“ tragišką meilės baigtį.

Pirmasis kalbėtojas – Arvydas Žygčas. Jo credo – išsaugoti etninę kultūrą. Sakė, kad esame tokioje būklėje, kur vyksta kultūrinė asimiliacija. Dėl to kalta ir žiniasklaida. Per televiziją ateina globalinė kultūra ir atsitinka taip, kad priimama tik tai, kas vakarietiška. Nuo 1940 m. iki 1987-ųjų Lietuvoje vyko kultūros naikinimas. Dvasinė tautų dūžystė siautė 50 metų. Kitoms tautoms tokia tautų dūžystė tenka išgyventi per šimtmečius. Laimė, kad Lietuva turėjo etnokultūros žmonių, kaip A. Vyšniauskaitė. Laimingesnis buvo Seinų kraštas. Mokytojas Juozas Vaina ir kt. išsaugojo šį mažą kultūros lopinėlį – Punsko krašto Lietuvai išliko lietuviškiausia.

Lietuviškai kultūrai labai svarbu autentiškumas. Ar kalbame Vytauto, Rūpiniojėlių, „Aušros“, Valančiaus, Čiurlionio, Maironio, Sruogos, Putino, Dovydaičio, Maceinos, Šalkauskio kalba?

Reikštis kultūroje reiškia šviesti, kovoti su apraiškomis, kurios lietuviui nepriimtinos. Pvz. ką duoda „Radijo šou“, „Dar ne vakaras“? Mums nebūdinga, kad šaunčiausia lietuvaite

šoktų striptiza.

Profesorius V. Milius sakė, kad tyrinėjami gimimo ir krikštynų papročiai, sudaromos bibliografijos nuo 1917 m. Bus išleista „Lydos krašto istorija“.

I. Seliukaitė nurodė, kad etninės kultūros draugija artima kraštotyros draugijai. Jos viena kita papildoma. Priešingai reikalauja rinkti medžiagą apie nykstančius kaimus. Sovietmečiu netekta 14.000 kaimų. Sunyko kultūra, sunyko vertybių klodai. Kiekvienais metais rengiamos išvykos, kuriose labai aktyviai dalyvauja jaunimas, parvežama daug istorinės medžiagos. Renkami ir medžiaginiai dalykai. Jie paliekami tame regione, kur rasti. Ji pridūrė, kad jaunų žmonių tarpe susidomėjimas šiais klausimais auga.

Punsko viršaitis K. Baranauskas sveikino Punsko etninės kultūros organizaciją, žadėdamas finansiskai padėti. L. Klimka, Vilniaus PU docentas, sakė: šios etninės kultūros programa gera, pataikyta į centrą; įteikię lininę staltiesę. Mat linas praeina ilgą vargo kelią. Lino gija – mūsų gyvenimas. Petrukučiu metu grojo ir dainavo „Alnos“ ir „Gimtinės“ sambūriai.

Atvykę svečiai negailėjo mieliams punskiečiams dovanų. Įteiktas gražus lietuviškos duonos kepalas su daugybe mažų kepalukų. A. Vitkauskas iš Alytaus nepagalėjo Lietuvoje spausdintų knygelių. Punsko etninės kultūros draugijos pirmininke išrinkta Aldona Vaicekauskienė.

Vaikų gerovės centras „Pastogė“

Rašome iš Kauno m. savivaldybės Vaikų gerovės centro „Pastogė“. Mūsų centras yra pirmoji ir kol kas vienintelė tokio pobūdžio įstaiga Lietuvoje. „Pastogės“ pagrindinis tikslas: organizuoti vaikams, kurie dėl įvairių šeimoms problemų negali gyventi su savo tėvais, laikiną ir nuolatinę globą šeimose. Prieš patvirtindami globėjais, mes kruopščiai įvertiname norinčius globoti žmones, jų gyvenimo sąlygas, organizuojame jiems apmokymus.

1995 m. kuriantis „Pastogę“, buvo daug nuogąstaujančių, kad norinčių globoti neatsiras. Tačiau mes labai džiaugiamės, kad tokie žmonės kreipiasi į mus ir sutinka į savo namus priimti apleistus, elgetaujančius, patyrusius fizinę, seksualinę prievartą vaikus, skiria jiems savo laiką, dėmesį, kantrybę. Kantrybė ir atsidavimas labai reikalingi, nes šie vaikai visą savo neigiamą gyvenimišką patirtį atsineša į globėjų šeimas.

Kol vaikai gyvena laikinoje globoje pas globėjus, mūsų socialiniai darbuotojai dirba su tikraisiais vaikų tėvais, padeda jiems suprasti ir pripažinti problemas, skatina susitikimus su vaikais, teikia pagalbą gydantis nuo alkoholizmo, narkomanijos, susitvarkant dokumentus, ieškant darbo. Laikomės pa-

Kelionės išpūdžiai LIETUVA IŠ ARTI VI

JUOZAS ŽYGAS

Kaune abu keltuvai (funikulieriai) neveikia. Petro Vileišio aikštės nebėra. Universiteto klinikos miesto pakraštyje, o dabar aukščiau jų per Nerį yra dvejetas tiltų ir abu yra dar miesto ribose. Kleboniško pusėje miestas ribojasi su mišku. Laisvės alėja tebėra traukos centras. Sekmadeniais nuo 11 v. iki 3 v.p.p. beveik sunku per ją praeiti. Yra gatvės fotografai, kurie turi beždžionikes ir net smauglius. Beveik visos kavinės daro gerą apyvarą. Bet nebėra tokių žmonių, kurie iš visų išsiskirtų ir kuriuos visi pažintų. Nebėra Kipro Petrausko, Boriso Dauguviečio, Chodoso, miesto savivaldybės žydų frakcijos pirmininko. Nebėra tokių, kurie alėjai buvo būdingi. Nebėra net ir Klemenso Dulkės!

Apie 4 v.p.p. Laisvės alėja būna jau apytuštė. Darbo dienos metu, apie 3 v.p.p., užėjome į „Tulpę“ (buvusią Konrado kavinę). Kavinių sąvoka beveik visoje Lietuvoje yra pasikeitusi. Dabartinės kavinės prieš karą buvo vadinamos restoranais, išskyrus mažas kavinautes, kurios tik 4-5 staliukus turėtu. Konrado kavinė buvo Kauno grietinės susitikimo vieta. Ten buvo galima sutikti operos primadonų ir teatro aktorių, sužinoti visokias asmenines paslaptis ir intrigas valdžios užkulisuose. Teko skaityti, kad „Lietuvos aidas“ ten laikė savo korespondentą, kuris turėjo ten užmegzti pažintis ir su reikiama žmonėmis bendrauti.

Kai mes ten užėjome tai tik prie vieno stalo pora sėdėjo. Mums bebaigiant valgyti dar dvejetas atėjo. Patalpa didelė, švariai užlaikoma, bet nežinia kaip ji gali išsilaikyti. Savo bičiuliai (kauniečiai) sakiau: turbūt vakarais čia yra pilna? Man atsakė: vakarais čia yra visai tuščia, nes po 7 v.v. (įskaitant ir vasarą) alėja yra visai tuščia. Tad Kaune naktinio gyvenimo atrodo visai nėra. Tik jaunimas dar išdrįsta vaikščioti, bet jis eina į diskotekas. Ir tie, kurie priklauso nusikalstamam pasauliui. Anais laikais Konrado kavinėje tik kelis sykius tebuvo, nes ten mano amžiaus publikos beveik nebuvo. Be to ir mano kišenei buvo per brangu. O dabar, kai kainos manęs nebaidytų, nebėra kur vakarais užtekti.

Šiuo atžvilgiu Vilnius yra žymiai gyesnis ir vakarietiškesnis. Kai iš teatro ar operos apie 10 v.v. išeini, tai Gedimino prospektas (vasaros metu) dar būna pilnas žmonių. Taip pat restoranai „Ponių laimė“ ir „Neringa“ būna artipilniai. Yra trys teatrai ir opera, tai nuo rudens iki pavasario yra kur vakarus praleisti. Be to, yra mažesnių teatrų ir koncertų salių.

Rašydamas savo išpūdžius iš Kauno ir buvusios Konrado

kavinės net nepasijutau kaip į Vilnių nuklydau. Gal todėl, kad Vilniuje buvo mano pagrindinė apsistojimo vieta. O, be to, šiaip ar taip, dabar Kaunas nebėra laikinoji sostinė, o tik antrasis savo didumo miestas. Nors yra universitetas ir keletas aukštųjų mokyklų, bet nebėra korporacijų kepuraičių, nebėra ir to spalvingumo. Nors dabar Kaunas yra beveik trigubai išaugęs, bet nežinia, kur yra žmonės. Ažuolynas – beveik tuščias, Ramybės parkas taip pat, tuščias ir Karo muziejaus sodelis. Matyt žmonės turi baimės jausmą, o antra – nėra ir kur atsistėti.

Beje, bučiau užmiršęs paminėti „Cimbruką“. Senieji kauniečiai turi atsiminti Nemuno pakrantę žemiau Vytauto šventovės. Anais laikais beveik visuomet ten būdavo žmonių, kurie vaikštinėdavo, sėdinėdavo ir praplaukiančius baidokus ar krantinėje esančius, žiūrėdavo į atplaukiančius garlaivius. Kiti vakarais atėdavo saulės palydėti. Ji, pažaidusi senamiesčio šventovių bokštuose ir varpinėse, savo spinduliais nušviesdavo Nemuno pakrantę ir, metusi paskutinį žvilgsnį, dingdavo už Lampėdžių šilo. Dabar nebeplaukia baidokai ir nebėra garlaivių. Pakrantėje nebėra žmonių ir net nebėra suolų!

Prieš karą, vasaros metu, Kaunas būdavo gerokai ištuštėjęs, nes studentija išvykdavo į tėvikius (o ji sudarė daugiau kaip 2% visų gyventojų). Valdininkija ir teatro žmonės išvažiuodavo į pajūrį. Bet po rugsėjo 1-mosios Kaunas pagyvėdavo, ir alėja vėl būdavo spalvinga. Temstant mirgėjo kino teatrų neono reklamos: „Kapitol“, „Forum“, „Metropolitain“ ir „Odean“. Tie kino teatrai priklausė svetimtaučiams, tai ir pavadinimai buvo nelietuviški. Gal nuo 1936 m. Žaliakalnyje buvo pradėti statyti nauji kino teatrai: „Daina“, „Pasaka“ ir „Aušra“.

Kas norėjo ką nors sutikti, ar tik šiaip pasidairyti, tai skubėdavo į Laisvės alėją. Ten buvo visi žymieji restoranai, kavinės, alaus barai ir visos didžiosios prekybos. Jeigu tais laikais nebūtų buvę alėjos, tai Kaunas būtų tebuvo tik didesnis provincijos miestas. O dabar, kiek teko alėją pažinti, kino teatrų nepastebėjau. Ir tokių kavinių kaip „Konrado kavinė“, „Monika“ ar „Aldona“ nebėra.

Lietuvoje žmonių butai yra žymiai mažesni, tad daugelis jaučiasi kaip kanarėlės. Dėl to kyla noras nors protarpiais iš narvo išstrūkti. Žinoma, tos mano pastabos yra kaip vakarietiško, jau įpratusio prie skirtingo gyvenimo. O Lietuvoje gyvenimas jau kitais būgiais nuriedėjo. Ten žmonės virš 60 metų jau yra laikomi seniais, ir jokių pramogų jiems nereikia! (B.d.)



Laisvės gynėjų susivienijimo steigiamajame suvažiavime jo organizatorės – NIJOLĖ SADŪNAITĖ ir JADVIGA BIELIAUSKIENĖ su išeivijos tautiečiais. Tautiniais drabužiais apsirengusios – laisvės gynėjų dukraitės

Jauniausioji Lietuvos partizanė

A.a. Monika Alūzaitė-Kuličauskienė

ANTANINA GARMUTĖ, Kaunas

Retėja nepalūžusiųjų gretos. 1997-ųjų lapkričio 7 d. mirė Lietuvos partizanė Monika Alūzaitė-Kuličauskienė, kurią draugai ir artimieji vadino tiesiog Užvenčio Monika.

Ji gimė 1931 m. Želvių kaime, Kelmės valsčiuje, Šiaulių apskrityje, gražiam vienišumui ant kalvos. Tėvai turėjo paveldinį ūkį. Tėvelis dar dirbo Užvenčio bankelyje valdytoju. Brolis Bronius – „Bedalis“ buvo partizanų vado Žemaičio adjutantas ir žuvo kartu su juo, išduotas, prie Lūksto ežero. Kunas niekintas Varniuose ant gatvės grindinio.

Partizaninė kova jau silpo, bet Žemaitijoje net nuosalių miestelių mokyklose veikė pagrindinės antikomunistinės organizacijos. Žuvusiųjų vietas užėmė jauniausioji karta.

Užvenčio gimnazijoje Žemaičių apygardos vado Vlodo Montvydo-Žemaičio iniciatyva veikė pogrindininkai, turintys literatūrinį gabumų. Nuo 16-kos metų šiai organizacijai priklausė ir Monika Alūzaitė. Jos slapyvardžiai: Aldona, Laima, Audronė. Apie ketverius metus ji nelegaliai dirbo štabo ryšininke, rašė straipsnius, klijavo atsišaukimus. Kai pogrindį šnipai susekė, Monika su ginklu pasitraukė pas partizanus.

Jos partizaninę priesaiką Tėvynei priėmė pats apygardos vadas Žemaitis bunkerį prie spingsulės. Čia ji rašė, redagavo ir spausdino mašinėlė leidinius „Malda girioje“, „Kovojantis lietuvis“ ir kt.

Nuošaliame Telšių apskrityties Lauko sodos vienišumėje, bunkerį po grindimis, išėjus draugams į žygį, liko viena Monika. Dirbo. Rašė. Aušo speiguota 1952 m. prieškalėdinė diena. Bunkerį apsupo būrys rusų kariuomenės išdavikų priešakų. Partizanė suėdino dokumentus. Pabučiavo Rožinį. Iššaudė į priešus visus sovinius, o paskutiniąjį pasilikė sau. Partizanai gyvi nepasiduoda! Kad nesuivirpėtų ranka, ji apžiojo pistoletu vamzdį ir nuspaudė gaiduką. Kulka kliudė kaukolę ir išėjo prie kairiosios akies. Mergina be sąmonės pateko į priešo rankas. Pasigailėjimo nebuvo. Ją gydė ir kankino. Visą ištėvėrė. Ir lagerius. Pateko ten po Stalino mirties, tačiau bolševikinis teroras tęsėsi.

Grįžusi į Lietuvą atkakli žemaitė išėjo vidurinį mokslą ir per didelius vargus baigė medicinos mokyklą Klaipėdoje. Dirbo gimtosiose Užvenčio apylinkėse gailestingąja sesute. Sukū-



A.a. MONIKA ALŪZAITĖ-KULIČAUSKIENĖ

rė šeimą. Užaugino 4 vaikus (iš jų vieną – našlaitį). Visiems ji padėjo. Visus gelbėjo. Su džiazmo ašaromis akys sutiko Lietuvos Atgimimą. Dabar jau laisvai galėjo eiti savo kovų keliais: kasinėjo ir pagarbiai laidojo savo bendražygių kaukelių visoje Žemaitijoje, rinko archyvinę didelės vertės dokumentinę medžiagą – ją paskelbė savo knygoje „Erškėčių keliu“, kurią jos pačios lėšomis dar spėjo išleisti Kauno spaustuve „Aušra“.

Monika Kuličauskienė priklausė atsikūrusiam Laisvės kovos sąjūdžiui. Buvo veikli ir energinga konservatorių partijos (TS) narė.

Pirmąkart Užvenčio Moniką sutikau jos gimtojoje sodyboje 1991-ųjų metų rugpjūčio 20 d., kai Maskvoje vyko pučas. Tuo metu ji jos pastogę rinkosi susirūpinę žemaičiai ir klausė šeimūninkę: „Ką mes darysim, jeigu tenai laimės komunistai?“ „Ogi vėl kasime bunkerius! – atsakė Monika. – Patirties yra!“

Monika buvo bene jauniausia (jaunesnis tik signataras Liudvikas Simutis) iš gyvų likusių Lietuvos partizanų. Nemo-kėjo ji savęs tautosoti. Išėjo pakirsta besikartojančio smegenų insulto. Tarytum pailsėti ant Vėlių suolelio. Šalia savo tėvų – numylėto Užvenčio šilainėje. Didelius darbus atlikusi. Ir Lietuvai laisvę iškovojusi. Amžina jai garbė!

Pastaba: „Aušros“ spaustu-vėje dar liko jos neišpildyti ir neatsiuntę knygų (9,628 litų). Būtų labai kilnų, jei kas iš tautiečių galėtų šias knygas išpirti ir padovanoti Lietuvos mokykloms. Siųsti reikėtų adresu: Kęstučio g-vė 38, Bankas „Her-mis“, 3000 Kaunas, „Aušros“ val-lutinė sąskaita 06400037/130021008, banko kodas 260101732 Monikos Kuličauskienės knygai „Erškė-čių keliu“.

SMITH MONUMENT CO. LTD.

- (nuo 1919 metų)
- ▲ Gaminame paminklus, bronzines plokštes, atminimo lenteles.
- ▲ Puosiname lietuviškus ornamentais pagal klientų pageidavimus.
- ▲ Patarnaujame lietuviams daugiau kaip 20 metų.
- ▲ Garantuojame aukščiausios kokybės darbą.

Skambinti tel. 416 769-0674

Adresas: 349 Weston Road
(tarp Eglinton ir St. Clair),
Toronto, Ontario M6N 3P7



LAISVOJE TĖVYNĖJE

TUŠČIAS ORO UOSTAS

Šiauliuose buvo džiaugiamasi Sovietų Sąjungos karo aviacijos bazės Zokniuose paliktu aerodromu. Mat jį buvo planuojama paversti didžiausiu Lietuvoje Šiaulių oro uostu su ilgiausiais pakilimo ir nusileidimo takais didiesiems lėktuvams. Ligšiolinį džiaugsmą, praėjus tik pusmečiui nuo Šiaulių oro uosto atidarymo, dabar staiga nutildė "Lietuvos aido" paskelbtas Lino Pečiūnienės pranešimas "Išleisti pinigai skrydžiais negrįžta". Iš jo paaiškėja, kad tą sovietinį palikimą Zokniuose moderniam Šiaulių oro uostui atnaujinti ir pritaikę "Philips" bendrovė už 30 milijonų dolerių, kuriuos paskolino Londono bankas su valstybine Lietuvos garantija. Pašalą reikia grąžinti per dešimt metų, o treji jau yra praėję. Per pusmetį Šiaulių oro uostan Zokniuose atskrido tik keliasdešimt lėktuvų. Vien tik tai skaičiai padengti reikėtų 15-16 lėktuvų kasdien. Dabar atrodo, kad reikės ir dar vienos paskolos skeldėjancio betono pakilimo bei nusileidimo takams padengti asfaltu. Šiaulių miestas tiek lėšų savo oro uostui neturi. Kalbama, kad jį reikės perimti Lietuvos vyriausybei. "Internete" garsinami tik trys oro uostai Lietuvoje – Vilniaus, Kauno ir Palangos.

MARIJAMPOLĖS SUKAKTIS

Marijampolėčiai specialia švente paminėjo Magdeburgo miestų teisių suteikimo Marijampolėi 205 ir 330 metų sukaktis. Dvigubą šventę po karių rikiuotės Dr. J. Basanavičiaus aikštėje ir Mišių Arkangelo Mykolo šventovėje buvo pradėta muge miesto centre, vietinių dailininkų, fotografų bei tautodailininkų parodų atidarymu. Miesto tarybos posėdyje pranešimą apie Marijampolės istoriją skaitė šio miesto paminklų tvarkytojas G. Kuncaitis. Savo istoriją Marijampolė yra pradėjusi kaip Kaunui priklausantis dviešimt keturių namų Pašėpūnų kaimas. Vėliau jo išaugo Starapolė, Marijampolė, kompartijos primestas Kapsukas, dabar jau sugrąžinęs teises Marijampolėi. Burmistras V. Vasiliauskas pranešė, kad gimnazijos statusą atgavo ir sovietmečiu Kapsuke jo netekusi Rygiškių Jono vidurinė mokykla.

SUKILĖLIŲ KAPAI KAUNE

Sukilėlių sąjungos taryba savo posėdžiuose Vilniuje aptaria 1941 m. birželio sukilimo žuvusių dalyvių kapinių sutvarkymą. Kaune jie buvo palaidoti centrinėse kapinėse, kurias pokaryje miesto parku paverė okupacinės sovietų valdžia. Kauno kapinės buvo perkeltos į Petrašiūnus. Giminių buvo sudaryta galimybė ten palaidoti ir savo artimuosius. Sklypas su 1941 m. birželio sukilėlių kapais buvo sunaikintas. Sukilėlių

sąjungos taryba savo posėdyje susipažino su kultūrinių vertybių apsaugos įmonės "Palikimas" paruoštu atnaujinimo projektu senosiose Kauno kapinėse. Žuvusių sukilėlių kapus planuojama sutvarkyti 1998 m.

GRĮŽTA RADVILŲ PALAIKAI

Evangelikų liuteronų šventovėje kėdainiečiai iškilmingai perlaidojo atnaujintame sarkofage sugrįžusius Vilniaus vaivados, Lietuvos didžiojo etmono, kunigaikščio Kristupo Radvilos Perkūno palaikus. Perlaidojimas buvo susietas su Lietuvos kariuomenės švente. Mat Kristupui Radvilai Perkūnui XVI š. antrojoje pusėje teko vadovauti Lietuvos kariuomenei. Apie jį kalbėjo Kėdainių krašto muziejaus direktorius Rimantas Žirgulis. Ruošiamasi atnaujinti ir keturis kitus išlikusių Radvilų giminės sarkofagus. Šventovės požemio kriptojje išliks ir Kristupo Radvilos Perkūno vaikai Jonušas Radvila. Jie labiausiai nukentėjo sovietinės okupacijos metais, kai šventovėje buvo įsteigta sandėlis, veikė vaikų sporto mokykla.

PAMINKLAS PILSUDSKIUI?

Lietuvos lenkų sąjungos Druskininkų skyrius šiame kurortiniame mieste nori pastatyti paminklą J. Pilsudskui. Ši lenkų prašymą 1997 m. vsarą svarstė Druskininkų miesto taryba, nepriėmusi oficialaus nutarimo. Tu metų rudenį vietiniame "Druskinio" laikraštyje šią lenkų idėją atmetė Lietuvos tautininkų sąjunga, nors dabar jiems jau pakaktų ir memorialinės lentos toje vietoje, kur kadaise stovėjo J. Pilsudskio vila. Pasak Lietuvos lenkų, toks J. Pilsudskio atminimo įamžinimas gerokai padidintų vasarotojų iš Lenkijos skaičių. Romo Kvietkevičiaus pranešimu "Lietuvos aido", Druskininkų burmistras A. Maknys nėra linkęs manyti, kad tokius lenkų reikalavimus galės patenkinti Druskininkų savivaldybė. Sprendimą turės padaryti Lietuvos seimas ir vyriausybė.

GAISRAS "KLAIPĖDOS" KELTE

Lietuvos jūrų laivininkystės "Klaipėdos" kelto mašinų skyrius kilo gaisras, ant karšto jūrų paviršiaus patekus lengvai užsipleškiančiam tepalui. "Klaipėdos" kelto tada plaukė Vokietijos Mukanos uostan. Kelte tą rytą dirbo trisdešimt devynių jūrininkų igula, vadovaujama kapitono Stasio Jonkaus. Juo tada plaukė ir 7 keleiviai – 4 Lietuvos ir 3 Britanijos piliečiai, jame taipgi buvo trylikla autoirelių su vairuotojais ir keturis vagonus lydyje geležinkeliečiai. Penki jūrininkai, dirbę "Klaipėdos" mašinų skyriuje, buvo skubiai evakuoti, patalpos sandariai uždarytos. Gaisrą per 20 minučių užgesino automatinė sistema, panaudojusi 20 tonų suskystintų angliarūgštės dujų. "Klaipėdos" mašinų skyriuje dujų ir dūmų kiekis šešis kartus viršijo leistinas normas, tačiau skyrus patalpą visą laiką buvo vėdinama. Nei keleiviai, nei igulos nariai nenukentėjo. Keltą arčiau esančiomis Klaipėdon parplukdė pagalbomis atsiųsti trys vilkikai. Padaryti nuostoliai siekė apie keturis milijonus litų.

V. Kst.

Juodu šildymo ir vėsinimo sistema, atlieku visus taisymo ir skardos darbus
(Esu "Union Gas" atstovas)

Jurgis Jurgutis
Tel 905 383-9026

154 Darlington Dr.
Hamilton, Ontario L9C 2M3

PĖDOS SPECIALISTAS

CHIROPDIST ROBERTAS NEKRAŠAS, M.D., D.CH.

- KULNO SKAUSMAI
- PĖDOS SKAUSMAI
- PIRŠTŲ DEFORMACIJOS
- NAGŲ DEFORMACIJOS IR GRYBELINIAI SUSIRGIMAI
- JAUGĖ NAGAI
- VIETINĖ NEJAUTRA IR CHIRURGINIS GYDYMAS
- SENIORŲ PĖDŲ PRIEŽIŪRA



- VAIKŲ EISENOS NESKLANDUMAI
- PLOKŠČIAPĖDYSTĖ
- IR EISENOS SUTRIKIMAI
- PĖDOS DEFORMACIJŲ TAIŠYMAS ORTOPEDINIAIS INDEKLAIŠ
- PRIMAME VISUS PLANINIUS DRAUDIMUS
- STERILŲ ĮRANKIŲ

PRIMAME LIGONIUS TRIJOSE JUMS PATOGIOSE VIETOSE:

ANCATER, 352 WILSON ST. E. TEL 648-9176
HAMILTON, 609 UPPER JAMES ST. TEL 388-3541
HAMILTON, 255 MAIN ST. W. TEL 523-7944



Klivlande su vietos veikėjais, surengusiais prieškalėdinio susikauptimo dienas. Iš kairės: kun. E. Putrimas, D. Staniškienė, V. Švarcienė, dr. M. Laniauskas

Britanijos lietuviai

SKAUTŲ POSĖDIS. Londono lietuvių parapijos menėje 1997 m. spalio 11 d. įvyko LSS Europos rajono vadovybės posėdis, kuriame dalyvavo: rajono vadė v.s. Vida Gasparienė, v.s. B. Vaitkevičius, v.s. Gajutė O'Brien, s. Irena Gerdžiūnienė, v.s. Vincent O'Brien, s. Algis Gerdžiūnas, s.v. Algis Gasperas, ir H. Gasperas. Nutarta patenkinti v.s. J. Alkio prašymą atleisti jį nuo šių pareigų. Nauji įdininku išrinktas v.s. Vincent O'Brien. Išdė yra 6019 svarų.

SKAUTAI VYČIAI buvo susirinkę Lietuvos sodyboje "Gero darbelio" diena ir atliko daug darbų sodybos tvarkyme.

LSS RAJONO LAIKRAŠČIO "Budėkime" redaktorius H. Gasperas sakė turįs 120 skaitytojų. Ateityje numatoma jį leisti tris kartus per metus. Administratorius v.s. S. B. Vaitkevičius "Budėkime" adresas: 325 Eastfield Road, Peterborough, PE1 4RA, England.

PRAEJUSIOS VASAROS jubiliejinės stovyklos viršininkas v.s. S. B. Vaitkevičius padėkojo visiems už pagalbą ir paramą. Ši jubiliejinė stovykla atjaunėjusi, nes joje jau dalyvavo 35 naujieji ateivių vaikai, stovyklavo 85 skautai, dalis iš Lietuvos ir JAV. Stovykla turėjo 3641 svarą pajamų, o išlaidų 2752 svarus, likutis 289 svarai perkelti į kitų metų stovyklos fondą.

1998 m. LSS Europos rajono vasaros stovykla įvyks liepos 25-rugpjūčio 1 d.d. Lietuvių sodyboje – Headley Park. Stovyklos viršininkas – v.s. Vincent O'Brien, maitinimu rūpintis s. Irena Gerdžiūnienė, išdu – s. Algis Gerdžiūnas.

ŠV. KAZIMIERO KLUBAS. Daugelis namo, kad šis klubas suirštas su religiniais apeigomis. Tai atskira organizacija, veikia kaip socialinis ir kultūrinis vienetas. Jame gali dalyvauti visi lietuviai įvairių religinių įsitikinimų. Metinis susirinkimas įvyko 1997 m. lapkričio 9 d. parapijos menėje. Pranešimus padarė valdybos pirm. S. Kasparas. Esą, klubo narių sudėtis smarkiai keičiasi – vieni miršta, kiti, sulaukę poilsio metu, išvyksta iš Londono į miestus prie jūros, treti grįžta į savo gimtuosius namus – Lietuvą. Pastaruoju metu atvyko daug naujų ateivių iš Lietuvos. Jie gausiai lankosi klube ir šventovėje. Tai būsimieji nauji klubo nariai. Per 1996 metus klubo svečių knygoje pasirašė 376 asmenys iš įvairių valstybių.

Didžiausias įvykis buvęs, kai iš Vilniaus liepos mėnesį lankėsi lenkių choras "Rytas", vadovaujamas Irenos Šumauskaitės-Visockienės. Jis atliko puikų koncertą Londono lietuviams.

Klubo sekretorė F. Senkuvienė valstybiniame teisme apgynė klubo leidimo prašymą veikti toliau. Leidimas duotas veiklai iki 2007 m. sausio 31 d.

FIRST PLACE PHARMACY

350 King St. E., Hamilton

540-8877

Viktoras Remesat,

BSc. Pharm

- 10% nuolaidos pensininkams (15% trečiadieniais)
- Nemokamas vaistų pristatymas
- Sveikatos priežiūros įrankiai

KAIRYS
BALTIC EXPEDITING

◆ Siuntiniai ◆ Standartiniai maisto siuntiniai ◆
◆ Valiutos pristatymas į Lietuvą ◆

Paslauga garantuota. Pakvitavimai su gavėjų parašais
grąžinami paštu.

Dėl informacijų skambinkite:

Vytautui Kairiui (905) 643-3334

Bernardui Mačiui (905) 632-4558

Leonui Balašui (514) 366-8259

Užsakymai dėl šventinių pristatymų priimami iki 1997 m. gruodžio 1 d.



Kun. G. KIJASKAS, SJ, pristato Kauno Jėzuitų gimnazijos direktorių kun. G. VITKŲ Klivlando lietuvių visuomenei
Nuotr. V. Bacevičiaus

London, Ont.

PADĖKA

Švęsdama savo 75 m. sukaktį, buvau maloniai nustebinta tokiu gausiu būriu giminių bei draugų, atvykusių mane pasveikinti.

Nuoširdus ačiū Danai Chai-nauskienėi už tiek daug įdėto darbo ir sumanymų ruošiant man šio vakaro šventę, už patlatinimą loterijos biuletenų (mano vardu) "Vaikų dienos centrums" Lietuvoje remti. Dėkoju vyriui Viktorui už gėles ir Aukščiausiam, kad nepaprastu greičiu riedantį ir pakalnę, dar riedamas dviese; dukrai Kristinai ir žentui Mariui Chainauskams, vaikaičiams Erin, Deannai ir Raimundui už gėlytes; klebonui kun. K. Kaknevičiui ir A. Švilpai už sveikinimo žodžius, A. Petrašiūnui už tą progą sukurtą eilėraščių.

Ačiū visiems, prisidėjusiems prie šios šventės. Už tokią nepaprastą dovana nuoširdų ačiū tariau V. Gudeliui, J. V. Simanavičiams, J. Z. Didžbaliams, A. Kudirkai, D. Mitaienei, O. A. Švilpoms, A. B. Zabulioniams, I. Danilūnienėi, I. A. Dragūnienėi, S. Šilbajoriei, M. J. Bendoraičiams, B. L. Naujokaičiams, M. J. Naruševičiams, A. J. Aušrotams, D. N. Armstrong, E. S. Kerams, S. Pargauskienei, L. Radzevičienei, E. R. Vilenbrektams, J. Okmanienei, D. Adams, G. A. Ramanauskams, R. P. Kurams.

Šio vakaro aidas pasiliks su manimi visam laikui, o jūs kiekvienas esate man brangi Dievo dovana. Ačiū.

Viktorija Staškūnienė,
London, Ont.

Detroit, MI

SUDIEV, RINGAUDAI: 1997 m. gruodžio 14, sekmadienį, lietuvių radio programa pilna kalėdinio sveikinimų, tarp jų Reginos ir Ringaudos švobų. Štai muzika pertraukia ir pranešama, jog šį rytą mirė Ringaudas. Tik rugsėjo mėnesį jie susitokė šauniuosiose Sv. Antano parapijos vestuvėse: žurnaliste Regina ir jos darbų talkininkas Ringaudas išėjo bendru keliu.

Tačiau taip nebuvo lemta. Ringaudas švoba, gimęs 1940 m. liepos 20 d. Ukmergėje mokytoju Jono ir Joanos šeimoje, matematikos mokslus baigęs Wayne State universitete ir dirbęs kompiuterių srityje GM ir EDS bendrovėse 30 metų ir neseniai išėjęs pensijon, priklausęs skautams, santaričiams, šauliams, Dariaus ir Girėno klubui, Sv. Antano parapijos pagalbiniam vienietams, BALFui, Lietuvos šalpai ir įvairioms organizacijoms, kur jo įvairias pareigas – susirgo kepenų liga. Užpuolus uždegimui netikėtai mirė. Iš Kalifornijos atskubėjo jo vienintelė sesuo Milda Walters.

Gruodžio 15 d. Desmond laidotuvių namuose Royal Oak įvyko atsisveikinimas. Rožinė sukalbėjo Sv. Antano parapijos klebonas kun. Alfonsas Babonas. Prie karsto – šaulių vėliava ir deganti raudona žvakė tarp vainikų. Laidotuvių direktorė Jolanda Zaporackienė jautriai prisiminė savo draugą Ringaudą, perskaitė užuojautas iš organizacijų ir itin nuoširdžią užuojautą iš "Draugo" redaktorės Danutės Bindokienės. Dar kalbėjo Vitalis Šepeta, pažinęs Ringaudą 50 metų ir tik pora metų vyresnis. Ir čia driekėsi jo širdgėliški prisiminimai nuo Hanaui pabėgėlių stovyklos iki vestuvinės puotos, kur Vitalis buvo pirmas pabėgėlis. Parašiusitinkui Vitaliui užsikerta balsas, kai jis sako sudiev savo geriausiam draugui.

Sekandį dieną gedulinės Mišios Sv. Antano šventovėje ir pasakytinė kėlionė į šventojų karsto kapus. Abu Detroito dienraščiai įdėjo aprašymus apie Ringaudą. Tačiau gražiausias aprašymas bus niekad nepasakelbtas, nes jis paliko žurnaliste Reginos sužeistoję širdyje. Gal būt gyvenimo grožis yra jo trapume.

Saulius Šimoliūnas

Paremkite "Tėviškės žiburius" auką, rėmėjo ar garbės penumeratą, testamentiniu palikimu. Iš anksto dėkingi – "TŽ" leidėjai

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

Juozas Vilutis, Lietuvos laisvės kovų savanoris, mirė Čikagoje 1997 m. spalio 20 d. ir buvo palaidotas spalio 23 d. Šv. Kazimiero lietuvių kapinėse. Šeima už atsisveikinimą koplyčioje dėkoja ramovėnų centro valdybos pirm. E. Vengianskiui ir Čikagos skyrėnų pirm. J. Mikuliui, už parūpintus Lietuvos savanorių kūrėjų ir ramovėnų vėliavas – J. Bagdžiui, už atnašautas Mišias ir apeigas kapinėse – kun. P. Kelpšai.

Čikagos "Grandies" tautinių šokių ansamblio veteranai pradėjo repetitijas Lemonte, Pasaulio lietuvių centro žemutinėje salėje. Jose bus ruošiamasi tautinių šokių šventei, įvyksiančiai sekandį vasarą Vilniuje. Norintys dalyvauti toje šventėje kviečiami įsijungti į repetitijas sekandieniais 12.30 val. žemutinėje centro salėje.

Kun. Vytautas Pikturna grįžo Floridan pas Palm Beach Lietuvių, visą vasarą praleidęs Lietuvoje. Jis vėl atnašauja lietuviškas Mišias šios JAV LB apylinkės lietuviams. Repetitijas pradėjo ir "Dainos" choras, kurio vadovė Irena Manomaitienė šią vasarą dalyvavo Panevėžio mergaičių gimnazijos 1937 m. laidos suvažiavime.

Vokietija

VLB darbuotojų tradicinis suvažiavimas įvyko Romuvoje 1997 m. spalio 18-19 d.d. Jame dalyvavo centrinės VLB valdybos nariai, apylinkių pirmininkai bei lietuviškų institucijų ir organizacijų atstovai. Suvažiavimui vadovavo ir pagrindinį pranešimą padarė VLB krašto valdybos pirm. Arminas Lipšys. Turbūt didžiausias dėmesys teko galimam lietuviškos veiklos pasiekimui. Jį gali atnešti Vokietijos vidaus reikalų ministerijos planuojamas finansinės paramos sustabdymas Vasario šešioliktosios gimnazijai ir aplamai lietuviškai veiklai. Tokiu atveju galbūt reikės padidinti VLB narių metinį mokestį. Narių skaičius jau nesiekia pilno tūkstančio. Praėjusiais metais mirė 14 narių, bet įsijungė 95 nauji.

Liucija Riterienė, gimusi Kybartuose 1945 m. gruodžio 15 d., mirė Hiutenfelde š. m. liepos 30 d. Velionė ten gyveno nuo 1956 m. ir lankė Vasario šešioliktosios gimnaziją. Baigusi dešimt klasių, iš jos pasitraukė norėdama tapti fotografe. Velionė buvo veikli VLB Romuvos apylinkės ir moterų klubo narė, ištejęsi už Bruno Riterio. Jį dirbo garsiosios automobilio gamyklos "Mercedes Benz" įmonėje Mannheim. Atsisveikinimas su velione įvyko rugpjūčio 4 d. Urna su pelėnais rugpjūčio 15 d. palaidota Hiutenfelde kapinėse.

Britanija

1997 m. lapkričio 6, Vėlinių sekmadienį Londono lietuviai susirinko Sv. Patriko kapinėse. Nuo kapinių vartų, lietuviai, eidami kartu, aplankė tose kapinėse palaidotus tautiečių kapus.

P. B. Varkala, gyvenantis Anglijos Hampshire, Kauno klinikinės ligoninės širdies specialistas Vokietijoje už 82.000 DM nupirko geriausią kardiologinį aparatą, kuris visą parą seka ir registruoja ligonio širdies plakimą ir netgi atrenka ligonius, turinčius staigios mirties riziką. Tas aparatas yra nešiojamas, leidžiantis ligoniui vaikščioti ir miegoti. Tai buvo didelė dovana Kaunui, kuriame P. B. Varkala mokėsi "Aušros" gimnazijoje ir studijavo Vytauto Didžiojo universitete.

A. Podvoiskis, Manchesterio lietuvių socialinio klubo bei kelių kitų organizacijų pirmininkas, 1997 m. spalio 14 d. kluban susikvietęs bičiulius ir pats sukalbėjęs vaišių palaiminimui skirtą maldą, atšventė deimantinę savo amžiaus sukaktį ir visuomeninės veiklos keturiasdešimpenketmetį. Visų dalyvių vardu jį pasveikino Vladas Bernatavičius.

Brazilija

Čikagietis kun. Antanas Saulaitis, SJ, "Mūsų Lietuvoje" paskelbtu atviru laišku praneša Sao Paulo lietuvių klebonui kun. Petrui Rukšui, SDB, organizuojamą Brazilijos lietuvių gyvenimo nufilmavimą. Esą keli jauni filmuotojai iš Lietuvos sutiktų pavažinėti automobiliu po buvusius ir dabartines Brazilijos lietuvių kolonijas ir nufilmuoti surastą istorinę medžiagą. Jiems reikia tik automobilio ir vadovo.

Olandija

Roterdeame buvo atidengta atminimo lenta Olandijos garbės konsuli Janui Zwartendijkui (1896-1976), dirbusiam Kaune 1940 m. Jis tada parūpindavo suklustotas visas Lietuvos žydams išvykti į Olandiją priklausančią Kuurasos salą Karibų jūroje prie Venesuelos ir artimai bendravo su Japonijos konsulu Kaune Ch. Sugihara. Pastarasis ton salon išvykstiančių Lietuvos žydų tolimesnei kelionei išduodavo tranzitines Japonijos visas. Tokiu būdu per dešimt dienų iš Lietuvos buvo išleista 2.300 žydų, artėjančių vokiškos okupacijos grėsmei Lietuvoje. Šia savo pagalba Lietuvos žydams Olandijos garbės konsulas J. Zwartendijkas nesigarsino. Tad Izraelio vyriausybė Yad Vashem medalių paskyrė tik 1996 m., kai jis jau buvo miręs prieš du dešimtmečius.

V. Kst.

Century 21 OFFORD REALTY LTD.
Member Broker, 38 Hurontario St., Collingwood, Ontario L9Y 2L6
Parduojuot, perkant ar tik dėl informacijos apie namus, vasarnamius, ūkius, žemes Wasagos, Staynerio ir Collingwood apylinkėse kreipkitės į
Angelę Šalvaitę, B.A.
pirkimo ir pardavimo atstovę.
Ji mielai jums patars.
Darbo tel. 705 429-2121 ar 705 445-5640
namų tel. 705 429-6428

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje, isikūres nuosavuose namuose –

"TALKA" LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6
Tel. 905 544-7125

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais – nuo 9 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais – nuo 9 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais – nuo 9 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais – nuo 9 v. ryto iki 12 v. dienos.

AKTYVAI PER 39 MILIJONUS DOLERIŲ

MOKAME UŽ:	PASKOLAS
kasd. pal. čekių sąsk. iki1.75%	Asmeninės nuo.....6.25%
santapus.....2.25%	neklm. turto 1 m.....6.60%
kasd. pal. taupymo sąsk.....1.50%	
INDĖLIAI:	
90 dienų indėlius.....3.00%	Nemokami čekių sąskaitų apmokėjimai. Nemokama narių gyvybės drauda pagal santapus dydį iki \$2,000. Be to, narių santapus apdraustas TALKOS atsaros kapitalu 3 mil. dol. ir Kanados valdžios iki \$60,000 sumos draudimu
180 dienų indėlius.....3.25%	
1 m. term. indėlius.....4.00%	
2 m. term. indėlius.....4.25%	
3 m. term. indėlius.....4.50%	
4 m. term. indėlius.....4.75%	
5 m. term. indėlius.....5.25%	
RRSP ir RRIF	
(Variable).....2.50%	
1 m. ind.....4.00%	
2 m. ind.....4.25%	
3 m. ind.....4.50%	
4 m. ind.....4.75%	
5 m. ind.....5.25%	

Sekite kasdieninę informaciją apie procentus "Talkoje"
MASTER CARD KREDITO KORTELE
INTERAC KORTELE

Praeities vaizdelis

Vasaros pradžia. Sekmadienis. Traktorininkas Aleksas N. atsikelia anksti, išsiveda į kiemą savo naują, neseniai pirktą motociklą. Šį pavasarį jis grįžo iš kariuomenės, vedė. Šiandien su žmona jie nutarė važiuoti į miestelį. Ten į pamaldas susirinks ir Jolantos draugės, kurių po vestuvių dar nematė. Nori susitikti, pasišneketi, bet kai jis baigė motociklą valyti, atėjo kaimynas, kuris vakar išvarė geros naminės, tad atnešė butelį. Prašo, kad Aleksas rudėnį suartų jam daržą.

– Suarsiu, užtikrina Aleksas. Jis dar nepripratęs prie įsigalėjusio papročio – jei reikia kam ką suarti, atneša butelį „pilstuko“. Su tėvu ir kaimynu ištuština atneštą butelį, nors motina juos bara: negerai, kad šventą dieną pradeda svaigalais. Motociklas išblizgintas, tvarka saulėje. Galima būtų važiuoti į miestelį. Jolanta paabejoja, ar verta važiuoti.

– Juk tu apsvaigęs. Trenksi mane kur į griovį ir bus abortas, – sako ji.

Tiesa, važiuoti negalima, nes Aleksą apima miegas. Jis prigula ant čia pat kieme nupjauto šieno krūvelės. Valandėlę pamiegos, tada važiuos!

Pabunda gerokai po pietų, gal po 5 valandų. Valgydamas pavakarių prisimena, kad šią dieną žadėjo Jolantą nuvežti į miestelį. Nors jau vėlyva popietė, bet vis tiek gerai būtų nuvažiuoti, kad ir Kultūros namus. Jolanta nėščia. Ar ir kas? Kol dar per rūbus mažai pastebimos pasikeitusios kūno formos, reiktų ją pavėžinti.

– Gal dabar nuvažiuokim į miestelį, į Kultūros namus. Mes gi ten nešoksime, pažiūrėsime kaip kiti šoka, paklausysim muzikos, – kalba Aleksas.

– Vasara. Šilta. Lietaus nėra. Kodėl nenuvažiuoti? Gal dar užeisiu pas draugę, – sutinka žmona.

– Tik kaip su tuo melžimu? Juk vakare reikės melžti karves? Ji mat dirba kolūkyje su Alekso motina. Abi melžėjos.

– Važiuk, aš pamelšiu ir tavąsias. Šiandien šventa diena, jau paskirta darbai. Iš ryto net ir į bažnyčią nėjau, – sako uošvė.

Motociklas eina gerai. Aleksas važiuoja pamažu, kad nekratytų žmonos. Penki kilometrai – neilgas kelias, tai per pusvalandį jie atvyksta prie Kultūros namų. Dar tik 18 val., bet iš tolo girdėti garsi muzika. Reiškia Kultūros namuose programa prasidėjo.

– Aš aplankysiu Marę. Ji gyvena tuoj už Kultūros namų, o paskui abi ateisim į šokius. Gerai?

– Gerai, – Aleksas sutinka. Jis palydi akimis Jolantą.

– Kaip keičiasi jos figūra? Ji dabar truputį paplinėjusi, ne tik graži, bet ir solidi, – gėrisi savo nuėinančia žmona Aleksas. Aiškėtelės gale jis pastato motociklą ištraukia raktelį ir pasisukęs žengia keletą žingsnių, eina į Kultūros namus pažiūrėti, kaip šoka jaunimas.

Senovės graikai tikėjo, kad vyriausias dievas yra Dzeusas, romėnai – kad Jupiteris, o vėliau krikščionys – kad žmogaus likimą tvarko Dievas. Tas likimas gali padaryti žmogų įvairių staigmenų, kartais malonių, kartais juokingų, o kartais tragiškų. Aleksas nelinkęs galvoti, kad Likimas ir jam šią dieną gali pateikti kokią staigmeną. Motina jam kasdien primena, kad jo Likimas, jo sėkmė priklauso nuo Dievo, bet ateistai sako, kad Dievo nėra, tad gal ir jokių Likimo nėra, mano Aleksas.

Prieš eidamas toliau, Aleksas atsisgręžia. Jam dar rūpi pasigrožėti savo motociklu, kuris tvarka popiečio saulės spinduliuose.

– Bet kas tai? Kažkoks nepažįstamas apie 50 metų vyras svirduliuodamas prieina prie motociklo, porą kartų paspaudžia starterį, sėda ant sėdynės. Aleksas sugrįžta. Nepažįstamasis pradeda garsiai šneketi, bartis. Jis prieš valandą išgėrė puslitrį naminės. Dabar alkoholo

lis pradeda jį veikti. Jo galvos smegenų centrai suerzinti. Jam rodos, kad šis motociklas jo (prieš 9 ar 10 metų jis irgi turėjo panašų motociklą!), kad tas atėjęs vyras (atseit Aleksas) laiko už motociklo užpakalinio rato, todėl motociklas nevažiuoja.

– Paleisk! Netrukdyk man. Paleisk! Paleisk, rupūžė, nes kai jis nulipsiu, sudirbsiu tave į miltus, – grąsina nepažįstamasis.

– Nulipk, – griežtai sako Aleksas.

– Ką, nuo savo motociklo man nulipti?

– Pirma nusipirk, tai jis bus tavo, – sako Aleksas ir staigiu stipriu smūgiu nustumia nepažįstamąjį nuo sėdynės. Tas nugriūva, nosimi ir kakta atsiremia į žemę, pamažu atsikelia, atsistoja ant kojų, išsitiesia, lyg pasirušęs kažką sunkaus kelti. Jis beveik visa galva aukštesnis už Aleksą, kuris kresnas, storokas, tvirtas. Nepažįstamasis gi aukštas, laibas.

Nepažįstamasis staiga kaire ranka nutveria už Alekso švarko atlapo, o dešine teškia jam per veidą.

– Še tau šunsnuki. Kad... bet nepabaigia žodžio, nes Aleksas užmina ant nepažįstamojo pėdos ir stumtelį jį. Tas neatlaiko, griūna aukštieklis ant žemės. Griūdamas patraukia su savim už atlapo ir Aleksą. Nugriuvęs nepažįstamasis silpsta. Alkoholis pradžioj jį sudirgino, o dabar pradeda jo smegenis slopinti. Aleksas jį užgula. Nepažįstamasis viena ranka dar nutveria už Alekso nosies ir dantim siekia ją įkasti. Aleksas, atsirėmęs keliais į žemę, sukaupia jėgas, nutveria nepažįstamąjį už pečių, šiek tiek jį pakelia ir trenkia į žemę. Net girdėti, kad žlekteri jo galva. Nepažįstamasis daugiau nesipriešina, jo ranka paleidžia nosį. Aleksas atsikelia nuo žemės, nusivalo nuo švarko dulkes, žiūri...

– O dangau! Nepažįstamasis ne tik nejuda, bet ir nekvepuoja. Jo veidas išbąla, lėliukės išsiplečia. Aleksas išsigąsta, sėda ant motociklo ir parlekia namo. Pasimetęs jis stengiasi pasislėpti, nusiraminti. Iširusia ir nupjauto šieno kupetą. Dabar jis prisimena motinos žodžius, kad Likimas kartais pajukauja, galbūt ir baudžia. Bet už ką? Motina sakytų, kad sekmadienio nešventė, kad nuo pat ryto girtavo, kad...

Visą laiką jam akyse rodosi aiškus, išblįškęs išsiplėtusiomis lėliukėmis numirėlio veidas. Motina pasakytų, kad ir tam numirėliui Likimas taip lėmė: kaip jis elgėsi, kaip pasiklojo, taip išmiegojo...

Rytą atvažiuos milicija. Aleksą suima už žmogaus nužudymą. Skrodimo metu rastas kraujas išsilijimas į galvos smegenis. Mirtis įvyko nuo smūgio kietu buku daiktu į galvos smegenis. Toje vietoje, kur vyko muštynės, kadaise buvęs grindinys, dabar užneštas žemių sluoksniu, į kurį Aleksas pakėlęs trenkė nepažįstamojo galvą. Užmuštojo kraujo mėginiai parodė vidutinį girtumo laipsnį.

Kaltinamojo kraujyje rasti tik alkoholio pėdsakai. Liudininkai tvirtino, kad mirusysis buvo girtas, kad jis nuolat girtavo, nors turi žmoną ir du vaikus, kad jis blogas darbininkas, nes nuolatos neblaivus, kad savavališkai pasicėmė svetimą motociklą ir be priežasties priekibo prie jo šeimnininko, – tačiau – įvykusi mirtis. Teismas Aleksą nubaudžia kalėti, nors labai ilgam...

Salėje buvusi teisiamojo motina (kai po teismo leido su sūnumi pasimatyti) sako:

– Matai sūnau, Likimas tavęs dar nebaudžia, o tik perspėja, kad darai klaidas, netiki... Apie tai aš dažnai kalbėjau...

– Taip, mama, Likimas yra...

Ar ta beprasmė mirtis būtų įvykusi, jei užmuštasis būtų buvęs blaivus? Sekmadienio popietę, vakarą jei praleistų su šeima namie, o jei ir išdrištų sėsti ant svetimo motociklo?!



Pirmosios lietuviškos knygos – Mažvydo Katekizmo 450 metų sukakties minėjimo Toronte aktyvieji dalyviai, rengėjai ir programos atlikėjai. Iš kairės: Lietuvos garbės konsulas H. Lapas, KLB Toronto apylinkės valdybos ir rengėjų komiteto pirmininkė D. Garbaliusienė, Lietuvos ambasadorius Kanadoi dr. A. Eidintas, prof. R. Vaštokas, dr. A. Kazlauskienė, kalbėtoja iš Lietuvos S. Kalpokaitė-Vėlavienė, paskaitininkas dr. D. Kaunas, inž. L. Garbaliuskas

Lietuviai - žydų gelbėtojai

Į "Tėviškės žiburių" pastabą atsiliepė žiniaraščio "Gachelet" Izraelyje redaktorė, išgelbėta a.a. kunigo Broniaus Paukščio

"TŽ" 1997.VII.22 laidoje buvo rašyta apie Lietuvos žydų draugijos Izraelyje žiniaraštį "Gachelet". Labai gaila, kad paminėta tikrai angliškoji jo dalis, kuri yra skirtinga nuo hebrajiškosios. Pastaba, kad nebuvo paminėti lietuviai, gelbėję žydus, nėra tikslūs. Aš jau kelinti metai redaguojau "Gachelet" ir rašau apie tuos geruosius lietuvius.

"Gachelet" 1996.IX. buvo rašyta apie Joną Palavičių, kuris išgelbėjo 16 asmenų (žydų ir rusų). "Gachelet" 1997.V. buvo rašyta apie kunigą Bronių Paukštį. Mūsų draugas prof. L. Eisenbudas išvertė į lietuvių kalbą tą žiniaraščio dalį, kurią čia ir pridedu.

Rachel Levin,
"Gachelet" redaktorė

Išieivių iš Lietuvos Izraelyje susivienijimo leidinyje "Gachelet" ("Zarija"), išleistame 1997 m. gegužės mėn., įdėtas išsamus straipsnis apie Pasaulio tautų teisuolį a.a. kunigą Bronių Paukštį. Straipsnį parašė viena iš jo išgelbėtų vokiečių okupacijos metais merginų – šią dieną Rachel Levin-Rozenzweig, šio leidinio redaktorė.

KUN. BRONIUS PAUKŠTYS – VIENAS IŠ NEDAUGELIO, KURIE DAUG PADĖJO

Iš "Juodosios knygos". (Šią knygą rusiškai parašė Ilja Erenburg ir Vasilij Grozman. Joje surinkta dokumentinė medžiaga apie nacistų bei jų talkininkų įvykdytas baisias piktavardystes. Knygos rankraštis buvo paruoštas spaudai 1946 m., bet sovietinė cenzūra uždraudė knygą išleisti. Knyga išversta į hebrajų kalbą ir išleista Izraelyje 1991 m.).

Paukštys, aukštas, stambus apie 40 metų vyras, pakvietė mus į savo kanceliariją – seniausios Kauno katalikų bažnyčios "Šventosios Trejybės" kanceliariją. Jis papasakojo mums detales apie savo veiklą, gelbėjant žydus nacistų okupacijos metais.

Paukštys bendradarbiavo su vienuoliu Broliuku, kuris parūpindavo asmens liudijimus žydų gelbėjimui. Paukštys dažnai sumokėdavo iš savo kišenės po 500 markių už kiekvieną suklasotą dokumentą. Jis taip pat išduodavo gimimo liudijimus išgabentiems iš gėto vaikams ir asmeniškai padėdavo surasti jiems prieglobstį įvairiose vietose. Kai bandė surasti vietą ketvirtajai savo išgelbėtai žydaičiai Vizgardi, ji įspėjo, kad Gestapas domisi juo...

– Ką galėjau padaryti? – sako Paukštys, – išsėda į traukinį, ir, pranešęs parapijiečiams, kad važiuoju aplankyti savo kolegų kunigų, nuvykau pas ūkininkus ir palikau pas juos savo slapstomas žydautes. Gestapininkai, manydami, kad aš lankau savo kolegas, nustojo domėtis manimi.

Gelbėdamas žydų vaikus, Bronius Paukštys aprūpino net 120 žydų vaikų gimimo liudijimais.

Kunigas Paukštys padėdavo ne tik vaikams. Dvidešimt penki suaugę žmonės slapstėsi jo bažnyčioje, jų tarpe dr. Taftas, advokatas Levitanas, Vilijampolės rabinų mokyklos direktoriaus Grodzensko dukra, Rachel Rozenzweig, daktarės Pesios Kisin dukros, akvokatas Avram Golub su šeima ir kiti.

Jeigu kas iš jo gelbėjimų žydų patekdavo į valdžios rankas, Paukštys ieškodavo kelių papirkti gestapininkus ir neretai tai jam pavykdavo. "Jums atrodo, – sako kunigas Paukštys, – kad aš daug padėjau, bet man skauda širdį, galvojant apie tai, kad aš galėjau padaryti žymiai daugiau, jeigu tik Visagalis Dievas būtų apdovanojęs mane geresniu supančiu pasaulio supratimu".

Paukštys parodė mums laišką, kurį parašė jo išgelbėtoji Rachel Rozenzweig, studijuojanti dabar Kauno universitete (kalbama apie 1945 metų pradžią, R.L.). Laiškas parašytas lietuviškai. Išversiu jo pirmąsias eilutes: "Brangus Tėve, leiskite man Jus taip vadinti. Argi Jūs nesielgėte su manim kaip Tėvas su savo dukra? Argi nesusiteikėte man prieglobščiai, kai atėjau pas Jus tokia nelaiminga, tiek daug kančių iškentėjusi? Jūs nieko neklausėte, nieko nereikalavote, tarytum visa tai buvo savaime suprantama. Jūs pasakėte: čia, pas mane, nusiraminsi, mano dukrele, ir taip pat pasiliksi kuriam laikui..."

Laiškas ilgas. Jis rašytas su meile ir pagarba, ir visas jo turinys kalba apie tai, kad siaubingų nacistų siautėjimo metu Lietuvoje buvo gerų ir teisingų žmonių, kurie tyliai ir ramiai, natūraliai ir neabejodami vykdė savo žmogišką pareigą. Čia baigiasi citata iš "Juodosios knygos".

KUNIGO PAUKŠČIO IŠGELBĖTOSIOS RACHEL ROZENZWEIG (DABAR RACHEL LEVIN), "GACHELET" REDAKTORĖS, KURI PARASĖ CITUOTĄ LAIŠKĄ, ASMENINĖS PASTABOS IR DETALĖS APIE KUNIGĄ PAUKŠTĮ.

"Juodojoje knygoje" minima laišką parašiau 1944.07.30 Kaune, Žaliakalnyje, kur slapčiausi kunigo Paukščio man parūpintoje vietoje. Slaptavietėje išbuvau apie dvi savaites, iki tol, kol Raudonoji armija užėmė Kauną.

Savo laiške kreipiuosi į kunigą: "Girdisi patrankų griausmas ir jis man praneša, kad mano išlaisvinimo valanda artėja. Ir šią ypatingą mano gyvenime valandą aš galvoju apie Jus su meile ir dėkingumu". Laiške aš iškėliu problemą, kurią kunigas dažnai aptardavo su manimi: keršto problema. Pagal krikščionių religiją kerštas yra uždraustas, ir gelbėdamas žydus kunigas išgelbsti potencialius kerštojus ir tokiu būdu lyg tai prieštarauja savo religijai.

Aš priminai, kad Šventajame Rašte parašyta "dantis už dantį, akis už akį", bet nežiūrint to, aš šią nepaprastą savo gyvenimo valandą išreiškiu gilia pagarba jam ir jo tikėjimui artimo meile.

Kunigas nebando ir nesilūdo man atsisakyti savo religijos, nors ir galvojo apie tai, kad mažai vaikučiai, likę be tėvų, gal ir turėtų priimti krikščionių religiją. Po išlaisvinimo likau gyventi tuose pačiuose namuose, kur slapsciausi. Kiekvieną sekmadienį aš lankydavau kunigą, kuris ragino mane tęsti mokslus universitete ir rėmė mane.

1945 m. pradžioje užsimaniau kunigui, kad ruošiuosi išvykti iš Lietuvos į Erec-Israel. Jis sveikino mano ryžtą, pažymėdamas, kad Tarybų Sąjungo-

je man gresia pavojus dėl mano šeimos sionistinės veiklos. Atsiveikindamas įteikė man tam tikrą pinigų sumą. Išvykusi iš Lietuvos išsiunčiau jam sutartu kodu keletą atvirlaiškių.

1946 m. kunigas Paukštys buvo suimtas, ir tik po 10 metų grįžo iš Sibiro kunigaiti Lietuvon, tačiau pažemintame range. Mirė 1966 metais.

1982 metais susiorganizavo grupė kunigo Paukščio išgelbėtų žmonių ir, vadovaujami advokato Avraham Tori, kreipėsi į Jad-va-Šeimo memorialų su prašymu paskelbti kunigą Paukštį "Pasaulio tautų teisuoliu". Į iškilme atvyko jo draugas kunigas Antanas Sabaliauskas, kuris priėmė jo vardu medalį. Taip pat pasodinome jo atminimui medelį Jad-va Šeime Jeruzalėje. Išieivių iš Lietuvos susivienijimo patalpose buvo suorganizuotas minėjimas, skirtas kunigui Paukščui. Minėjime dalyvavo jo išgelbėtieji žmonės, gyvenantieji Izraelyje.

Kunigas Paukštys buvo apsišvietęs, kultūringas žmogus, kilęs iš pasiturinčios šeimos. Jis studijavo teologiją Italijoje ir gyveno ten nuo 1925 iki 1937 m. Grįžęs į Lietuvą užėmė aukštą pareigą seniausioje Kaune "Šventosios Trejybės" bažnyčioje.

IŠTRAUKA IŠ RACHEL LEVIN KALBOS, PASAKYOTOS 1982.04.04. KUNIGO PAUKŠČIO MINĖJIME

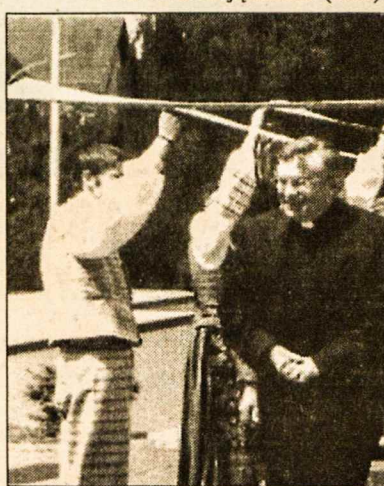
In my life I shall always remember the Rev. Bronius Paukštys with love and admiration, also our talks on mercy, tolerance, justice and unviolence and they convinced me from those days when I was a young girl till today, that there is hope and light even in the time of "darkness".

Mano rašytas laiškas, kurį kunigas Paukštys perdavė "Juodosios knygos" redaktoriams, buvo vienintelis "atlyginimas", kuriuo galėjau atsidėkoti jam už mano išgelbėjimą.

Atvykusi į Erec-Israel (Izraelį) 1945 spalio mėn. atgaivinau savo atmintyje minėto laiško tekstą kunigui Paukščui, išvertčiau jį į hebrajų kalbą ir saugau jį iki šiol.

Visų Jo išgelbėtų žmonių vardu, kur jie begyventų Izraelyje ar kitose pasaulio šalyse, aš pažymiu šio tauraus žmogaus kunigo Broniaus Paukščio atminimą.

Rachel Levin-Rozenzweig
Versta iš hebrajų kalbos (ivrit)



Vokietijos vyskupų konferencijos pirmininkas, Mainz'o vyskupas dr. Karol Lehmann 1997 m. vasarą aplankė Vasario 16-sios gimnaziją. Dešinėje – gimnazijos direktorius A. ŠMITAS. Vyskupų konferencija kiekvienais metais gimnazijai skiria per 70,000 markių (57,377 Kan. dol.).

Įtampas metu Libijoje

Ištrauka iš 1986 metų dienoraščio

K. ASTRAVAS, Calgary, Alta.

Rytinės "Voice of America" žinios paskelbė JAV prezidento R. Reagano ekonomines sankcijas Libijai, įsakymą Amerikos piliečiams skubiai palikti Libiją. Nevykdantys šio įsakymo bus baudžiami 10 metų kalėjimu ir \$30,000 bauda. JAV lėktuvnešis su Izraelio lėktuvais yra atplaukęs į Sirte įlanką.

Šio skelbimo paliešti amerikiečiai inžinieriai, susirinkę šalia mano kabineto, aptaria padėtį. 1982 m. jie ignoravo įsakymą palikti Libiją, todėl čia dirba iki šios dienos.

Darbe ramu. Libiečiai tyliai susikaupe vaikšto po kiemą. Jau matosi atvykę iš savo namų kariškomis uniformomis, daugiausia karininkai. Į kiemą įvažiuos dvieji karškieji sunkvežimiai, jie sulipo šaukdami "Allah Akbar" ("Dievas yra galingas" – tai musulmonų kovos šūkis). Išvyko į paskyrimo vietas.

Aš gaunu įsakymą vykti į savo vilą ir rytoj, t. y. per savaitę, budėti prie telefono belaukiant naujų įsakymų.

Gatvėse sumažėjo judėjimas, nes daug jaunų vyrų jau karievinėse. Su manimi atsisiekina mano padėjėjas inžinierius, priešlėktuvinės artilerijos atsargos karininkas.

Prieš vidurnaktį kaimyno amerikiečio viloje susirinkę, dalinamės dienos išspūdžiais, gurdėjomės kava, bet daugumas – naminių alų ar samagoną, klausomės BBC žinių.

Prie vilos sustoja prabangus "Mercedes-Benz" automobilis. Iš jo išlipa baltais arabiškais drabužiais apsirengęs tvirtas, gražiai nuaukęs libietis, valdžios saugumo karininkas majoras. Įėjusiam vidun Bobas paduoda beveik pilną stiklą samagono. Plačiai šypsodamasis majoras pakelia stiklą ir visiems paskelbia, kad jis, kaip musulmonui pridera, geria tik alkoholį ir pasakęs "šlup", keliais gurkšniais ištuština stiklą. Jis labai dažnai apie vidurnaktį baigęs darbą, užsuka pas Bobą "atsigaivinti". Sakė grįžtas iš ligoninės. Jo žmona susilaukus 9-to sūnaus. Dukterų jis turįs septynias. Kiek žmonių, paprastai čia niekas musulmono neklusia.

Po kelių dienų, drėgną ir šaltą rytą Tripolio oraustyje, kariuomenės barake, laukiu kada pakils "Twin Otter". Po dviejų valandų sustosime dykumoje Ghani naftos laukuose ir, pasiėmę kuro, skrisime į Ras Lanuf naftos eksporto uostą. Ten praleisiu kelias dienas, apžiūrėdamas naftos uosto modernizavimo darbus. Prie manęs prieina iš JAV atvykęs bendrakeleivis austras. Los Angeles oraustyje jį gąsdino, kad čia nevyktų, greit bus invazija su bombardavimu.

Mums skubiai sulipus į lėktuvą, kanadietis lakūnas užveda dar neatvėsusį motorą, greit kyla aukštyn į pietus. Pamažu nyksta apačioje žalia pajūrio juosta su citrinu, apelsinų ir alyvų sodais. Raudoną smėlį nustelbia žaluma. Ateina čia žiemą su lietumi, nešdama Libijai dovanas: nuo vaisyių linkstančias medžių šakas. Čia auga daug rūšių apelsinų, kokių nesu ragavęs kitur. Laukuose žaliuoja daržovės. Vasaros metu čia siaučia baisūs karščiai, virš 50° C.

Saulėi pakilus, pro debesies plyšį pasirodo lietaus vandeniu sudrėkintas dykumos paviršius, lyg milžiniškas klimas, išsiuvinėtas sidabro siūlais, lyg milžiniškas voratinklis. Jį sudaro sezoninės dykumų upės, vadinamos "Wadi". Dykuma dabar rodo savo grožį, jį šviri, dar žmo-

gaus neužteršta. Čia viešpatauja ramybė ir taika, kurios nebus nusileidus Ras Lanuf pajūryje. Ten 100 kilometrų nuotolyje plūduriuoja amerikiečių karo laivai su Izraelio lėktuvais ant lėktuvnešio.

Pro lėktuvo langą matau Sirte įlanką. Artėjam prie Ras Lanuf uosto. Per silpną rūką bandau surasti įlankoje plūduriuojančius amerikiečių karo laivus. Pamažu patenkam į lietu ir stiprią oro srovę. Braška lėktuvo sparnai mus supdami. Žemiau nusileidus matyti per dykumą judanti, lyg milžiniška gyvatė, kupranugarių vora, traukianti per smėlį į pajūrio ganyklas. Nusileidus dar žemiau, matosi didžiulis voros vadovas. Šalia voros matyti sekantis nemažas kupranugarių būrys.

Besileidžiančių lėktuvu, stebėdamas dykumą ir kupranugarius, artėjau prie Ras Lanuf, kur baigiasi taika bei ramybė.

Po savaitės sugrįžęs į Tripolį, 1986 m. sausio 28 d. gavau pakvietimą dalyvauti plk. Muammar Khadafi spaudos konferencijoje Tripolio auditorijoje, kurioje vykstą ir seimo posėdžiai. M. Khadafi išdėstys savo politiką. Patyręs daug atentatų, plk. M. Khadafi niekuomet neatsvyksta laiku. Šį kartą jis vėlavo visą valandą.

Auditorijai drebant nuo ovacijų pasirodo plk. M. Khadafi. Užuoat užėmęs viduryje scenos įrengtą pakylą, jis atsisoja salės pakrastyje prie čia staiga atneštos kitos pakylės. Aš sėdėjau prieš pat jį ketvirtroje eilėje tarp žurnalisto, TV kamerų, na, žinoma, ir saugumiečių.

Jis buvo beveik 6 pėdų ūgio. Dėvėjo smėlio spalvos uniformą, panašią į civilinę eilutę su antpečiais bet be jokių rango ženklų. Jo palydovas pulkininkas ir kiti žemesnio rango jauni karininkai dėvėjo puošnius ir spalvingas uniformas. Tarp žurnalistų matėsi nemažai amerikiečių. M. Khadafi kalbėjo arabiškai. Jisai su humoru paaiškino, kad Sirte įlankoje vykstančius "manevrus", prezidentas R. Reaganas, buvęs Hollywood'o filmų kaubojus, elgiasi dabar kaip kaubojui pridera, karo laivais ir Izraelio lėktuvais gąsdindamas Libijos gyventojus.

Praėjusiais metais mirė plk. M. Khadafi tėvas, senas Libijos nepriklausomybės kovų veteranas, kovojęs prieš turkų ir italų, sulaukęs 104 metų amžiaus. Libijos istorija yra įdomi, ypač romėnų galybės laikotarpiu, pergyvenusi krikščionybę, vandalių invazijas, turkų, italų, vokiečių tankų generolo Romel'io okupaciją. Istorija besidomintiems asmenims čia netenka laisvu laiku nuobodžiauti.

Šalia naftos Libijoje dar pilnai neišdirbtų išteklį buvo atrasti ir kiti milžiniški gamtos turtai. Tai viduryje Saharos kilometrų gilumoje vandens ištekliai, kuriais domėjosi Churchill'is ir Roosevelt'as. Apskaičiuota, kad šie ištekliai yra lygūs Nilo upės srovei, sukaupiai požemiuose per 120 metų. Dabar vyksta vandentiekio statyba Viduržemio jūros link, Tripoli ir Bengazijai linkme. Kiekviena šaka yra 1,500 km ilgio, cementiniai vamzdžiai – 4 m diametro. Vamzdžių dalys, kiekviena 4 metrų ilgumo, yra liejamos statybos vietoje. Šį gigantiską pasaulio projektą vykdo Pietinės Korėjos armijos inžinerijos daliniai labai įdomiomis sąlygomis, kuriomis galėtų pasidomėti ir Lietuvos vyriausybė. Už šio projekto vykdymą Korėja užtikrina sau ilgametį naftos tiekimą palankiomis sąlygomis.

Tas milžiniškas projektas buvo baigtas 1996 m. Jis yra aprašytas "Encyclopedia Britannica", Book of the Year 1997 laidoje.

Lietuvos valdžios gyveno, ir tą gyvenimą tęsia toliau neplaukiamas, kaip daru korėjiečiai, aprūpinti kraštą nafta. Jai tenka Kristijono Donelaičio žodžiai:

Vog, klastuot, išplėst ir su gvoltu pasisavinti, Šelmystes pramanyti, kekšaut bei Dievą paniekinti Ir kas dar daugias yr pramonių, prasimanyti, Taio visa viera baisingos mūsų gadynės.

(Kristijonas Donelaitis, "Metai", p. 112, Valstybinė grožinės literatūros leidykla).



Dalis „Angeliukų“ choro, dalyvavusio pirmosios lietuviškos knygos – Mažvydo Katekizmo 450 metų sukakties minėjime Toronte 1997.XI.29. Choro vadovė – NIJOLĖ BENOTIENĖ Nuotr. A. Kazlauskienės

Žurnalizmas tarp laurų ir erškėčių

AURELIJA M. BALASAITIENĖ

Per daugelį metų mūsų iškiliausias žurnalistas a.a. Bronys Raila „Dirvoje“ paskelbė dėsimo vertą straipsnį, kuriame tvirtino, kad žurnalisto darbas yra sunkesnis už darbą fabrike, išvardindamas visus su žurnalizmu susietus nemalonumus ir sunkumus ir pastebėdamas, kad už darbą fabrike bent pakankamai užmokama...

Su jo mintimis visada sutikau, nes pas mus spaudos laisvės ir žurnalizmo samprata yra gerokai pašlijusi. Nepakanka pasidalyti skirtingomis nuomonėmis ar padiskutuoti, bet neapsieinama be užgauliojimų, jei nerašoma, kad viskas buvo labai gražu, buvo daug garbingų svečių, nuostabi programa ir puikios ponitūčių pagamintos vaishės. Pataikavimas skaitytojams ar organizatoriams yra nedovantinas žurnalizmo principų pažeidimas.

Neseniai, mano bičiulių „susimokymo“ dėka buvo gražiai atšvestas mano spaudos darbo penkių dešimtmečių jubiliejus. Ta proga Lietuvių žurnalistų sąjunga man net suteikė „garbės žurnalistės“ titulą, ko aš ne tik nesitikičiau, bet ir nesi-
jaučiu užsitaravusi, spaudoje matydama pasisakymus, kad mano rašymais negalima pasitikėti... Bet man buvo neva tai įteiktas žurnalistinis laurų vainikas...

Pradėjau spaudoje rašyti 1947 m. a.a. Jono Vasačio redaguotoje „Mintyje“, kuri buvo leidžiama Memmingen'o išvietintųjų asmenų stovykloje. Jo prašoma dariau per Londono BBC radiją skelbiamų politinių žinių vertimus. Be to, redaktorius mane taip pat skatino rašyti koncertų ir kitų renginių recenzijas. Dirbdama kaip vertėja amerikiečių karo komendantūroje, gaudavau Amerikos kariuomenei skirtą laikraštį „Stars and Stripes“. Jame užtikau straipsnį, kuriame vienas NKVD tardytas ir brutaliai kankintas, Kanadą sėkmingai pasiekęs ukrainietis išpasakojo savo išgyvenimus su visų sadištikių žiaurumų detalėmis. Parašiau straipsnį su citatų vertimais, nurodyma šaltinį ir pridėjau savo komentarus.

Straipsniui pasirodžius, mane Amerikos MP (Military Police) išvežė tardymui į CIA (Central Intelligence Agency). Labai nusigandau, nes man buvo neaišku, kuo nusikaltau. Tardymui prasidėjus, iš manęs reikalavo prisipažinti, kad aš to straipsnio autorė, ko' paneigti negalėjau. Turbūt stovykloje buvo CIA agentų, nes amerikiečiai lietuviškai neskaitė... Kai pasiteisiniau, kad naudojuosi Amerikoje įgyvendinta spaudos laisve, man buvo griežtai atkirsta, kad Amerikos spaudos laisvė negalioja okupuotame krašte nei pabėgėlių stovyklose. Pagrindinis priežastis buvo tas, kad aš šmeižianti Amerikos patikimiausią sąjungininkę – Sovietų Sąjungą. „O kodėl mes, benamiai, čia atsiradome?“, atkirtau su ašaromis akyse, trum-

pai nupasakodama savo šeimos tragediją ir būtiną reikalą, gelbstint gyvybę, bėgti iš namų. Pabarė ir išgavę pažadą daugiau neigiamai apie Sovietų Sąjungą nerašyti, tardytojai mane grąžino į stovyklą. Tai buvo mano žurnalistinio kelio erškėčių pradžia.

Atvykus į JAV, redaktorių kviečiama, pradėjau rašyti spaudoje, iš pradžių „Dirvoje“, vėliau „Drauge“, „Tėviškės žiburiose“ ir kituose leidiniuose. Netrukus mano straipsniai ir novelės bei romanai buvo spausdinami beveik visoje užsienio lietuvių spaudoje. Su redaktoriais palaikiau puikius santykius, kol nauji redaktoriai pradėjo „taisyti“ mano tekstus, kartais palikdami tik mano parvardę virš ne mano teksto. Ilgus dešimtmečius įtikau redaktoriams, bet dabar „taisymai“ tiek sudarko mano mintis ir tekstą, jog jaučiuosi ne tik gliaui pažeista, bet ir stumiami nuo žurnalistikos.

Rašydama renginių recenzijas, pareiškiu ne vien savo pačios, bet ir publikos nuomonę, nes nesu linkusi pataikauti ar klaidingai bei tendencingai aprašyti nuotaikas. Deja, atviras žodis ne tik sulaukia piktos reakcijos, bet ir užgauliojimų, abejojant mano sugebėjimu „perduoti teisybę“.

Vienas Amerikos prezidentas yra pasakęs: „Aš su tavo nuomone nesutinku, bet esu pasiryžęs paaukoti savo gyvybę už tavo teisę ją pareikšti...“ Aišku, su mano nuomone galima nesutikti, bet reikia rasti argumentų mandagumo ribose. Kai po vienos viešnagės Lietuvoje paskelbiau spaudoje savo dienoraštį, buvo tiek užgaulių komentarų, kad pagalvodavau – rašyti nebereikia. Tai erškėtis į mano darželį...

Spaudos laisvės sampratą reikia išsiaiškinti, kreipiant dėmesį į atvirą nuomonės pasisakymą bei subjektyvų išpūdžių perdavimą. Tačiau priešingos nuomonės pareiškėjams toji laisvė neduoda teisės užgaulioti bei daryti insinuacijas. Rašydama reportažus ar recenzijas, negaliu nutylėti nugirdusi solisto „gaidukus“, nereikalingas, ilgą kalbas koncerto metu ar nepatenkinamą aktorių išvaizdą. Tai ne mano vienos nuomonė, bet ir publikos reakcijos ataidas. Paskutiniuoju metu jau tapo beveik tradicija, kad, paskelbus koncertą, daug laiko praleidžiama „plepalams“, kurie žaloja nuotaiką, kai tikimasi išgyventi estetinius jausmus, klausantis muzikinės programos, bet ne ilgų monologų.

Žurnalizmas yra reikšmingas faktorius, kuris skaitytojus supažindina su įvykiais, jų interpretacija, su kritikos žodžiu ir nuomonės pareiškimu. Nėra būtina su nuomone sutikti, tačiau reikia rasti būdų priešingai nuomonei etišškai išreikšti. Kartu su prancūzais sakau ir aš: „Tegyvuoja skirtumai!“ Genys margas, pasaulis dar margsnis, tai ir skirtumose randame įvairumo atspindžių, be kurių gyvenimas būtų nuobodus ir neįdomus. Tik išlikime mandagūs...

Vytautinė tėvynės meilė

Ji yra sudėta iš kalnų viršūnių ir mažučių krislų

KUN. K. J. AMBRASAS, SJ

Jei prof. St. Šalkauskis gyventų mūsų dienomis ir nūnai rašytų savo knygą „Lietuvių tauta ir jos ugdymas“, tikriausiai prie jau išvardintų penkių svarbiausių ir ryškiausių mūsų tautą į penktąją vietą tarp kitų šalių iškėlusiu bruožu jis dar pridurtų – lietuvių išradinumą.

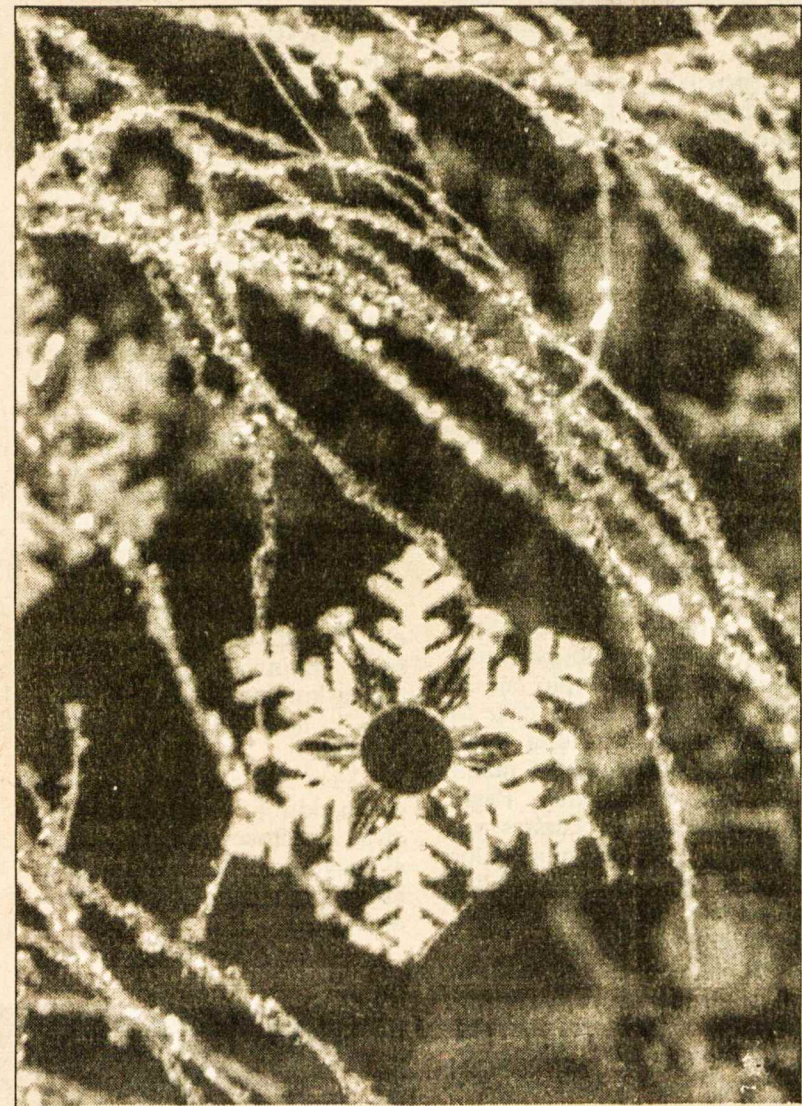
Kodėl? Išties galbūt lietuvių dažnai tarpusavyje nesutaria ne tiek dėl aklo užsispyrimo, savo kietasprandisumo, vengimo, kiek neretai, rasi, dėl savo kūrybiškumo, savitumo, originalaus požiūrio į aplinkos reiškinį, susidariusią padėtį ir, man regis, kaip tik daugiausia dėl savo išradinumo.

Tik gaila, kad mes dažnai nemokame vienas kito įvertinti, atvirai, tiesiai pripažinti kito tiesą, atiduoti pirmenybę vertiniam, teisingesnei nuomonei, sumaningesniai sprendimui. Deja, deja, taip: dažnai daugieliui iš mūsų kaip tik trūksta vidinės kultūros, takto, santūrumo, nuolankumo ir... išminties. Tačiau šįkart apie išradinumą tartini keli žodžiai pačia palankiausia, gražiausia prasme.

Vartau nuostabiai darbščios, daug vargų ir nesėkmių patyrusios, lituanistikai savo širdį, gyvenimą atidavusios ir iš viso lietuvių kultūrai nuosirdžiai pasižventusios Vytautės Eidukaitienės laišką: „Po truputį krutau, nors ir senstam amžiumi, bet ne širdimi. Judėdami, krutėdami norime, kad ir kiti apie mus išgirstų... Mano gyvenimo atgaiva – Vytautų klubas, nors visgi daug laiko atėmė, kol paruošiau spaudai netrukus mano straipsniai ir novelės bei romanai buvo spausdinami beveik visoje užsienio lietuvių spaudoje. Su redaktoriais palaikiau puikius santykius, kol nauji redaktoriai pradėjo „taisyti“ mano tekstus, kartais palikdami tik mano parvardę virš ne mano teksto. Ilgus dešimtmečius įtikau redaktoriams, bet dabar „taisymai“ tiek sudarko mano mintis ir tekstą, jog jaučiuosi ne tik gliaui pažeista, bet ir stumiami nuo žurnalistikos.“

Laiškas, kartu atsiųstas laikraščio ir „XXI amžiuje“ (1997.09.07, Nr. 67) Onos Žemaitės-Narkevičienės išspausdintas straipsnis „Kada Vytauto vardadienis?“ paskatino mane sėstis prie kompiuterio.

Taigi, sakykit, steigti Vytauto klubus, organizuoti mažus ir didelius renginius, statyti paminklus, leisti Didžiojo Lietuvos kunigaikščio vardu pavadintą spaudinį, argi ne išradinumu?



S n a i g ė

Iš vandens lašelio

šaltis snaigę pjausto...

Įdeda jai širdį,

kad ji skausmą jaustų...

Kad ji jaustų šarmą,

kad ji jaustų žiemą,

kad geriau suprastų

snaigišką likimą...

Juk ir jos gyvybė

žemėj – keisto būdo:

šaltis ją augina,

saulė ją nužudo...

Eilėraštis ir nuotrauka ROMUALDO KISIELLAUS

mas, už kurio pečių stovi tėvynės, mūsų garbingos istorijos, mūsų šlovingos praeities meilė? Kur, kaip ir kokiomis priemonėmis pagerbti, pajudinti į, regis, užmarštin nudardėjusius Lietuvos praeities puslapius? Kaip sujudinti dažnai pragmatizmo į kitą šoną nukreiptus kai kurių tėvyninų žvilgsnius? Štai kada išryškėja, kad kai kas iš mūsų tikrai „žygiams, o ne žodžiais mes tėvynę mylim“.

Lietuvos Vytautų klubas išleido jau 13 savo laikraščio numerį, kuriuose rašoma apie jo narių tikslines keliones su Vytauto žygiams, paminklais, šventovėmis, su Jo vardu susijusiomis vietomis, istorinių datų minėjimais, naujų klubų įkurtuvėmis ir kitomis progomis. Šio laikraščio puslapiuose spausdinama istorinių duomenų, svarbesnių įvykių kalendoriai, nekrologai, nuotraukos.

„Lietuvių tauta, pasiekusi savo nepriklausomybės, turi puikiausią progą kaip tik šiemet pažvelgti į politinio savo svyrimo laikus viduramžiais ir čia pirmiausia atsiminti Vytautą, kurio visas gyvenimas buvo skirtas Lietuvos nepriklausomybei“, – taip 1930 m. birželio 1 d., minint Vytauto Didžiojo 500 metų mirties sukaktį rašė Prahos prof. J. Pfcneris. Išties tokių labai sąžiningo vokiečių istoriko žodžių mums derėtų nepamiršti ir nūnai.

1928 m. rudenį Vaižganto įsteigtos Lietuvai pagražinti draugijos centro valdyba sumanė visą Vytautui Didžiajam skirtųjų 1930 m. turiningą programą.

„Lietuvos Karaliau, Vytautai Didysis...“ – tokiais žodžiais Petras Vaičiūnas pradėjo jubiliejiniams metams sukurta maldą ir ją taip baigė: „Senojo Vilniaus bokštų tyla ir Baltijos jūrų marių užgesys – tai Lietuvos amžina pasaka – ir mes be jų, kaip ir Tu, Vytautai Narsusis, negyvensim“.

Tegul andai nuskambėję jubiliejiniuose minėjimuose maldos žodžiai šimteriopai atgija tiek prie Nemuno, tiek ir po visus penkis žemynus išsisklaidžiusių lietuvių, ypatingai jų vaikų ir vaikų širdyse, kad toji pasaka būtų sekama ne tik taja kalba, kuria „močiutė už-

lingavo“ tave ir mane, bet ir suspindi vienybė, ryžtu ir toliau tiesti Lietuvai ranką, stiprinti per Atlantą tiltus, kuriems tiekos metų komunistai pjovė si-
gas, enkavedistai, dabar kai kurie iš jų sėdintys atsakingų pareigūnų kėdėse, negailestingai ardė to tilto lentas. Ir dar šiandien visokiais būdais sąmoningai priešina tautiečius politikojė, užkulisinėje partijų veikloje, raudonus, lipnius siūlus ir išstius tinklus mesdami į pačių rankomis sudrumstą vandenį, kad galėtų sėkmingai savo kišenėse na kuo daugiau lengvai riebių laimikių išsitraukti. Jie per mūsų neapdairumą vaisingai žvejoj po perpintų ginčų, buvusių atvirų, bet daugiausia slapty sąmyšių, vaidų organizatorių ir jų tamsių užmačių, ardančių kėslių, nenusimanančius dabartinės slapotos raudonosios ir materialistinės kovos vingrybėse.

Seniau, o ir šiandien Vytauto vardinės minimos sausio 5 d. Ši Trijų Karalių šventės išvakarėse Didžiojo kunigaikščio vardo diena minima todėl, kad Lietuvos nepriklausomybės metais, kai pririekė leisti vieną pirmųjų kalendorių su tautiniais vardais pagal abėcėlę, daugelio, o kartu ir Vytauto vardas į atitinkamas kalendorines dienas pakliuvo visai atsitiktinai. Gal tikrai reikėtų padaryti pataisą, kad Vytautas ir Vytautes galėtų minėti rugsėjo 8-ąją. Tai ne tik pažymės Švč. Mergelės šventę, bet ir bus pagerbtas mūsų Vytautas Didysis bei visi Jo vardu pakrikštytieji. Juk 1955 m. kan. J. Stankevičius, išleidęs Lietuvos katalikų kalendorių, Vytauto vardą įrašė į rugsėjo 8-ąją dieną. Mat nepriklausomybės laikais ir mūsų dienomis ši diena – Tautos šventė, Vytauto karūnavimo diena. Juk Pats Vytautas buvo uolus Mergelės Marijos garbintojas. Tą liudija ne tik vežiotasis po karo žyžina pasaka – ir mes be jų, kaip ir Tu, Vytautai Narsusis, negyvensim“.

Tegul andai nuskambėję jubiliejiniuose minėjimuose maldos žodžiai šimteriopai atgija tiek prie Nemuno, tiek ir po visus penkis žemynus išsisklaidžiusių lietuvių, ypatingai jų vaikų ir vaikų širdyse, kad toji pasaka būtų sekama ne tik taja kalba, kuria „močiutė už-

Vytautų klubai galėtų atsirasti ir užsienio lietuvių bendruomenėse. Galėtų visi, kam nesvetima mūsų garbi tautos istorija, rasti sau tinkamą darbo formą, o jei tokių nebūtų ar jau neatsirastų kam organizuotis, tai bent įmanoma parsisusdinti iš Lietuvos laikraštėlių „Vytautas“, paplatinti ar patiems nusipirkti išleistą knygėlę *Vytautas Didysis ir Lietuva*, įstoti į koki nors Vilniaus, Kauno, Utenos, Druskininkų ar Klaipėdos Vytautų klubą garbės nariu, nusijsti pagalbos reikalingiems Vytautams siuntinį ar laikraščio „Vytautas“ redakcijai parinkti iš bičiulių didesnę ar kuklesnę sumą pinigų, kad galėtų toliau be vargo leisti laikraštį ar pamaitinti alkaną mokykloje vaiką. Visiems apie galimus bendravimo būdus su Lietuvos Vytautais mielai patars, atsiųs laikraštį ar knygą minėta redaktorė *Vytautė Eidukaitienė*, kurios adresas: Paberžės 18-72 10 LT 2010 Vilnius, Lithuania.

Italas mokslininkas apie baltų kalbas

Dar jaunas italas mokslininkas Pietro U. Dini (gimė 1960 m.) jau paruošė ir paskelbė visą eilę stambių veikalų apie baltų kalbas. Ypač domisi lietuvių kalbos seniausiais paminklais. Parašė monografiją apie Martyną Mažvydą ir parengė Lysiaus Katekizmo leidinį. Kartu su N. Michailovu redaguoja mokslinį žurnalą „Res balticae“.

1997 m. išėjo iš spaudos bene jo iki šiol svarbiausias darbas: *Le lingue baltiche* yra daugiau kaip 500 puslapių knyga, skirta visiems šią temą liečiantiems kalbimams. Duodama visa reikalinga medžiaga, aiškiai



Gąsdinanti pabaisa Raganų kalne Juodkrantėje. Ji primena okupacijų laikus Nuotr. K. Dambraitės

Aktualūs straipsniai žurnale „Į laisvę“

ALFONSAS NAKAS,
Sunny Hills

Rezistencinės minties ir kultūros žurnalo „Į laisvę“ (toliau – IL) 126 (163) numeris, datuotas 1997-ųjų rudeniu, skaitytoją pasiekė 1997-ųjų gruodžio vidury. Jame radau keletą nepaprastai įdomių ir vertingų rašinių.

Pirmasis iš dviejų vedamųjų – „Prezidento rinkimų belaukiant“ neįvardytiems Lietuvos kandidatams pateikia penkis klausimus, į kuriuos atsakius paaiškėtų jų (kandidatų) tinkamumas. Antrasis vedamasis „Sumaišytų vertybių metas“ padėlia keletą opių temų, jų tarpe jaunime patriotizmo stoka (minint Romo Kalantos susidėginimo 25-metį, susirinko vos 100 žmonių), Bažnyčios dėmesio stoka jaunimui, labiau rūpinantis naujų šventovių statyba.

Pirmas didesnis rašinys – *Politika ir moralė*. Tai ambasadoriaus P. Amerikos kraštams dr. Vytauto Dambraus paskaita, skaityta 1997 m. vasaros „IL“ studijų dienos. Iš pirmųjų kelių autoriaus rašinio puslapių filosofavimo negalėjau susigaudyti, kam visa tai rašoma. Tikslą atskleidė antroji pusė: prabilti į prezidentinius kandidatus ir būsimuosius balsuotojus...

Jono Kairevičiaus referatas *Lietuvos politinio gyvenimo tikrovės* – vienas pačių įdomiausių! Tarp priešrinkiminių ir kitų politinių temų autorius nepaprastai tiksliai, ryškiai nušviečia *nomenklatūros ir nomenklaturinio* sąvokas. Visi šios žodžių vartojame po Lietuvos išsivadavimo, bet ne visi ir ne visai suvokiame, kokia jų tikroji reikšmė. Tik šį J. Kairevičiaus straipsnį perskaitę suvokiame, koks baisus, bejausmis žvėris yra sovietinis nomenklaturininkas ir kaip sunku Lietuvai bus juo atsikratyti.

Idealisto pedagogo žvilgsniu Vidmantas Vitkauskas pasveria Lietuvos mokyklų problemas (*Mokykla atsinaujinančioje visuomenėje; tarp praeities ir dabarties*). Primėjęs garbingą 600 metų Lietuvos mokyklų su-
rašytį, pasidžiaugęs teigiamybėmis, autorius iškelia visą eilę didelių švietimo problemų, dėl jų pamatuotai kaltindamas visuo-

dėstomos ir kalbotyros problemos, visa eilė žemėlapių iliustruoja istorinį baltų tautų vystymąsi.

Kaip autorius pats pabrėžia, jo darbas yra tęsinys ilgos Italijos tradicijos, kurios žymiausios pavardės yra Giuliano Bonfanti, Giacomo Devoto ir Vittore Pisani. Puiku, kad tradicija dabar tęsiasi.

Pietro U. Dini, LE LINGUE BALTICHE. La Nuova Italia: Biblioteca Di Cultura 223, Lingue d'Europa/5. Firenze: Scandicci, 1997. XXII+531 psl.

Alfred Bammesberger, Eichstaett, Vokietija

menę, o ypač valdžią.

Antanas Dundzila skaitytoją pavedžioja po archyvus ir saugumiečių bylas, ieškodamas rezistentų, vieno iš pagrindinių 1941 m. sukilimo vadų, Mykolo Naujokačio apkaltinimų. Jei neklystu, M. Naujokaitis dar gyvas, tad ar negeriau būtų buvę autoriui ir jį patį į rašinį įvelti, apklaušinti?

Vėl nepaprastai įdomus Vidmanto Valiūšaičio tik dviejų su puse puslapių rašinys *Bernardo Brazdžionio sukakties paraštėje*. Primėjęs dabar jau 90-čiamečio B. Brazdžionio triumfališką sugrįžimą į tėvynę laisvės aušrai užsiplėskus ir jo kūrybos rinktinės išleidimą 100,000 egz. tiražu, autorius stebisi: apie jo kūrybą nerašomos studijos ar originalinės recenzijos, „nesusilaukė beveik nė vieno supratingesnio ir įžvalgesnio aptarimo“. Ta pačia proga užliejama šalto dušo ir išeivijai aplamai: („...“ daugelis iškilių lietuvių išeivijos asmenybių pelenų pavaldai sugrįžta į Lietuvos žemę amžino poilsio, jaunosioms kartoms dažnai nei pažinus tų žmonių darbus, nei suvokus jų reikšmės Lietuvos visuomenės ar valstybės gyvenimui. Taip, tiesa, kad daugelis reikšmingesnių išeivijoje sukurtų veikalų pakartotinai išleidžiami Lietuvoje. Tačiau čia apie juos mažai rašoma ir kalbama, jų tarytum ir nėra kultūrinėje apyvarčioje. Mažai kas šiais laikais juos ir bepaskaito. Išeivijos kultūra Lietuvoje tampa ne gyva, organiškai lietuvių kultūros dalimi, bet siauros specializacijos archyvarų studijų objektu.“ Tai va tas ledinis dušas išeivijos kūrėjams, svajojantiems bent po mirties „sugrįžti namo“...

Seka du žiupsniai bolševikinės epochos atsiminimų. Pirmasis – *Kur supasi žemė ir šlama šimtametės liepos*, labai jautriai, beletristiškai ir ... išstėtai parašyta Janinos Semaškaitės. Tai Kurkliečių kaimo, Kamajų vls. (Rokiškio aps.) tragedija. Pats būdamas kamajiški, skaičiau kvapą sulaukęs. Gaila, kad autorė minėdama kankinius vardais ir pavardėmis, identifikuoja tik vieną lietuvių išdaviką, neminėdama nė vieno sribo pavardės.

Antrasis panašios temos rašinys – *Praeities aidai dabartyje*, parašytas Zenono Jaškos. Tai apie Žemaitijos partizanus, nuo A iki Z. Be sentimentų, enciklopediniu stiliumi, užtat didelis medžiagos istorijai krūvis.

Giminingos temos ir Edmundo Arbo-Arbačiausko reportažas vienos dienos kelionės po Suvalkiją, sustojant Lukšos-Daumanto bei kelių kitų laisvės kovotojų gyventose ar žūties vietose.

Šį kartą daug vietos, apie 20 puslapių, skirta 1997 m. vasaros suvažiavimams bei studijų dienoms, tiek JAV, Dainavoje, tiek ir Lietuvoje, Jurbarko. Apie suvažiavimus rašyta paties „IL“ red. Juozo Baužio. Tie reportažai perkrauti dalyvių pavardėmis, iliustruoti geromis nuotraukomis. Tai bus nebloga medžiaga istorijai.

Deimantinė universiteto sukaktis

Atšvėstas Vytauto Didžiojo universiteto gimtadienis Los Angeles mieste

IGNAS MEDZIUKAS

1997 m. gruodžio 6 d. Los Angeles Šv. Kazimiero parapijos salėje buvo atšvėstas Vytauto Didžiojo universiteto Kaune 75 m. gimtadienis paruošta jubiliejinė vakariene ir susitikimu su to universiteto vadovybe. Įvado žodžiu šventę pradėjo prof. A. Avižienis, buvęs pirmasis rektorius. Apie VD universiteto praeitį, dabartį ir ateitį kalbėjo iš Lietuvos atvykę šio universiteto rektorius prof. Vytautas Kaminskas, prof. Povilas Zakarevičius ir Teologijos fakulteto dekanas doc. kun. Vytautas Vaičiūnas.

Atstacius nepriklausomą Lietuvą, 1918 m. gruodžio 1 d. Valstybės taryba nutarė atsteigti Vilniaus universitetą, kuris buvo Rusijos caro Nikolajaus I 1832 m. gegužės 1 d. aktu uždarintas. Bet lenkiškoji Vilniaus okupacija sutrukdė įvykdyti šį nutarimą.

1920 m. Kaune įsteigti aukštieji kursai, kurie buvo tarptautinio Lietuvos universiteto įžanga. 1922 m. vasario 13 d. ministrų kabinetas nutarė Kaune atidaryti Lietuvos universitetą, kurio rektoriumi Respublikos prezidento įsakymu paskirtas prof. J. Šimkus. Paskirti ir dekanai: Teologijos-filosofijos – prel. dr. J. Mačiulis (Maironis), Socialinių mokslų – prof. A. Voldemaras, Medicinos – prof. P. Avižonis, Gamtos-matematikos – prof. Z. Žemaitis, Technikos – prof. P. Jodelė.

1922 m. balandžio 12 d. Lietuvos prezidentas patvirtino Steigiamojo seimo kovo 24 d.

priimtą universiteto statutą, įteisindamas jo autonomiją. Universitetą sudarė 6 fakultetai: Teologijos-filosofijos, Humanitarinių mokslų, Teisų, Matematikos-gamtos, Medicinos, Technikos. Universiteto taryba rektorium perrinko prof. J. Šimkų. 1925 m. spalio 15 d. pakeitus universiteto statutą, įsteigtas Evangelikų teologijos fakultetas, kuris veikė iki 1936 m.

1930 m. birželio 7 d. universitetas pavadintas Vytauto Didžiojo vardu. Jame mokėsi apie 4000 studentų.

1939 m. buvo atsteigtas Vilniaus universitetas. Į Vilnių perkelti iš Kauno Humanitarinių mokslų ir Teisų fakultetai ir sustabdyta ten buvusio Stepovo Batoro universiteto veikla. 1940 m. vasarą į Vilnių buvo perkeltas ir Matematikos-gamtos fakultetas.

Per 18 nepriklausomybės metų VD universitetas išleido įvairių sričių 3790 absolventų.

1940 m. rugpjūčio 21 d., prasidėjus pirmajai sovietų okupacijai, universitetas pavadintas Kauno universitetu. Uždarytas Teologijos-filosofijos fakultetas, pakeistas universiteto statusas, panaikinta jo autonomija. Rektorius prof. S. Šalkauskis atleistas, jo vieton paskirtas prof. A. Purėnas.

1941 m. kilus karui, laikinoji Lietuvos vyriausybė gražino universitetui Vytauto Didžiojo vardą. Buvo atsteigtas Teologijos fakultetas ir įsteigtas Filosofijos fakultetas. Universiteto rektorium buvo prof. J. Gravorkas. 1943 m. vokiečių okupaci-

nė valdžia nutraukė studijas universitete.

1944 m. spalio 10 d., prasi-dėjus antrajai sovietų okupacijai, mokslas universitete atnau-jintas. 1950 m. spalio 31 d. So-vietų Sąjungos aukštojo mokslo ministerio įsakymu valstybinis Kauno universitetas perorgani-zuotas į Kauno politechnikos institutą ir Kauno medicinos akademiją.

1988 m. iškilo mintis atkurti VD universitetą Kaune. 1989 m. kovo 30 d. Kauno aukštųjų mokyklų bei mokslo įstaigų profesorių susirinkime išrinkta Vytauto Didžiojo universiteto Atkuriamoji taryba. 1989 m. balandžio 28 d. Lietuvos ir išeivijos mokslininkų konferencijoje "Tautinė aukštosios mokyklų koncepcija ir Kauno universitetas" paskelbtas VD universiteto atsteigimo aktas.

1989 m. liepos 4 d. Lietuvos Aukščiausios tarybos sesijoje buvo priimtas įstatymas dėl VD universiteto atsteigimo, o liepos 10 d. Ministrų taryba įregist-ravo laikinąjį statutą.

1989 m. rugsėjo 1 d. buvo pradėtas mokslas atsteigto uni-versiteto Ekonomikos, Huma-nitarinių mokslų ir Tikslųjų mokslų fakultetuose.

1989 m. lapkričio 22-26 d.d. Čikagoje ir gruodžio 27 d. Kaune buvo išrinktas aukščiausias universiteto senatas iš 48 Lietu-vos ir 48 išeivijos mokslininkų. Senato pirmininku 1990 m. sau-sio mėn. buvo išrinktas prof. J. Vilemas, kuris pirmaisiais mokslo metais laikinai ėjo ir rektoriaus pareigas.

1990 m. gegužės 24 d. senato nariai pirmuoju rektorium iš-rinko Kalifornijos universiteto Los Angeles informatikos pro-fesorių Algirdą Avižienį. Pro-rektoriais senatas 1990 m. rug-sėjo 12 d. patvirtino Kaliforni-jos valstybinio universiteto ant-rologijos prof. L. Baškauskai-tę ir V. Kaminską.

1994 m. birželio 7 d. Lietu-vos respublikos seimas patviri-no VD universiteto statutą ir universitetui perduodamų nau-dotis pastatų ir žemės sklypų są-rašą.

1996 m. gruodžio 12 d. VD universiteto rektorium išrinktas prof. V. Kaminskas, prorektor-ius senatas patvirtino prof. E. Aleksandravičių ir prof. P. Za-karevičių.

Universitetas šiuo metu stu-diuoja apie 3000 studentų, ma-gistrantų ir doktorantų. Per 7 metus išleistas 4 laidos bakalau-rų – diplomai įteikti 1212 asme-nų ir dvi magistrų laidos – dip-lomai įteikti 302 absolventams.

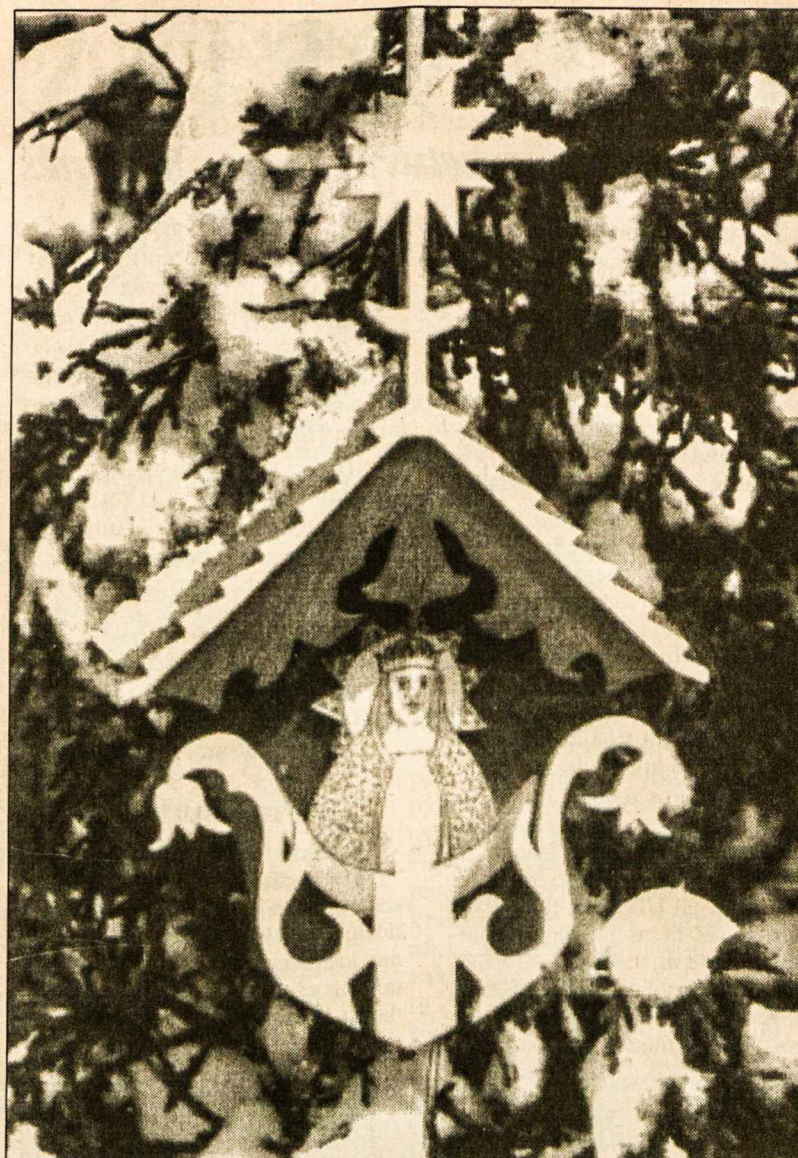
Šiame universiteto sukakties minėjime buvo rodomas ir filmas iš universiteto gyvenimo. Universiteto rėmėjai buvo ap-dovanoti pažymėjimais, kuriuos įteikė rektorius V. Kaminskas. Absolventai ir buvę studentai apdovanoti universiteto 75 m. sukakties ženkleliais ir literatūra.

Kai mane prof. A. Avižienis supažindino su universiteto rektorium Kaminsku, pasakiau, kad man VD universiteto Tei-sių fakulteto diplomas buvo pri-pažintas 1939 m. kovo 16 d., rektorius pasakė: "Aš tada dar nebuvau gimęs" (rektorius V. Kaminskas g. 1946 m.).

VD universiteto sukakties minėjimą surengė šio universi-teto globėjų taryba, Akademini-skautų sąjūdis, ateitininkai sendraugiai ir korp! Neo-Lithu-ania Los Angeles padalinys.



Dailininkė ELENA URBAITYTĖ (Urbaitis) prie vienos "Šviesos konstruktų" skulptūros Šiuolaikinio meno centre Vilniuje 1997 m.



S. Ilgūno drožinys – koplytėlė

Nuotr. V. Bacevičiaus

Amerikos dailininkės kūryba

LOLITA JABLONSKIENĖ, Vilnius

Vilniaus šiuolaikinio meno centre, turinčiame modernaus meno skleidėjų vardą, 1997 m. vasarą surengta niujorkietės dailininkės Elenos Urbaitytės paroda "Šviesos konstruktai". Septintojo dešimtmečio pabaigos modernios architektūros statinyje, susidėciant iš atvirų, laisvai tekančių erdvių, E. U. kūriniams apsupti vienoje salėje buvo sukurta specifinė aplinka – klasikinės "galerijos dėžės" modelis. Mat dailininkės instaliacija tikrai galerijinė, siekianti neutralią vidaus tuštumą trans-formuoti į sutelktinį meno dar-inį. Kiekviena atskira forma ir jų sąveikos padarinys – instali-cija yra savyje uždari daiktai, abstrakcijos. Todėl abstrakti erdvė – organiška jų būties terpė. Lietuvoje sukurti urbanistiniai ir gamtos aplinkai skirti E. U. skulptūriniai objektai instaliuo-ti, vadovaujantis kontrasto prin-cipu. "Šviesos konstruktai" šiuo-laikinio meno centre – darnios visumos pavyzdys.

Harmonijos sąvoka tikrų apibūdinant E. U. kūrybą ap-skritai. Tai specifinis paradok-sas, apibūdinantis jos individua-lų stilių. Koliažiški dvimačiai ir trimačiai dailininkės darbai, re-gis, skatintų suplesėjusio, suby-rėjusio įvaizdžio atsiradimą. Tai būtų dingstis kalbėti ir apie čia atspindintą nedarnų šiuolaiki-nės civilizacijos vaizdą.

Tačiau E. U. šis socialinis komentaras turbūt nėra svarbiausias. Neatsitiktinai jos me-nas siejasi su konstruktivizmu. Įvairias montažo technikas me-nininkė pasitelkia ne demon-stravimui, o siekiui kokybiškai naujos sintezės. Taip gimsta ir pačios unikališkos šiuolaikinės formos: plokštumų, tūrių, erd-vės, paviršių, spalvų, šviesos kombinacijos, ir pagaliau nauja sintetinė meno rūšis: tapybos, skulptūros, objekto, architek-tono mišinys. Konkretizuojant estetinį šių sudedamųjų dalių turinį, galima teigti, kad E. U.

sulydo XX š. antrosios pusės abstrakčiosios dailės patirtį: po-tapybinės abstrakcijos daiktiškumą, konstruktivistinės skulp-tūros kompozicinį originalumą, minimalizmo konkretumą ir pa-galiau erdvis išraišką, būdingą moderniajai architektūrai. Nė viena šių estetiškų nesireiškia grynu pavidalu, bet visuma nėra eklektiška, tai – darni sintezė. Iš čia kyla ypatingos E. U. for-mų savybės: sudėtinga geomet-rėja, kresnos proporcijos, aštrus paviršiaus ir spalvos medžiagiškumas, racionalūs optiniai efek-tai, kondensuota erdvė.

Aluminiuo ir fluorescencini-ųjų lempų konstruktai, sudarę šviesos instaliacijos Vilniaus šiuolaikinio meno centre bran-duolį, – yra bene aštriausia dailininkės kūrybos briauna. Tai meninių eksperimentų laukas, kuriame ypač ryškiai atsisklei-džia savita šiuolaikinio meno naujovių stebėtojo, analizuotojo ir sintezuotojo pozicija. Geo-metriniai objektai iš techniško "grožio" metalo bei neonas – pažįstamos minimalizmo iko-nos. Tačiau E. U. neabejotinai svetima asketiška minimalizmo rimtis ir dogmatika. Šviesos, ta-pybos, aluminiuo, įvairių papil-dančių medžiagų (detalių) pa-galba menininkė konstruoja rit-miškai, plastiškai ir spalviškai išraiškingą, turtingą instaliaciją-abstrakciją. Ji aprėpia visą pa-talpą. Komponuojama ant ketu-rių jos sienų, grindų ir lubų. Šviesa, dreskianti atskirus ob-jektus, užlieja ir suvienija aplin-kos erdvę. Laužyti ritmai brėžia originalų piešinį. Linijos, silueto precizika – konstruktivistikai grafinio E. U. stiliaus gyvybė. Instaliacija alsuoja paprastumo ir pramoninės estetikos jėga, tačiau nevaržo laisvų, netikėtų fantazijos proveržių. Būdingą minimalizmui stabilumą, mono-toniškumą paneigia patys E. U. kūrinių pavadinimai: "Saulės skrydis", "Išsiveržimas", "Vir-pantys šviesos strypai", skati-nantys suvokti šviesos konstruk-tų dinamiką. Fluorescencine šviesa dailininkė ir konstruoja, ir tapo savo "geometrinius peizažus", atverdama juose papil-domas dimensijas.

Lygiai taip ji operuoja ir metalinėmis aluminiuo savybė-mis bei tapybos priemonėmis. Jų junginyje kinta prigimtinės medžiagų savybės ir atsiranda nauji dariniai. Dirbtinė šviesa ryškina technišką objektų po-būdį ir praturtina juos moder-nios sintezės aspektais.

Dailininkės plėtojama me-ninių ieškojimų kryptį sąlygiškai galima pavadinti *sintetiniu mini-malizmu*, siejama su *sintetinio kubizmo* siekiais. E. U. instali-cija "Šviesos konstruktai" – pramoninės epochos *gesamt-kunstwerk'o* pavyzdys. Koliaži-nis ansamblis – jos vienybės pa-grindas.

Lietuvoje E. U. šviesos in-staliacija atvėrė svarbų meninės (Nukelta į 9-tą psl.)

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Foto menininko Algirdo Musneckio nuotraukų parodą "Senosios Šiaulių kapinės" 1997 m. spalio 19 – gruodžio 1 d.d. Čikagoje surengė Balzeko lietuvių kultūros muziejus.

Biochemijos dr. Kazio Martinkaus (1953-1984) memorialinį stipendijų fondą Čikagoje 1985 m. įsteigė jo tėvai, sesuo bei ar-timieji bičiuliai lietuviams stude-nams, baigiantiems studijas ba-kalauru arba siekiantiems magist-ro ar doktorato onkologijos, bio-logijos, chemijos, biochemijos bei kitose panašiose srityse. Stipen-dijos fondo komisija, susipažinusi su gautais prašymais, 1997 m. tūkstančio dolerių stipendiją pa-skyrė kaunietei Daivai Janulai-tytei, gilinančiai skrandžio vėžio studijas. Praėjusią vasarą ji atliko tyrimus Danijos ir Švedijos ligo-ninėse, o dabar tęsia studijas Kauno medicinos institute. No-rintys gauti stipendiją 1998 m. prašomi kreiptis šiuo adresu: Kristina Martinkutė, Dr. Kazys Martinkus Memorial Scholarship Fund, 7120 S. Richmond, Chica-go, IL 60629-3011, U.S.A.

Pranas Skardžius (1899-1975), miręs išeivijoje, JAV Arkanso valstijos Hot Springs vietovėje, yra vienas žymiausių mūsų kalbi-ninkų. Gilius savo darbo pėdsakas Lietuvoje jis paliko ne tik bendrojoje kalbotyroje, bet ir bal-tistikoje bei indoeuropeistikoje. Ten jau bibliografinė retybė buvo tapęs 1943 m. išleistas jo veikalas "Lietuvių kalbos žodžių daryba". Atgimusiame Lietuvoje rinkinius Prano Skardžiaus raš-tus 1996 m. Vilniuje pradėjo leisti Mokslo ir enciklopedijų leidykla. Į pirmąjį raštų tomą buvo įjungta fotografinių būdu perspausdinta "Lietuvių kalbos žodžių daryba". Jame taipgi yra svarbus ir Vil-niaus universiteto baltų filologijos katedros vedėjo Alberto Rosino įvadinis straipsnis apie kalbininką P. Skardžių bei jo darbus. Antra-sis jo raštų tomas "Bendrinės kal-bos dalykai" skaitytojus pasiekė, baigiantis 1997 m. Jame yra 1971 m. studija "Ankstyvesnė ir dabar-tinė lietuvių kalbos vartoseną", įvadu toman įdėtas biografinis straipsnis "Mano gyvata ir dar-bai" ir P. Skardžiaus straipsnių, skirtų žymiems mūsų kalbinin-kams Kazimierui Būgai, Petriui Jonikui bei kitiems. Sekančiais metais bus išleisti kiti P. Skar-džiaus rinkinių raštų tomai: tre-čiasis – "Kalbos kultūra", ketvir-tasis – "Moksliniai straipsniai ir studijos", penktasis – "Akcento-logija", o šeštajame bus sutelktos išsamios teminės ir žodinės ro-dyklės, liečiančios ankstesnius to-mus.

Balzeko lietuvių kultūros muziejus Čikagoje, pernai sulau-kęs veiklos trisdešimtmečio, turi daug sutelktų įvairių roдиниų. Ypač vertingas senų ir retų žė-mėlapių rinkinys, numizmatikos, tekstilės bei kiti skyriai, didžiulė biblioteka ir fotoarchyvas. Taipgi įdomios ir senos nuotraukos nuo XIX š. iki dabartinių laikų, pa-staraisiais metais pradėti rinkti Lietuvos miestelių vaizdai. Jų ti-kimasi gauti daugiau iš dabar at-gimusios Lietuvos. Muziejaus ad-resas – Balzekas Museum of Lithuanian Culture, 6500 S. Pu-laski Rd., Chicago, IL 60629, U.S.A.

Šioje skiltyje jau esame rašę apie problemas, su kuriomis susi-dūrė Palangoje steigiamas Pary-žiuje mirusio skulptoriaus Anta-no Mončio (1921-1993) muziejus. Jo steigėjai yra Lietuvos kultūros ministerija, Klaipėdos apskritys, Palangos savivaldybė ir A. Mon-čio fondas. Pastatas jo muziejui bei archyviui jau esąs paskirtas, bet jame gyvena kelios šeimos, bandžiusios privatizuoti savo bu-tus. Dabar papildomai praneša-ma, kad paskutiniame A. Mončio muziejaus bei archyvo steigėjų posėdyje dalyvavo ir kultūros mi-nisteris Saulius Šaltenis. Jame bu-vo susitarta geru noru bendra-darbiauti visuose šio muziejaus reikaluose. Palangos savivaldybė pažadėjo surasti lėšų, už kurias bus nupirktas vienas muziejui pa-skirto pastato butas ir išskeldinta jame gyvenanti šeima. S. Šaltenio vadovaujama kultūros ministerija įsipareigojo parūpinti lėšų iškel-dinti kitiems šio pastato gyventojams. Palangos savivaldybė sutiko prie šio pastato paskirti maždaug 50 arų sklypą skulptoriaus A. Mončio muziejaus reikmėms.

M. K. Čiurlioniui skirtą Lie-tuvos dailės darbų parodą Šiaurės Italijos Triesto mieste atidarė ten privačiai atvykęs muzikologas ir Lietuvos seimo pirm. Vytautas Landsbergis. Šio miesto G. Ver-džio teatro mažojoje salėje jis skambino M. K. Čiurlionio kūri-nius. Ta paroda, italus supažindi-nanti su Lietuvos dailės laimėji-mais, du mėnesius keliavo po Italiją.

Jono Basanavičiaus valstybi-nė 1997 m. premija už reikšming-us nuopelnus lietuvių etninei kultūrai buvo paskirta Jonui Trin-kūniui ir Venantui Mačiūkiui, kraštotyros sąjūdžio pradinin-kams bei tautinės kultūros puose-lėtojams. Šią metinę valstybinę premiją, įsteigtą 1992 m., ank-čiau yra laimėję: liaudies dainų atlikėja Veronika Povilionienė, grupė mokslininkų – kraštotyros sudėtinių ekspedicijų organi-zatorių bei monografijų autorių, tautosakininkas ir etnologas iš JAV Jonas Balys, etnomuzikolo-gė Zita Kelmickaitė ir vyriausias Lietuvos tautosakininkas Jurgis Dovydatis. Tautos patriarcho J. Basanavičiaus ir kitos valstybinės premijos laureatams įteikiamos Vasario šešioliktąją.

Vokietijos sostinėje Bonnoje vasaros pabaigoje įvyko dabarti-nės lietuvių dailės paroda "Euro-pa šiandien – Lietuva: penki dai-lininkai iš Vilniaus". Šion para-don buvo įjungti dailininkai Rūta Katilūte, Eugenijus Cukermanas, Vilmantas Marcinkevičius, Algir-das Petrusis ir Vygantas Paukštė. Juos ir jų darbus šiai parodai pa-sirinko Vilniuje viešėjusi grafienė Ruth von der Wenge Lambsdorf, šios parodos iniciatorė. Parodą globojo Vokietijos užsienio reika-lų ministeris Klausas Kinkelis. Jos atidaryme kalbėjo Zenonas Na-mavičius, Lietuvos ambasadorius Vokietijoje.

Lietuvos prez. A. Brazauskas kariuomenės šventės proga Vyčio Kryžiaus I laipsnio ordinus pasky-rė 1941 m. birželio sukilimo štabo nariams Vytautui Bulvičiui, Jur-giui Gobiui, Aleksui Kamantaus-kui, Juozui Kiliui, Stasiui Mockai-čiui, Juozui Sadzevičiui, Antanui Skripkauskui ir Leonui Žemkal-niui, okupacinio sovietų režimo suimtiems, kankintiems ir sušau-dytiems Gorkio kalėjime. Tai yra pirmasis pomirtinis 1941 m. suki-lėlių įvertinimas aukščiausiu ne-priklausomos Lietuvos ordinu. Žemesni Vyčio Kryžiaus V laips-nio ordina buvo įteikti 1991 m. sausio 11-13 d.d. Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės Vilniuje gy-nėjams. Juos gavo keturi sužeisti ir invalida tapę vilniečiai – Jūra Jaramaitienė, Rimantas Oldins-kas, Pranas Palevičius ir Alfredas Račkauskas.

Kan. Juozo Tumo-Vaižganto (1869-1933) muziejus Kaune vėl atidarytas nedideliame ir dabar nuomojamame velionies rašytojo bute, kuriame jis gyveno 1920-33 m., dirbdamas rektoriumi Vytauto šventovėje. Praėjus vieneriems metams po jo mirties, Vaižganto muziejus buvo atidarytas Vytauto Didžiojo universitete. Tačiau greit šio muziejaus autentiški bal-dai, paveikslai, suvenyrai ir buit-niai daiktai buvo perduoti Mai-ronio lietuvių literatūros mu-ziejui. Vaižganto muziejus veikia ir jo gimtinėje Svėdasuose, o pus-antro tūkstančio turėtų knygų bei kitų leidinių dabar saugoma Kau-no technologijos universiteto bi-bliotekoje. Lietuvos kultūros mi-nisterija Vaižganto memorialinio muziejaus atstatymo, tyrimų, pa-rodos įrengimo darbus yra pa-skyrusi 100.000 litų.

Liaudiškos muzikos ir tauti-nių šokių tarptautinis festivalis "Ežerų sietuva-97", trukęs pen-kias dienas Aukštaitijoje, jau an-trą vasarą buvo surengtas visuose Utenos apskrities rajonuose, Vi-sagine ir Švenčionyse. Dalyvauti "Ežerų sietuvo" festivalyje iš už-sienio buvo pakviestos menininkų grupės iš Austrijos, Belgijos, Če-kijos, Italijos, Monako, Norvegijos, Olandijos, Prancūzijos, Tur-kijos, Vokietijos ir Latvijos. Pro-gramos buvo pradėtos koncertu liepos 9 d. Utenoje ir liepos 12 d. užbaigtos taipgi koncertu Šven-čionyse. Mugės bei koncertai vy-ko ir Ignalinoje bei kitose di-desnėse šio festivalio vietovėse, neužmirstant ir rengėjų vieto-vėms būdingų vietinių maisto pa-tiekalų.

V. Kst.

ČESLOVAS VALDEMARAS OBCARSKAS

Rudens simfonija

I
Nusitęsiosios, bekrasčės rudens alėjos,
Pilnos raudonų šermukšnių ir gelsvų kaštanų.
Iš nykių laukų ir lygumų atėjės,
Vienišas žmogus atranda poilsį čia ramų.

*Rožių krūmai saulėj jau visai nuyvė.
Čia į parkus didelis ruduo atėjo.
Dega saulė, ir rami diena be vėjo.
Susimąstę rymo vieniši žilvičiai.*

*Rudeniniųus parkuos tylūs ažuolynai miega.
Jau takais iš lėto artinas rugsėjis
Ir gelsva spalva medžius nudažo.*

*Neapsakoma tylą, atėmus žadą,
Paukščius ir žmones
Vienatvėje palieka.*

II
Apšviesti rudens šviesų kaštanai stovi;
Rudeninė saulė aukso strėlės žemėn žeria.
Saulės spinduliai net širdį veria...
Per padangę į atogrąžų kraštus nuskrieja paukščių srovės.

*Tokia tyluma skaidri. Jau miršta rudeninės rožės.
Vienišas žmogus pravirksta apleistoj alėjoj
Ir gelsvųjų rožių kvapą geria godžiai.
Tai fantastiškai graži diena be vėjo.*

*Bet per lygumas plačias jau vakaras ateina,
Ir atvėsta žemė, rudeniniai sodai,
Ir į žemę atsirenkia krintantys kaštanai.*

*Baisų ilgesį, pailsusį ir seną,
Nyktos lygumos nusinėja į tolius,
Ir jis vienišas vientavėj miršta.*

III
Rudens parke rudeninės rožės tyliai miršta.
Drėgna vėsoma apgaubia visą žemę.
Paskutinę krūmo rožę nuskina kelevio pirštai,
Ir jo veidu tyli ašara srivena....

*Taip per lygumas artėja spalys,
Miršta rožės,
Ir rudens tyloj merdėja žemė,
Ir vienatvė, tartum auksas,
Lygumas pilkas mirtim užkloja.*

IV
Nusagstyta raudonais šermukšniais rudens alėja,
Ir į atogrąžų šalis jau traukia paukščiai
Pe aukštas padanges. Vėjas
Juos palydi. Žydrūs aukščiai

*Juos vilioja, taką rodo
Į pietų šalis, kur salė
Jiems šypsis. Nematys jie gruodo
Atneštų šalnų. Jiems nusibodo
Nejauki ši žemė – apsnigtas pasaulis.*

*Tik šermukšniai apleistoj, ilgaj alėjoj
Liks žiemoti, niekur nekeliauis,
Ir raudonos jų kėkės supsi šalnose ir vėjuos
Ir žerėt per visą žiemą nepaliaus.*

1997 m. rugsėjis, Anglija

PRISIKĖLIMO
PARAPLIJOS KREDITO KOOPERATYVAS

999 College St., Toronto, Ontario M6H 1A8
Telefonai: 416 532-3400 ir 532-3414
FAX: 416 532-4816
Anapilyje telefonas: 905 566-0006

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 9 v.r. iki 8 v.v.; šeštadieniais nuo 9 v.r. iki 1 v.p.p.; sekmadieniais nuo 8.45 v.r. iki 12.45 v.p.p. ANAPILYJE: sekmadieniais nuo 9 v.r. iki 12.30 v.p.p.; antradieniais nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 1 v.p.p. iki 8 v.v.

AKTYVAI per 62 milijonus dolerių

MOKA UŽ:	IMA UŽ:
90-179 d. term. ind.2.75%	Asmenines paskolas nuo 7.50%
180-364 d. term. ind.3.25%	
1 metų term. indėlius3.75%	Sutarties paskolas nuo 7.50%
2 metų term. indėlius4.00%	Nekiln. turto paskolas: Su nekeičiamu nuosimčiu
3 metų term. indėlius4.25%	1 metų6.25%
4 metų term. indėlius4.50%	2 metų6.40%
5 metų term. indėlius5.00%	3 metų6.50%
1 metų GIC-mėn. palūk.3.375%	4 metų6.60%
1 metų GIC-met. palūk.4.00%	5 metų6.75%
2 metų GIC-met. palūk.4.25%	Su keičiamu nuosimčiu
3 metų GIC-met. palūk.4.55%	1, 2, 3 metų5.45%
4 metų GIC-met. palūk.4.75%	
5 metų GIC-met. palūk.5.25%	
RRSP, RRIF ir OHOSP2.25%	
RRSP ir RRIF-1 m. term. ind.4.00%	
RRSP ir RRIF-2 m. term. ind.4.25%	
RRSP ir RRIF-3 m. term. ind.4.55%	
RRSP ir RRIF-4 m. term. ind.4.75%	
RRSP ir RRIF-5 m. term. ind.5.25%	
Taupomąją sąskaitą2.00%	
Kasd. pal. taupymo sąsk.2.00%	
Kasd. pal. čekių sąsk.2.25%	
Amerikos dol. kasd. pal. taupymo sąsk.2.75%	

Duodame asmenines paskolas iki \$50,000 ir mortgicijus iki 75% įkainoto turto vertės. Parduodame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionių čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas.

Kiti patarnavimai **"INTERAC" kortelė**
Mūsų tikslas – ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas

BVL ELECTRICAL ENGINEERING Licence E-2392

Taisau senas ir įvedu naujas:

- ELEKTROS INSTALIACIJAS
- VĖSINIMO SISTEMAS
- ŠALDYTUVUS
- SKALBIMO MAŠINAS
- ELEKTRINES PLYTELES
- DŽIOVINTUVUS
- KITUS BUITINIUS ĮRENGIMUS

Skambinti Vytui tel. 200-8960 arba 236-9071, Toronte. Greitas – sąžiningas – pigus patarnavimas. Visi darbai garantuoti pagal susitarimą.

LEDAS REFRIGERATION
AIR CONDITIONING & HEATING
Taisau ir įvedu

- Centrinės šildymo ir A/C sistemos
- Skalbimo mašinas, džiovintuvus
- Oro drėkintuvus (Humidifiers)
- Indų plovimo mašinas, viryklis
- Šaldymo sistemos, šaldytuvus

Atlieku dujų, vandentiekio (plumbing), elektros darbus.
Skambinti R. Jareckui tel. 416 370-3539 arba 416 740-9650 Toronte (Nemokamai atvažiuoju įkainoti)

ROYAL LEPAGE

Jei norite pirkti ar parduoti namą, ar gauti informaciją, prašau man paskambinti. Prižaduo mielai ir sąžiningai patarnauti

Lina Kuliavienė

2320 Bloor Street West
Toronto, Ontario M6S 1P2
Tel. 416 762-8255 FAX 416 762-8853

DRAUDA
Gyvybės – verslo – namų – automobilių – sveikatos – kelionių – pensijų (RRSP, RRIF)
Greitas ir tikslus patarnavimas. Skambinkite

JUOZUI EIMIUI RAMUI
tel. 239-7733

namų 766-5857 FAX 234-5187
CHOLKAN INSURANCE BROKERS LIMITED
3836 BLOOR ST. W., ETOBICOKE, ONTARIO M9B 1L1
Klientų patogumui, susitarus, atvažiuoju į namus

BLOOR & HAVELOCK PARDUOTAS į namas – \$219,900.
DUPONT & ANNETTE – 8 kambariai, 2 virtuvės – \$159,900.

Skambinti

TEODORUI STANULIUI
SAŽINGAS IR GREITAS PATARNAVIMAS
RE/MAX West Realty Inc.
1678 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A9
(2 blokai į vakarus nuo Lietuvių namų)
tel. 416 769-1616 FAX 416 769-1524

SPORTAS

VI-sios pasaulio lietuvių sporto žaidynės

Papildomai pranešame, kad pagal iš Lietuvos gautas paskutines žinias, II-ji Lietuvos Tautinė Olimpiada įvyks 1998 m. birželio 23-26 d.d., o VI-sios Pasaulio lietuvių sporto žaidynės – 1998 m. birželio 27-30 d.d., įvairiose Lietuvos vietose. Rengia – Lietuvos vyriausybės patvirtintas II-sios LTO-dos ir VI-jiu PLSŽ-nių organizacinis komitetas.

Žaidynių programą sudarys 18 sporto šakų. Jose negali dalyvauti aukštesnio meistriškumo sportininkai bei II-sios LTO-dos dalyviai. Užsienio kraštų dalyvių skaičius neribojamas ir atrankinių varžybų principas jiems netaikomas. Lietuvos sportininkai į VI-sias PLSŽ-nes atrenka sporto šakų federacijos.

Š. Amerikos lietuvių sportininkų išvyka į Lietuvą vykdoma atskirai Kanadai ir JAV. Išankstinė JAV ir Kanados dalyvių registracija, tiek II-jiu LTO-dai, tiek ir VI-sioms PLSŽ-nėms privalo būti atlikta iki 1998 m. vasario 1 d.: kanadiečiai registruojasi pas ŠALFASS-gos Kanados sporto apygardos vadovą Rimą Kuliavą, 297 Kennedy

Ave., Toronto, Ont. M6P 3C4, Kanada. Tel. 416 766-2996; faksas 416 766-5537.

Amerikiečiai – pas ŠALFASS-gos C.v-bos gen. sekr. Algirdą Bielskų, 3000 Hadden Rd., Euclid, OH 44117-2122. Tel. 216 488-0889; faksas: 216 481-6064.

Išsamias informacijas bei instrukcijas gauna visi ŠALFASS-gos klubai. Klubams nepriklausantieji asmenys ar grupės dėl informacijos gali kreiptis į bet kurį sporto klubą ar tiesiai į R. Kuliavą ar A. Bielskų. Po išankstinės registracijos bus nustatyta galutinė žaidynių formata, galutinė programa ir registracija bei tolimesnė įvykių eiga.

ŠALFASS-gos centro valdyba

Sveikinimai

Kalėdų ir Naujųjų metų proga "Tėviškės žiburius", jų skaitytuos sportininkus bei visus Toronto tautiečius sveikino: Šarūno Marčiulionio krepšinio mokykla ir Lietuvos tautinis olimpinis komitetas, atsiųdami puošnius simbolinius atvirukus.

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

konstitucinį pakeitimą dėl Kvebeko švietimo santvarkos. Šiuo pakeitimu panaikinamos katalikiškos ir protestantiškos mokyklų tarybos Montrealyje ir Kvebeko mieste. Jų vietoje bus prancūzakalbių ir anglakalbių mokyklų tarybos. Nors Kvebekas 1982 m. Pierre Trudeau įvestą konstitucinių reformų oficialiai nepriėmė, J. Brassard pripažino, kad dabartiniai pakeitimai buvo įmanomi kaip tik dėl to, kad Kanados konstitucija nebelaikoma Anglijoje.

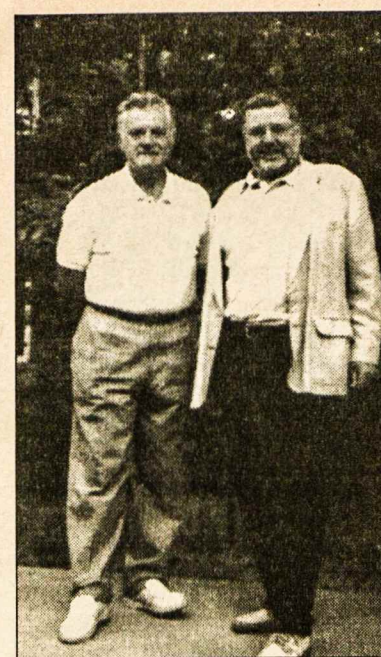
Kanada eksportuoja daugiau karinių ginklų žemų ir vidutinių pajamų valstybėms, kaip paskelbta metinėje statistikoje. Iš viso 1996 m. buvo eksportuota ginklų už \$459 mln. (1995 m. – \$463 mln.), tačiau pakilo eksportai nepasiturintiems tautoms (nuo 8.6% 1995 m. iki 14.5% 1996 m.). Apskaičiavimuose neįtraukti eksportai JAV-ems, nes šioms nereikalingi leidimai.

Užsienio reikalų ministerio Lloyd Axworthy teigimu, stengiamasi nesiųsti šaunamųjų ginklų į kraštus, kur vyksta konfliktai arba nusikaltimai prieš žmoniją. Tačiau yra pakilę eksportai 3-ojo pasaulio valstybėms, kur tokie dalykai vyksta, pvz. Alžyre, Indonezijoje, Kinijoje, Indijoje, Tailandie ir pan.

New Brunswick provincijos biudžetas 1997-1998 m. turės \$4.3 mln. likutį. Finansų ministeris Edmond Blanchard buvo pažadėjęs, kad likutis sieks \$25.6 mln. ir bus sumažinti pajamų mokesčiai. Tačiau sumažėjo pajamos iš Potacano kasyklų ir "New Brunswick Power" nukentėjo dėl gamybos sunkumų branduolinių stotyje. Taip pat federacinė valdžia šiai provincijai davė \$93.7 mln. mažiau "equalization payments". Vis dėlto numatoma, kad 1998-1999 m. įvyks 2.6% ekonominis augimas, ir biudžeto likutis sieks \$18.5 mln., kad ir bus

Optical Studio
OPTIKAS R. SCHMID
1586 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A7
(Prieš Lietuvių Namus)
Tel. 416 535-6252
Greitas patarnavimas, neaukštos kainos. Gaunami kontakto lėšiai (contact lenses).

TEODORUI STANULIUI
SAŽINGAS IR GREITAS PATARNAVIMAS
RE/MAX West Realty Inc.
1678 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A9
(2 blokai į vakarus nuo Lietuvių namų)
tel. 416 769-1616 FAX 416 769-1524



VALDAS ADAMKUS, ilgametis sporto veikėjas, buvęs ŠALFASS-gos pirmininkas, Lietuvos prezidento rinkimų antrame rate 1998 m. sausio 4 d. gavęs daugiausia balsų. Nuotraukoje jis prie savo namų Čikagoje 1997 m. vasarą su dabartiniu ŠALFASS pirmininku AUDRIUMI ŠILEIKA

HUMORESKA

Kalbos švarinimas

Pagaliau išmokstame tam tikrus daiktus vadinti tinkamais vardais. Štai laikraščiuose reklamuojamos ištaš parą "veikiančios": "Žoržeta", "Feličita", "Aistringoji Jurgita", "Nuostabiųjų ledi"... Tai tau ne kokie nors viešniai ar bordelai... Ir ausims maloniai skamba... Taip ir norisi paskambinti nurodant numerius! O ką? Juk laiką būsiu praleidęs ne su kokia ten sovietmečio gatvės prostitute (vulgariai skamba!), o su žaviąja palydove...

Vis mažiau bėminime girtuoklių, valkatų ir paleistuvių šeimas. Jas iškeitėme į asocijas, kurios man asocijuojasi su socializmu, padovanojusiu jas, arba į nedarnias šeimas...

Pagaliau atsikratėme ir to barbariško žodžio "spekuliacija". Dabar lupk nuo savo artimo devyntis kailius, lobk kitų sąskaita, bet spekuliant tave jau niekas nebeširds pavadinti, nes tu – "biznierių", komersantas, geriausiai atveju – mafiozinas...

Nugrūdome į užmaršį ir žodį "banditizmas". Ir teisingai! Juk jį sribai buvo pamėgę. O jie jau kitan pasaulin baigia išskelauti. Tad saime aišku, nebedera tęsti jų tradicijas. Užtat dabar turime ausies visai neręžiantį žodį "reketas"...

Žinoma, kol kas dar mūsų kalbą labai darto žodžiai – "chuliganizmas", "prievartavimas", "išžaginimas" ir t.t. Nieko... Surasime ir jiems pakaitalus... ir ne bet kokius. Tokius, kuriuos su pagarba tarsime. Steponas Miltenis, Raseiniai

Skautų veikla

• Vyr. skautė v.s. Indrė Viskontaitė, jau trečius metus Toronto unte studijuojanti psichologiją, taipgi besimokanti ir dainavimo, yra išrinkta atstove į Pasaulio studentų konferenciją Graikijoje.

• Pradėdami Naujus metus, susitinkam ir su naujais uždaviniais. Pirmiausia reikia ruošti stovykloms. Šią vasarą bus dvi didelės Tautinės stovyklos – viena Paxton, Mass., kita Lietuvoje – minint Lietuvos nepriklausomybės 80-metį. Rugpjūčio pradžioje stovykla bus ir "Romuvoje". Nepamirština ir lietuvių skautų veiklos 50 m. sukaktis. Pirmieji jų būreliai organizavosi 1948 m., dar darbo sutarčių nepabaigus miškuose, kasyklose bei kitur. Iš tų užuomazgų netrukus užaugo draugovės, tūntai, kurie ir šiandien veikia. F.M.

Queen Travel International Ltd ALGIS MEDELIS
133 Roncesvalles Ave.,
TORONTO, Ont. M6R 2L2 Tel. 416 531-4800

Kelionės į visus kraštus, visomis oro linijomis!

Į Vilnių: nuo spalio 1 d. specialia sutartimi su Lietuvos avialinija nupigintos žiemos sezono kainos ir pritaikomos skrendantiems iš Halifakso, Montrealio, Otavos, Toronto, Edmontono, Kalgario ir Vankuverio.

REMKIME SAVĄJĄ ORO LINIJĄ!
Tik mes išrašom bilietus ant LAL bilietų šaknelių!
Tikimės, kad šios kainos yra tikrai geriausios visoje Kanadoje! Pasitikrinkite – ir tada skambinkite ALGIUI MEDELIUI. Pas mane atvažiuoti nėra būtina – kelionę sutvarkysim telefonu, bilietus pristatom! Asmeniškai susitikti su manimi Queen Travel įstaigoje galite trečiadieniais tarp 11 val. ryto ir 5 val. vak., arba kitu Jums tinkamu laiku, iš anksto susitarus.
ALGIS MEDELIS

MEDELIS CONSULTING
45 Forest Heights Str., Whitby, Ont. L1R 1T7
Tel. 1-905-666-9086 FAX 1-905-666-9183
ALGIS ar STEFA MEDELIAI
Visos paslaugos atsiėmiant Jūsų giminės iš Lietuvos, arba Jums skendant į Lietuvą. Kreipkitės visomis savaitės dienomis, išskyrus trečiadienį. PER 7 DARBO DIENAS JŪSŲ GIMINĖS LIETUVOJE TIESIAI Į RANKAS PERDUODAM AMERIKEIŠKUS DOLERIUS. GARANTUOTA!

LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS PARAMA

AKTYVAI per 106 milijonus dolerių

MOKA:	IMA:
2.60% už 30-89 dienų term. indėlius	už asmenines paskolas nuo7.50%
2.75% už 90-179 dienų term. indėlius	už nekilnojamo turto paskolas (mortgages):
3.25% už 180-364 dienų term. indėlius	su nekeičiamu nuosimčiu (fixed rate)
3.75% už 1 m. term. indėlius	1 metų6.25%
4.00% už 2 m. term. indėlius	2 metų6.40%
4.25% už 3 m. term. indėlius	3 metų6.50%
4.50% už 4 m. term. indėlius	4 metų6.60%
5.00% už 5 m. term. indėlius	5 metų6.75%
4.00% už 1 m. GIC mėn. palūk.	
3.75% už 1 m. GIC invest. pažym.	
4.25% už 2 m. GIC invest. pažym.	
4.55% už 3 m. GIC invest. pažym.	
4.75% už 4 m. GIC invest. pažym.	
5.25% už 5 m. GIC invest. pažym.	
2.25% už RRSP ir RRIF ind. (variable rate)	
4.00% už RRSP ir RRIF 1 m. term. ind.	
4.25% už RRSP ir RRIF 2 m. term. ind.	
4.55% už RRSP ir RRIF 3 m. term. ind.	
4.75% už RRSP ir RRIF 4 m. term. ind.	
5.25% už RRSP ir RRIF 5 m. term. ind.	
2.00% už OHOSP (variable rate)	
2.00% už taupymo sąsk. (gyv. drauda)	
2.00% kasd. pal. čekių sąsk.	
3.75% už JAV dol. 1 m. GIC	
2.75% už JAV dol. kasd. pal. sąsk. (US dol. Sav. Acc.)	

Duodame:

– asmenines paskolas iki \$250,000;
– mortgicijus iki 95% įkainoto turto;
– riboto kredito paskolas (Line of Credit) ir
– komercinius mortgicijus

Nuosimčiai gali pasikeisti savaitės eilgoje



Nemokama narių gyvybės drauda (taupymo sąsk.) pagal santaupų dydį iki \$2,000.
Nemokamas čekių, sąskaitų, piniginių perlaidų ir kelionės čekių (traveler's cheques) patarnavimas.
Gaunama kelionių drauda nariams ir svečiams iš kitų kraštų. Nekilnojamo turto paskolų (mortgage) drauda (Credit Union Insurance Services). Persiunčiame pinigus (Wire transfer) į Lietuvą ir kitus kraštus.

KASOS VALANDOS

- Pirm., antr., ir trečiad. nuo 9 v.r. – 3.30 v.p.p.
- Ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 9 v.r. – 8 v.v.
- Šeštadieniais nuo 9 v.r. – 1 v.p.p.

SKYRIAI:

Lietuvių Namuose – 1573 Bloor St. W., Toronto ON M6P 1A6
Telefonas: 416 532-1149
Etobicoke – 2975 Bloor St. W., Toronto ON M8X 1C8
Telefonas: 416 207-9239

Knygų raiškla "SAMOGITIA" meniškai įrašo knygas bei žurnalus

A. PLENYS
3333 Grassfire Cres., Mississauga, Ont. L4Y 3J8. Tel. (905) 625-2412

PRINTING
Atliekame visus paruošimo ir spausdinimo darbus. Prieinamos kainos, aukšta kokybė.
TEL. (416) 252-6741
66 Mimico Ave., Toronto Ont., M8V 1R3
Savininkas Jurgis Kuliešius

Sutton GROUP

PAŽADU JUMS
24 valandų
tarnybines paslaugas, greitą dėmesį, sąžiningumą, išsamią informaciją. Prašau skambinti šiandien

tel. 416 236-6000
pirkimo ar pardavimo klausimais

sutton group – assurance realty inc. realtor
5415 Dundas St. West, Suite 300, Etobicoke, Ont. M9B 1B5

Astra Travel & Services Inc.
1600 Bloor St. W., Toronto, (priešais Lietuvių Namus į vakarus) Ontario, Canada, M6P 1A7

LIETUVIŠKA KELIONIŲ AGENTŪRA SIŪLO:

- * Keliones į Lietuvą
- * Keliones į šiltus kraštus
- * Draudą
- * Bilietus atvykstantiems iš Lietuvos (pristatymas į namus per vieną parą)
- * Dokumentų vertimą
- * Išskvietimų sutvarkymą ir išsiuntimą
- * Dideles nuolaidas dažnai keliaujantiems
- * Sąžiningą, rūpestingą patarnavimą ir žemas kainas

Kreipkitės visomis darbo dienomis
TEL: 416 538-1748 FAX: 416 538-4390

Kanados Lietuvių Lithuanian Canadian Foundation
1573 Bloor St. West, Toronto, Ont. M6P 1A6

KL Fondo kapitalas daugiau kaip 2 milijonai dolerių yra neliečiamas. Palūkanos skiriamos lietuviškai veiklai Kanadoje ir Lietuvoje.
Per 30 veiklos metų KLF paskyrė 1.3 milijonus dolerių lietuviškai kultūrai menui ir švietimui.
Testamentuose neužmirškite Kanados lietuvių fondo (Lithuanian-Canadian Foundation).
Visos aukos atleidžiamos nuo valstybinių pajamų mokesčių.

REMKIME KANADOS LIETUVIŲ FONDA!

PLUNGĖS SKAITYKLOJE

Plungės miesto skaitykloje raudus senus "Tėviškės žiburių" numerius, kuriuos su susidomėjimu skaičiau, nagrinėjau straipsnius, sėmiausi naujų idėjų ir pamokymų. Stebiuosi Jūsų kantrybe kovojant su sovietine stagnacija, įveikiant jos paliktas biurokratinės pinkles, didžiojo lietuvių išeivių veikla prisidedančia prie Nepriklausomybės atkūrimo. Telydi ir saugo Jus Dievo malonės šviesa.

J. Brenčienė, Lietuva

ACIŲ MAŽEIKIEČIAMS

Mažeikių gimnazija, savo metus skaičiuojanti nuo 1925 m., šandieną, susigražinusi prarastą statusą, vėl yra gimnazija. Dabartinė gimnazijos bendruomenė gimnazijai suteikė pirmojo gimnazijos direktoriaus Merklio Račkausko vardą. Gimnazijoje veikia muziejus, atspindintis švietimo raidą Mažeikiuose. Ieškome gyvenimo vėtrų išblaskytų mūsų gimnazijos priešakario gimnazistų.

Be galo esame laimingi suradę Jus, gyvenančius Kanadoje. Jūs – mūsų gimnazijos pasididžiavimas ir pavyzdys. Gimtoji gimnazija, vaikystės miestas, gimtinės laukai ir oras Jūsų laukia. Mes dėkingi A. Abromaitienei už nuolatinių ryšių, dovanėles. Taip pat dėkingi A. Štuopienei bei V. Prišcepionkai.

Leiskite visos gimnazijos bendruomenės vardu nusilenkti jums ir padėkoti už suteiktą galimybę skaičiuoti "Tėviškės žiburius". Už širdies šilumą dėkojame: A. A. Abromaitienei, R. Bakevičienei, B. Gataveckienei, B. ir J. Lukoševičiams, B. Maziliauskienėi, D. Petraitienei, J. Pleiniui, M. Povilaitienei, V. Prišcepionkai, V. Skabeikiui, A. Skaitienei, A. Skilandžiūnienei, B. Stanulienėi, B. Stankaitienei, V. Tautkevičienei, R. Ulbienei, D. ir V. Vainučiams, A. Žilinskienei, A. Štuopienei. Mus jungia "Tėviškės žiburiai", jūsų laiška, jūsų dovanos gimnazijai. Kiekviena žinutė mums yra brangi".

Su pagarba –

M. Žiaurienė,
Mažeikių Merklio Račkausko
gimnazijos direktorė

DISKOTEKA

Skaitydamas spaudą vis randu nežinomų ir nesuprantamų žodžių. Paskutinis toks yra "diskoteka". Jis vartojamas ir "TZ". Aš nepralėdžiu nė vieno neišsiaiškintų, taigi ir šiam pavėnčiui gerokai laukelį. Perverčiau visus turimus žodynus, bet "diskotekos" neradau. Tuomet atsiverčiau bostoniškę enciklopedi-

ją. Joje radau aiškinimą apie diską, bet diską pats žinau be aiškinimų. Tai toks apie 30 cm. skersmens ritinys, abiem išpūstais šonais, sveriantis 2 kg. Jis ypač populiarius sporte, jį sportininkai mėto. Gerai numeta apie 60 metrų.

I. Šaipokas, Kanada

Red. pastaba. "Dabartinės lietuvių kalbos žodynas" (1993) taip aiškina: diskoteka – jaunimo renginys, kur klausomasi plokštelių muzikos, šokama ir pan., vakarėlis".

"VAIKO TĖVIŠKĖS NAMŲ" RĖMĖJAMS

KALĖDOS – gražiausia viso pasaulio vaikų šventė. Užgimęs sve-timoje pastogėje, Vaikelis Jėzus grįžo į savo žemiškos tėviškės namus Nazaretę. Jis gerai žino, jog ir mums visiems reikalingi tėviškės namai, kad galėtume jų pasilgti ir visada į juos sugrįžti, kad jie nuvestų mus į dangiškus namus pas Tėvą.

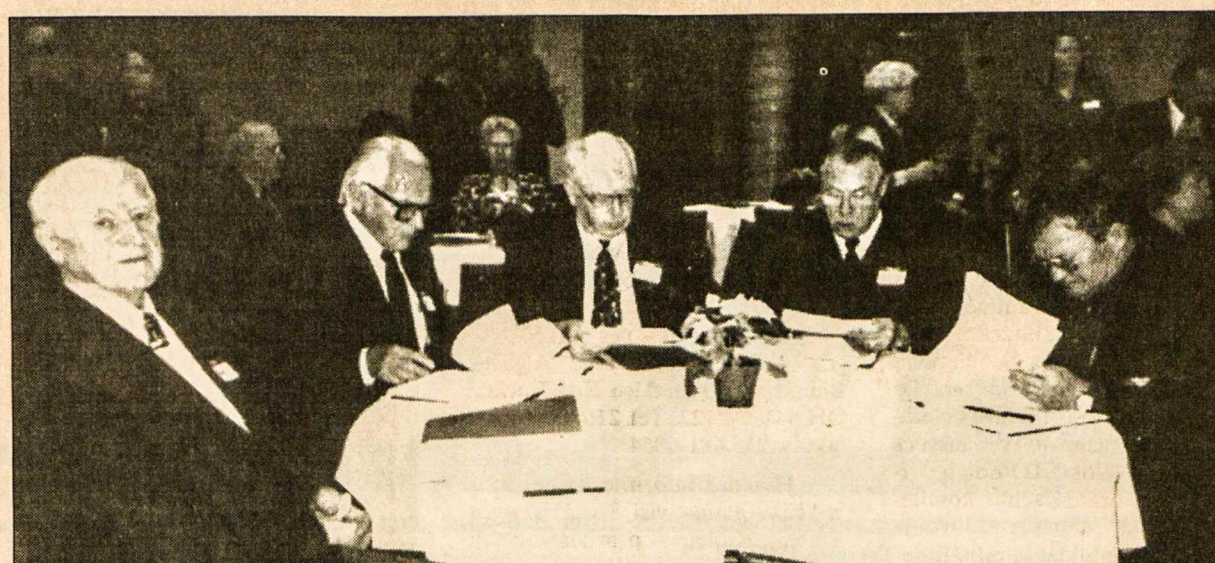
Daugelio žmonių širdyse įžiebta Jėzaus meilė sukūrė "Vaiko Tėviškės namus" tiems, kurie jų šilumos yra netekę. Dalindamiesi tėviškės namų kalėdinio džiaugsmu, Kalėdų maldoje prašysim, kad Betliejaus Vaikelis Jus laimingų ir šimteriopai atsilgintų už parodytą mums rūpestį ir meilę.

"Vaiko Tėviškės Namų" vardu –
kun. V. Kazlauskas,
A. Urbaitis, J. Žitkevičiūtė

TAUTIEČIAMS KANADOJE

Už visokeriopą finansinę paramą remiantį globos namus "Tremtinių namai" (Meškeriotų g. 22 Vilniuje), Tremtinių grįžimo fondas nuoširdžiai dėkoja savo ir jau "Tremtinių namuose" gyvenančių tremtinių vardu Kanadoje gyvenantiems tautiečiams ir jų visuomeninėms, krikščionišioms bei patriotinėms organizacijoms: Kanados lietuvių katalikų moterų draugijai, Kanados lietuvių fondui, Toronto lietuvių pensininkų klubui, Priskelimo parapijos kooperatyvui Toronte ir Mississaugoje, Kanados baltiečių moterų tarybai, Kanados lietuvių bendruomenei, Tautos fondo atstovybei Kanadoje, Toronto Lietuvių Namų moterų būreliui, Lietuvių kredito kooperatyvui "Talka" Hamiltone, Kredito kooperatyvui "Parama", KLIK moterų draugijos Lietuvos kankinių parapijos skyriui, Kanados lietuvių katalikų centrui, Anapilio moterų būreliui, LN moterų būrelio visuotiniame susirinkime, Lietuvos tautodailės institutui, Hamiltono pensininkų klubui, Ota-voje gyvenantiems torontiečiams.

Vytautas Cinauskas,
TGF valdybos pirmininkas



Kanados lietuvių bendruomenės tarybos suvažiavime 1997 m. lapkričio 29 d. Anapilyje. Iš kairės: P. Adamonis iš Montrealio, St. Dalius, G. Skaistys, J. Stankus ir dr. V. Kvedaras iš Hamiltono

Nuotr. J. Lasienės

Kad veikla nesilpnėtų

"Talka" remia mokyklą, spaudą ir jaunimą

Hamiltono lietuvių kredito kooperatyvas "Talka" 1997 m. lapkričio mėn. užbaigė metus pasiekdamas \$39,180,180 balansą. Tuo laikotarpiu per vienuolika mėnesių "Talka" savo sąskaitose turėjo: narių akcijų (\$8,128,520, čekių sąskaitose \$3,878,182, taupomose sąskaitose \$4,366,219, sąskaitose su terminuotais indėliais nuo 30 dienų iki 5 m. laikotarpiu \$17,857,913, taupomose sąskaitose su kasdien priskaičiuojamu nuošimčiu \$209,333, JAV dolerių sąskaitose \$138,305, registruotų pensijų taupymo plane (RRSP) \$4,627,805, registruotų pensijų pajamų sąskaitoje (RRIF) \$4,138,485. Šiais metais gautas pelnas – \$257,316.

Nariams išduota asmeninių paskolų \$826,744, nekilnojamo turto \$20,186,293 ir riboto kredito (Line of credit) \$4,213,665. Riboto kredito paskolos išduotos tik įkeičiant nekilnojamą turimą. Išduotos nariams paskolos sudaro 64.39% viso turimo kapitalo. Paskolas vis sunkiau išduoti, nes jų pareikalavimas yra sumažėjęs ir bendra suma yra kiek mažesnė negu 1996 m. Laisvų neišskolintų pinigų turima 13,212,436, kas sudaro 33.72%. Tie pinigai yra padėti trumpu terminu kooperatyvų centre Toronte. Tiems pinigams šiais metais buvo mokamas labai žemas nuošimtis, tuo būdu ir išskolintos paskolos nukritus nuošimčiams davė mažesnes pajamas. Tačiau "Talka" vistic pagėjia derinti gautas pajamas, visą laiką stengiantis nariams

mokėti už laikomus indėlius geresnę nušimtį negu rinkoje buvo mokama.

"Talka" yra sukaupusi stiprų finansinį pagrindą – atsargos kapitalą, kuris su nepadalintu pelnu dabar sudaro \$3,107,697 arba 7.93% viso turimo kapitalo. Tai gerokai didesnis negu valdžios nustatytas privalomas 5% atsargos kapitalas.

Kredito komitetas leido išduoti naujų paskolų per lapkričio mėn. 13 narių už \$334,194. Didžiausia paskolų suma buvo leista išduoti liepos mėnesį 18 narių – \$1,065,692. Nors nekilnojamo turto paskolų nuošimtis šiais metais buvo labai nukritęs, bet ir jų pareikalavimas buvo labai mažas.

"Talkos" kooperatyvas dabar turi 1836 narius ir 431 skolininką. Nariai sensta, ir mirtis pastoviai eiles retina. Šiais metais mirė še nariai: A. Gelžinis, A. Maksimavičius, P. Bosas, D. Stukas, D. Diluca, B. Kazukauskienė, A. Kairys, J. Bajoraitis, M. Mickevičienė, S. Milierienė, B. Vyšniauskas, B. Kisneris, A. Petrauskienė, P. Šeiry, F. Urbaitis, G. Juodelienė, J. Čižauskienė, R. Sheldon, W. Keck, dr. B. Krakaitis.

"Talkos" valdyba, 1997 m. gruodžio 11 d. posėdyje apsvačiusi šiais metais gautą pelną ir turimą sukauptą stiprų atsargos kapitalą, nutarė nariams gražinti 5% (Rebate) prie išmokėtų 1997 m. už indėlius palūkanų ir nariams skolininkams už tą patį laikotarpį už sumokėtas paskolų palūkanas. Priskaičiuotas nuošimtis nariams įneštas 1997 m. gruodžio 31 d. į asmenines sąskaitas.

Valdyba taipgi svarstė ir paskyrė įvairių aukų lietuvių mokykloms, spaudai, organizacijoms, didžiausią dėmesį skiriant jaunimo reikalams. Paskirta Kanados lietuvių bendruomenės krašto valdybai \$6,000, Vasario 16 gimnazijai Vokietijoje ir Vysk. M. Valančiaus mokyklai Hamiltone po \$4,000, tremtinių iš Sibiro grįžimui ir Vilniaus krašto lietuvių mokykloms paremti po \$3,000, Kanados lietuvių muziejui-archyviui \$2,000, laikraščiams "Tėviškės žibu-

riai", "Nepriklausoma Lietuva", "Pasaulio lietuvis", Kanados lietuvių fondui, Hamiltono lietuviams skautams, Hamiltono ateitininkams, tautinių šokių grupei "Gyvataras" ir dramos sambūriui "Aukuras" po \$1,000, dienraščiui "Draugas" Čikagoje, Mažosios Lietuvos fondui ir radijo programai "Gintariniai aidai" po \$500, žurnalui "Lituanus" \$400, sporto klubui "Tauras" Londone, lietuvių chorui "Pašvaistė" Londone ir poeto H. Nagio juostelės išleidimui po \$250, per M. Jankų "Catedral" krepšinio komandai \$100. Iš viso paskirta \$36,750.

Be to, metų eigoje valdyba buvo paskyrusi \$1,450, iš kurių išmokėta jūrų skautams Toronte, Anapilio vaikų darželiui ir lietuviškos knygos 450 m. sukakčiai po \$250, Pasaulio lietuvių jaunimo kongresui \$500 ir istorinių knygų fondui (J. Benius) \$200. Iš viso "Talkos" valdyba 1997 m. paskyrė ir išmokėjo įvairiems lietuviškiems reikalingams parenti \$38,200.

Valdyba nutarė šaukti metinių narių susirinkimą 1998 m. kovo 7, šeštadienį, 4 val. p.p. Jaunimo centro salėje, 48 Dundurn St.N., Hamiltone. Prašome tą datą rezervuoti svarbių "Talkos" reikalų svarstymui. Yra išspausdintas gražus sieninis "Talkos" kalendorius 1998 m. Nariai jį gali atsiimti darbo valandomis "Talkos" raštinėje. Paštu jis nebus siunčijamas.

Stasys Dalius

Žurnalas "Naujasis židinis"

Baigiantis metams, labai verta prisiminti, kad Lietuvoje Katalikų intelektualų yra leidžiamas aukšto lygio kultūros žurnalas "Naujasis židinis" ir jį užsiprenumeruoti 1988 metams. Žurnalas išėina kas mėnesį 100 puslapių didelio formato leidiniu. Jame gvildinami religijos, filosofijos, literatūros, meno, politikos ir visuomeninio gyvenimo klausimai. "Naujojo židinio" metinė prenumerata su persiuntimu oro pašto – 44 doleriai. Čekis rašomas "Franciscan Monastery" vardu ir siunčiamas šiuo adresu: Rev. Leonardas Andriekus, P.O. Box 980, Kennebunkport, Maine 04046, USA. Inf.

Amerikos...

(Atkelta iš 7-to psl.)

patirties puslapi. Pokarinė Lietuvos dailė neprisilietė prie tarptautinės pokarinės abstrakcijos (įvairių jos post-variantų) bei klasikinio minimalizmo, beveik neplėtotą ir pati šviesos instaliacijos rūšis. Neturėdama galimybių betarpiškai reikštis pagal tarptautinio meno sklaidos dėsnius, modernioji lietuvių dailė uždarai atspindėjo atskirų tarptautinių judėjimų ideologiją (net priešingai – gerai jos nepažino), bet veikiau tam tikrą bendrą moderniosios dailės intonaciją, jos estetiką, kaip realiai neegzistuojančią hipotetinę vienumą. Tačiau svarbiausioji E. U. parodos Vilniuje pamoka kita. Tarptautinis šiuolaikinio meno kontekstas čia atsiskleidė ne savo vienoduoju masiniu veidu, o per individualybę, subrandinusių jo terpėje savą meninį pasaulėvaizdį.

• Visa išeivijos lietuviškoji spauda sunkiai verčiasi. Reikia paramos ir "Tėviškės žiburiams". Kas galite, paremkite juos auka, rėmėjo ar garbės prenumerata, testamentiniu palikimu.

Perkat ar parduodat namą?
Patikėkit šį rūpestį man.
Aš jums sąžiningai patarnausiu.

Gintautas Tumosa
TEL. 416 769-1616
Nemokamas namų įvertinimas

RE/MAX West Realty Inc., REALTOR®
1678 Bloor Str. West, Toronto, Ont. M6P 1A9

Registruota masažo terapeutė
Ramona Girdauskaitė, B.Sc., R.M.T.
20 High Park Blvd., Toronto.
Gydymasis masažas ("Craniosacral Therapy")
Priima pacientus pagal susitarimą
Telefonas 416 536-5437
Su gydytojo nurodymu dauguma privačių sveikatos draudos bendrovių (extended health care benefits) gydymą masažą padengia pilnai ar iš dalies.

Dantų gydytoja
Gintarė Sungailienė, D.S., D.D.S.
1553 Hurontario Street, (į pietus nuo QEW)
Mississauga, Ontario L5G 3H7 Tel.: 905 271-7171
Taip pat gydytoja priima pacientus ketvirtadieniais
1588 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A7
(Priešais Lietuvių Namus)
Tel.: 416 530-1070

Dantų gydytojai
Dr. J. E. BIRGIOLAS, D.D.S.
Dr. S. DUBICKAS, D.D.S.
Dr. O. ELVIKIS, D.D.S.
Dr. R. KARKA, D.D.S. M.S. Dip. Orth.
(Orthodontist)
Telefonas
2373 Bloor Street West **416 763-5677**
(Prie Jane St.)

Advokatas
VIKTORAS E. RUDINSKAS,
B.Eng., M.Eng., B.C.L., LL.B., M.B.A., P.Eng.
Tel. 416 240-0594
27 John St., Second Floor
Weston, Ontario M9N 1J4
(arti Lawrence ir Weston Rd.)
Lengvai pasiekiamas autobusu nr. 79 (Scarlett Road) nuo Runnymede požeminio stoties.

Advokatas
ALGIS S. PACEVIČIUS PACE, B.Sc., LL.B.
PACE, JOHNSON
5110 Dundas ST.W.
(tarp Islington ir Kipling gatvių)
Etobicoke, Ont. M9A 1C2
Tel. 416 236-3060
Fax 416 236-1809

CMD INSURANCE SERVICES INC.
Dėl visų rūšių draudos Jūs galite kreiptis į Walter Dresher (Drešerį), taip pat naujos automobilio ir namų draudos reikalais; į Rimą Drešerienę kreiptis jau apdraustų automobilių ir namų reikalais ir į Ričardą Drešerį – dėl visų komercinių draudų.
1945 Dundas St. E., Suite 215, Mississauga, Ontario, L4X 2T8
Tel. 905 624-4866, 1-800-665-3406
FAX 905 624-8238
CMD Insurance Services Inc.
Nekilnojamo turto įkainiojimas – mortgicijų, mokesčių, turto ir kt. Kreiptis į Rick Drešerį tel. 416 233-3334
DRESHER Appraisal Ltd.
Nekilnojamas turtas. Patarnavimai visose pirkimo ir pardavimo srityse. Kreiptis į Valterį ar Rick Drešerius
Tel. 416 233-3334
DRESHER Real Estate Ltd.

Patarnavimas - greitas ir tikslus!
V. DAUGINIS – telefonai 416 762-4232, 905 822-7376
Lilija Pacevičienė – telefonai 416 762-4232, 519 853-3652
* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS *
* GYVYBĖS * KOMERCINĖ *
DRAUDA - INSURANCE
Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,
2 Jane Street, Suite 204 (kampas Jane ir Bloor), Toronto, Ont. M6S 4W3
416 762-4232 FAX 416 762-5588

Travel Centre
KELIONĖS Į LIETUVĄ 1997/98
Teiraukitės apie mūsų žemas SUPER SAVING kainas
*** Sutvarkome keliones į visus pasaulio kraštus ***
(Lėktuvų bilietai išrašomi mūsų įstaigoje)
*** Parūpiname kelionės, sveikatos ir lankytųjų draudas ***
Skambinkite Audronei arba Leenai, tel. 416 483-0555 (Toronto)
Tel. (iš kitų Kanados miestų) 1-800-263-7454, faksas 416 440-4179
191 Eglinton Ave. E. Toronto, Ont. M4P 1K1
Registracijos # 02556148

Dr. DAIVA NORKIENĖ
ŠEIMOS GYDYTOJA
Mielai priima naujus pacientus
(416) 767-7725
2150 Bloor Street West (prie Runnymede), Toronto, Ontario
M6S 4V7, Suite 205
(pirmame aukšte)

RE/MAX West Realty Inc.
Re/max West įstaigoje
ilgiausiai dirbantis agentas
♦ 25 metų namų remonto patirtimas ♦ Daugiau kaip 12 metų pardavimo-pirkimo patirtimas ♦ Namų nuomojimų ir nuomininkų reikalų specialistas.
1678 Bloor St.W., Toronto, Ont. M6P 1A9
Skambinti bet kuriuo metu įstaigos tel. 416 769-1616, namų – 416 532-5893
Nemokamas namų įvertinimas

Vilija Valiuškienė,
diplomuota pianistė-pedagogė, priima mokinius nuo 4 m. amžiaus fortepijono, dainavimo, teorijos pamokoms. Taip pat ruošia konservatorijos egzaminams. Moko visomis savaitės dienomis, gali atvažiuoti į mokinio namus.
Tel. 416 531-1906
Adresas: 12 Bartlett Ave (Bloor ir Dufferin), Toronto, Ont. M6H 3E6.
Fax 531-1906

HOME LIFE
HomeLife/Realty One Ltd.
Realtor-Member
FAX 416 763-5097
2261 Bloor Street West,
Toronto, Ontario M6S 1N8
Visais namų pirkimo-pardavimo reikalais jus informuos ir maloniai patarnaus
NIJOLĖ B. BATES
tel. 416 763-5161
(24 val. pager)

Prieš norėdami pirkti ar parduoti namus, kreipkitės į
RUBY REAL ESTATE LTD., Broker
27 John St., City of York, Ontario M9N 1J4
Tel. (416) 249-RUBY(7829)
Profesinis nekilnojamos nuosavybės reikalų tvarkymas
SKAMBINKITE:
Victor E. Rudinskas, Chief Broker,
B.Eng., M.Eng., P.Eng., B.C.L., LL.B., M.B.A.
ARBA
Dr. Leona Rudinskas, Associate Broker
Jūs galite sutaupyti už teisinį patarnavimą

KESTAS
Sukursiu gražų paminklą pagal jūsų pageidavimus
Dailininkas Kęstutis Keparutis
Tel. FAX 905 540-1705
238 Emerald Street North,
Hamilton, Ontario L8L 5K8

TORONTONT

Anapilio žinios

– Praeitą sekmadienį gražiai praėjo vaikučių Kalėdų eglutė Anapilyje. Nuosirdžiai dėkojame jaunų šeimų sekėjai.

– Sausio 11, sekmadienį, minėsime tragiškąją Sausio trylikąją. Mūsų šventovėje 11 v.r. Mišiose iškilmingai su savo vėliavomis dalyvaus Toronto VI. Pūtvio šaulių kuopa ir mūsų parapijos KLK moterų draugijos skyrius.

– Mūsų parapijos vaikučių Pirmoji Komunija ateinančiais metais bus gegužės 24 d. Tėveliai prašomi savo vaikučius kuo greičiau užregistruoti klebonijoje pasirušimo pamokoms.

– Mišios sausio 11, sekmadienį, 9.30 v.r. už a.a. Vincentą Vaitkevičienę, 11 v.r. už parapiją; Wasagėje 2 v.p.p. už a.a. Feliksą Kasparavičių.

Lietuvių Namų žinios

– Sekmadienio, sausio 5 popietėje dalyvavo 166 asmenys. Pranešimus padarė LN valdybos narys P. Štūrmas.

– Sausio 15, ketvirtadienį, 11 v.r. įvyks LN moterų būrelio susirinkimas LN posėdžių kambary.

– LN moterų būrelio aukovo Irena Paškauskienė \$10 ir Vida Poškuvienė \$10. Būrelio nuosirdžiai dėkoja.

– LN valdybos posėdis – sausio 15, ketvirtadienį, 7 v.v.

– 1997 m. gruodžio mėn. slaugos namams \$1000 aukovo Petras Gumbinas. Aukos slaugos namams priimamos Toronto ir Hamiltono kredito kooperatyvuose arba siųsti tiesiog: Labdaros fondas, Lietuvių slaugos namai, 1573 Bloor St.W. Toronto ON M6P 1A6.

Muziejaus-archyvo žinios

– Mūsų muziejuje bei archyve saugomos visos Kanados lietuvių istorija, ir labai malonu, kad mažesnės apylinkės mūsų darbą paremia. Dėkojame Delhi-Tillsonburg KLB apyl. valdybai už \$100 auką ir Algiiui Streimikiui, gyvenančiam Milton, Ont., už \$50 auką.

“Angeliukų” chorui aukovo: \$50 – S. Radzevičienė, J. J. Zenkevičiai.

Kun. P. Ažubalio stipendijos fondui \$50 aukovo K. J. Batūros.

“Vaiko tėviškės namams” aukovo: \$20 – V. I. Pečiuliai (a.a. Petro Jankausko atminimui).

Išėjusių lietuvių klierikų studijoms Romoje aukovo: \$75 – E. Girėnienė; \$50 – K. J. Batūros; \$20 – U. Palilytė.

Kauno arkivyskupijos “Vaikų dienos centrams” aukovo: \$100 – K. J. Batūros; \$50 – P. Jonikai, A. E. Sagevičiai, A. T. Sekonias.

Kauno arkivyskupijos “Vaikų dienos centrams” aukovo: a.a. Antaninos Zakienės atminimui pagerbti: \$20 – D. A. Keršiai, M. Tamulaitienė, V. P. Dalindos; \$10 – A. Puterienė, M. Vaškevičienė, A. Kairienė, E. S. Kuzmickai, V. Gudaitis, B. Vilkenė, J. O. Jacikai, A. G. Valiūnai, J. T. Kriškūnai, A. Zaremaitė, J. K. Rugys, B. Zutačienė; \$5 – A. P. Kružykai, E. E. Matulaičiai.

IEŠKOME moters prie 3 vaikučių 5, 3 ir 1,5 metų, gyvenančios kartu Mississaugoje nuo kovo mėn. tel. 905 848-9628.

Prisikėlimo parapijos žinios

– Per Trijų Karalių iškilmingas 10.15 v. Mišias giedojo “Volungės” choras. Paulius Vytas, akompanavęs “Volungės” ir parapijos chorams, laikinai pasitraukia iš jų pareigų. Dėkojame jam ir linkime gerą poilsio.

– Praėjus Kalėdų ir Naujų metų šventėms, parapija dėkinga visiems, kurie bet koku būdu prisidėjo prie liturginių apeigų: parapijos ir “Volungės” chorams, solistams V. Čepkui ir Al. Simanavičiui, instrumentalistams I. Beresnevičienei, D. Radtkienei, P. Vytui, R. Melkieni, T. Pabrėžai ir Ž. Janečiūnienėi, giesmių pravedėjams A. Radtkienei, E. Ambrozaitytei, I. Viskontaitei ir chorų solistams. Visai muzikinei programai vadovavo D. Viskontienė.

– Surtvatinimo sakramentui pasirušimo pamokos prasidės sekmadienį, sausio 18, po 10.15 v. Mišių klebonijos posėdžių kambaryje. Visi, suaugę ir jaunimas, kurie šio sakramento nėra priėmę, yra kviečiami ateiti į pirmą pamoką, kur bus aptarta pasirušimo tvarka suaugusiems ir vaikams.

– Atnaujink (Renew) – tai dvasinio ugdymo programa, kurią šio parapijos planuojama vykdyti ateinančių rudenį, jau pradėta organizuoti. Norintys prisidėti yra kviečiami skambinti į kleboniją ar religinės sekcijos pirm. Jūratei Neimanienei – 231-8350.

– Sausio 3 d. palaidotas a.a. Vladas Jocas, 77 m. Paliko žmoną Gertrūdą, brolius Juozą ir Adomą Kanadoj ir seserį Stefą Lietuvoje. Ona-Rita Juodikytė-Ohous mirė Sudbury, Ont. Onos ir Jurgio Juodikių dukte; Lenkijoj mirė a.a. Magdalena Burauskienė, Teresės Samonienės mama. Lietuvoje mirė a.a. Emilija Čiurlytė-Petrikienė, Petro Čiurlio sesuo.

– “The Word Among Us”, sausio mėnesio knygutės yra padėtos ant knygų staliku. Tai kiekvienos dienos Mišių skaitiniai su paaiškinimu, ką galime iš to skaitinio prisiimti sau. Prašom įsigyti ir vartoti. Kaina \$2.

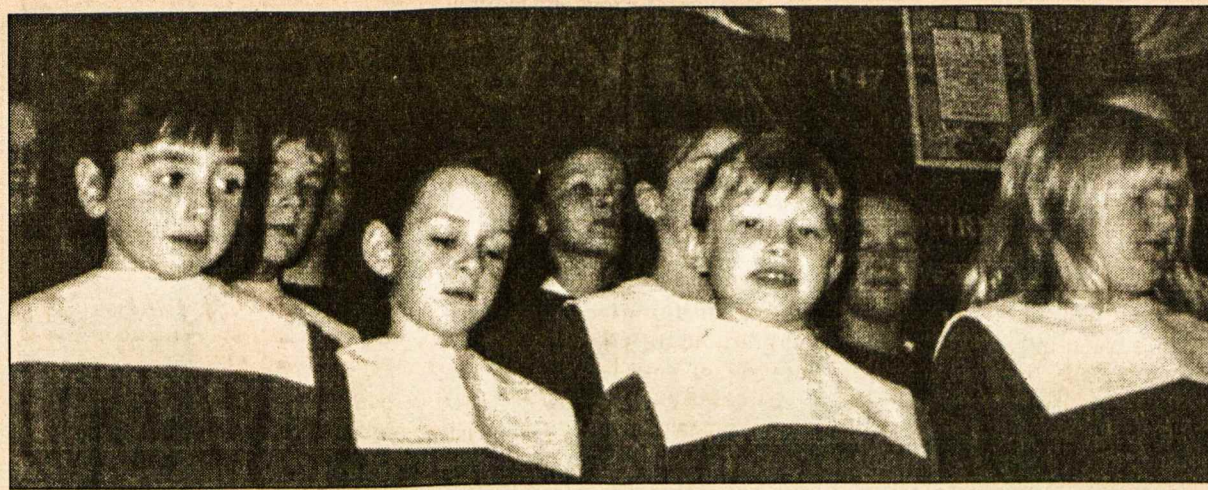
– Ryšium su pašto streiku valdžia pratesė aukų laiką 1997 metams iki šio mėnesio pabaigos. Kas nori aukoti ar padidinti 1997 metų aukas, gali tai dar ši mėnesį padaryti.

– Mišios sekmadienį, sausio 11: 8.15 v.r. už a.a. prel. Praną Vaserį; 9.15 v.r. už a.a. Igną Jonyną; 10.15 v.r. už a.a. Vaitiekų Gatavėką, a.a. Stasį Vaitiekūną, a.a. Magdalėną ir Motiejų Burauską; 11.30 v.r. už a.a. kun. Bronių Jurkšą, a.a. Vaclovą Verikaitį ir visus parapijos choro mirusių narius.

A. a. Vladui Jocui Toronte mirus, reikšdami nuosirdžią užuojautą žmonai, jo broliams Juozui Jocui, Delhi, Ont. ir Adomui Jocui Kalifornijoje bei jų šeimoms, “Tėviškės žiburiams” \$120 aukovo: Alb. Astauskaitė, D. Bartulienė, A. Aleliūnienė, E. Stradomskienė, P. Pekarskienė, V. Jakubickienė, T. Astrauskienė, D. M. Norikai, B. V. Cvirkos, P. O. Vėžauskai, O. Čekienė, S. Zadorskienė.

Atminimui Povilaičių, Lukošų-Lukoševičių, žuvusių partizanų eilėse, nukankintų bei mirusių Sibiro tremtyje, Moniką Povilaitienę “Tėviškės žiburiams” aukovo \$100.

MOTERIS, atvažiavusi iš Lietuvos, ieško darbo. Tel. 416 762-1569.



“Angeliukų” choras, vadovaujamas N. BENOTIENĖS, atliko dalį programos pirmosios lietuviškos knygos – Mažvydo Katekizmo minėjime Toronte 1997.XI.29

PRANEŠAME VISIEMS SAVO KOOPERATYVO NARIAMS

Kadangi 1997-sius finansinius metus užbaigėme sėkmingai, valdyba nutarė:

- Išmokėti 6% papildomų palūkanų už santaupų palūkanas, prirašytas iki 1997 m. gruodžio 31 d.;
- Gražinti 6% visiems skolininkams už jų sumokėtas palūkanas iki 1997 m. gruodžio 31 d.

VISI ĮRAŠAI PADARYTI TAUPOMOSIOSE SĄSKAITOSE.

PRISIKĖLIMO PARAPIJOS KREDITO KOOPERATYVAS TORONTE

Lietuvos respublikos seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis atsiuntė “Tėviškės žiburiams” kalėdinį sveikinimą su įrašu: “Sutikime šventas Kalėdas kaip šeimą – ir žilagalvį, ir jaunimą prie vieno stalo. Tebus jis dosnus pirmiausia meile ir pasitikėjimu”.

Vilniaus radijo užsieniui laidos girdimos 7 v.v. 5905 kHz dažniu. Radijo darbuotojai sveikina klausytojus Šv. Kalėdų ir Naujųjų metų proga. Laukia pagėdavimų ir atsiliepimų. Adresas: Lietuvos radijas, S. Konarskio 49, Vilnius, 2674, Lietuva.

Naujų metų sutikimo pokyliai, rengti Anapilio salėje, Prisikėlimo parapijos salėje ir Toronte Lietuvių Namuose, iš viso sutraukė daugiau kaip 400 dalyvių. Visur jaukiai pasilinksminėta, gražiai pabendrauta. Pažymėtinas gana aktyvus naujųjų ateivių įsijungimas.

A. a. Monikos Jurkšienės atminimui, užjaušdami dukrą ir jos šeimą, Danutė, Aleksas ir Linda Keršiai “Tėviškės žiburiams” aukovo \$30.

A. a. Eugenijos Čižikienės ir a. a. Olgos Eidimienės atminimui pagerbti tremtinių vaikų mokyklai “Lietuvių Namai” Vilniuje B. Stalioraitienės paauguko \$40. Rėmėjai nuosirdžiai dėkoja.

A. a. Balio Arūno atminimui pagerbti: \$50 – A. B. Stonkai; \$30 – D. Trakymienė, M. Tamulaitienė, A. Pilipavičius; \$20 – S. Kupčiūnas, Z. B. Augaičiai, E. Šlekys, Č. B. Jonys, V. Balsienė, J. dr. D. Norkus; \$10 – E. Ališauskienė, J. D. Walker, J. Pacevičienė, G. Balčiūnienė.

A. a. Irenos Mickevičienės atminimui pagerbti: \$70 – J. V. Mickevičius; \$50 – F. Dallaire; \$25 – V. Jasinevičius, A. Mickevičius, S. V. Vaštakai, R. J. Nayduk; \$20 – G. M. Pashkevich, R. Broosky, R. Celejewska, I. T. Zinn, S. Noormohamed; \$15 – V. Simanavičienė, J. Walner; \$10 – J. Mickevičius, I. Punkrienė, A. Bražys, O. G.

A. a. Antano Martišiaus atminimui pagerbti laidotuvių metu 6 m. našlaitei Renatai Gelžinytei iš Lietuvos, kuriai po didelio apdegimo reikalinga odos persodinimo operacija, aukovo: \$100 – Albina Kavaliauskienė; \$20 – Vytautas Vaidotas; \$15 – Romas Žiogarys; \$10 – Elzė Simonavičienė, Viktorija Kuzmarskienė, Stasys Kiršinas, Bronius Navalinskas; \$5 – Romas Juknevičius.

Iš viso suaukota \$150. Auksotojams nuosirdus ačiū. Aukos rinko Neringa Simonavičiūtė, padėjo M. Povilaitienė.

Dr. Gina J. Ginčauskaitė
optometristė
1551 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A5
(prie Lietuvių Namų)
Pirma pacientus pagal susitarimą
Tel. 416 532-7115
Susitarus prima
pacientus ir vakarais

“Vakaro” keturių asmenų orkestras iš Klaipėdos grojo šokiams Naujų metų sutikime Anapilio salėje Mississaugoje. Šis jaunų muzikantų vienetas turi įvairią programą ir dažnai koncertuoja ne tik Lietuvoje, bet ir Vokietijoje bei kituose kraštuose. Jis turi įsigijęs autobusėlį, kuriuo lengvai pasiekia norimas vietas. Kanadon jis atvyko lėktuvu per Niujorką ir nuomoto automobilį pasiekė Mississaugą. Šis vienetas sausio 4, sekmadienį, grojo giesmes Lietuvos kankinių šventovėje per pamaldas, o po jų – koncertavo parapijos salėje, kur atliko populiarią lietuvišką programą. Tą pačią dieną grįžo į Niujorką, o iš ten – į Lietuvą. Vieneto vadovas yra Bronius Mūras, nariai – Algirdas Pranskus, Almondas Simaitis, Juozas Staniulis.

Mažosios Lietuvos fondui aukovo: \$1000 – Č. Januškevičius – encikl. (iš viso 2500); \$500 – M. Milkeraitis – encikl.; “Talka” kred. koop. (iš viso 2050); \$400 – G. Jocienė – 300 encikl. (iš viso 710); \$200 – Kanados Lietuvių fondas (iš viso 3200); \$100 – prof. D. Kaunas (iš viso 232.18); Liet. ev. moterų dr-ja – Kar. kr. mokykloms (iš viso 400); Ir. Meiklejohn – 80 encikl., 20 – mokykloms (iš viso 570); A. Bumbulis (iš viso 1100), V. Norvaišienė – encikl. (iš viso 460); L. Balsienė – encikl. (iš viso – 1180); J. Paškevičius – encikl. (iš viso 600); \$55 – E. Petrus – encikl. (iš viso 380); \$20 – A. Masionienė – Kar. kr. mokykloms (iš viso 245). Dėkojame nuolatiniams rėmėjams už įnašų padidinimą ir nuosirdžiai sveikiname naują narį M. Milkeraiti iš Hamiltono. Valdyba

A. a. Jono Šulco atminimui pagerbti: \$20 – S. M. Jokubaičiai, B. Galinienė; \$15 – J. Bartninkas; \$10 – V. Knyvaitė, J. A. Zalagėnai, O. A. Keršiai; \$5 – P. S. Vaitkus, O. S. Dočkai.

A. a. Albinos Štuopienės atminimui pagerbti Kauno “Caritas” Kartų namams aukovo: \$50 – G. Ignaitytė, K. R. Kaminskas; \$30 – I. V. Ignaičiai, B. D. Vorps ir šeima; \$20 – E. Bartminas, A. N. Benotas, M. Mickeikienė; \$10 – S. E. Kimsh, D. R. Sonda; \$5 – S. Dilkienė.

Patikslinimas. “TŽ” 48 nr. žinutėje “kun. Petras Rukšys SDB, paminėta Anastazija Masionienė. Turi būti Augusta Masionienė. 51-52 nr., psl. 17 po nuotrauka viršuje išspausdinta J. Kovas. Turi būti J. Rovas.

Paieškojimas

Elena Špokienė, gyv. V. Krėvės pr. 25-79, 3042, Kaunas, Lietuva, ieško Antano Vyšniausko, gyvenančio Kanadoje. Jo mama Anelė Vyšniauskienė gyvena Šančiuose ir dirbo pašte. Jei kas apie šiuos asmenis ką žinotų, prašoma rašyti aukščiau nurodytu adresu.

BANGA RENOVATIONS, namų remonto bei patalynų bendrovė, atlieka įvairius stalius, vidaus sienų (drywall), plytelių klojimo, dažymo darbus. Įrengia rūsius, vonios kambarius. Taiso smulkius vandentiekio bei elektros gedimus. Stato lauko verandas, tvoras. Garantuojamos prieinamos kainos ir darbo kokybė. Skambinti Robertui Melkui, tel. 416 760-7181.

Įvairios žinios

Julius Keleras, “Darbininko” redaktorius ir Lietuvos PEN centro Amerikos skyriaus pirmininkas, praneša, kad jis atstovauja daugeliui didžiųjų Lietuvos leidėjų JAV ir Kanadoje. Neseniai Lietuvos mokslių akademija išleido lietuvių kalbos gramatiką anglų kalba “Lithuanian Grammar”, 802 psl. knyga, kurios kaina \$40 (JAV). Pasirodė ir antologija “Lithuania: in her own words” – tai geriausių poezijos, prozos ir dramų fragmentų rinktinė anglų kalba. Kaina \$22 (JAV). Šiais leidiniais susidomėję gali kreiptis adresu: J. Keleras, 343 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207-1910, JAV; faksas 718 827-2964; e-mail: Jkeleras@aol.com.

“The Tablet”, Anglijoje leidžiamas katalikų laikraštis, 1997 m. lapkričio 1 d. laidoje paskelbė Howard Jarvis straipsnį “New battle in the Baltic”, kuriame rašoma apie dabartinę Katalikų Bendrijos būklę Lietuvoje. Teigiama, jog esama sunkumų ir kapitalistinėje sistemoje gyvenant. Vilniuje yra apie 40 šventovių. Sovietmečiu daugelis jų buvę pavertę sandėliais. Tačiau kova už tikėjimo laisvę vykusi įvairiais būdais, įskaitant pogrindžio kunigų seminariją ir spaudą.

Žlugus komunistinei sistemai, iškilo nebesuvaldomas “laikinis” kapitalizmas, ištroškęs Hollywood’o kultūros. Vilniaus universiteto Religinių studijų centro direktorė Eglė Laumenskaitė nusiskundžia, kad tik vienas iš penkių lietuvių praktikuoja religiją. Kat. Bendrijos patarnavimai tėra reikalingi krikščiams, vestuvėms, laidotuviams. 1940 m. ketvirtis Lietuvos gyventojų priklausė 18 katalikiškų organizacijų. Ilgalakis sovietmečio uždarumas Kat. Bendrijai neleides dalyvauti Antrojo Vatikano susirinkime ir dėl to matomas didelis atsilikimas. Viešojo mąstysena dar nesanti pasirušusi priimti religinių naujovių. A. Šleževičius vyriausybė nebuvusi palanki tikybos reikalams. Buvęs keltas klaimas tikybos dėstymą šalinti iš mokyklų. E. Laumenskaitės teigimu, dabartinis ministeris pirmininkas G. Vagnorius religinėje srityje esąs jau įvykdęs daug pagerinimų.

Švietimo ministeris Gudijoje

BNS pranešimu, Lietuvos švietimo ministeris Zigmas Zinkevičius lankėsi Gudijoje, kur su Gudijos švietimo ministru pasirašė bendradarbiavimo sutartį ir programą. Sutartyje numatyta gerinti Gudijoje veikiančių lietuviškų mokyklų būklę, plėsti jų tinklą. Minsko pedagoginiame universitete bus įsteigtas lituanistikos centras, bus remiamas “baltarusistikos” centras Vilniaus pedagoginiame universitete. Sutartyje numatyta Gudijoje ir Lietuvoje sudaryti sąlygas mokytis gimtosios kalbos ir gimtąja kalba.

• Ar jau parėmė Kanados lietuvių kultūros muziejų?

CLEAN FOREVER. Valome kilimus, minkštus baldus ir automobilių vidų nauju būdu – sausomis putomis. Kilimas išdžiūna per 1-2 valandas. Labai gera kokybė. Skambinti bet kuriuo laiku tel. 416 503-1687.

MONTREALQUE

Bernelių Mišios Aušros Vartų šventovėje buvo atnašaujamos 12 val. nakties. Religinis giesmių koncertas prasidėjo pusvalandžiu anksčiau. Koncerto atlikėjai: parapijos choras, vad. muz. Lavrenti Djincharadze, solistai Gina Čapkauskienė ir Antanas Keblys. Koordinatorius – Antanas Mickus. Koncertas pradėtas choro “Nakties tyloje” (J. Sinius), “Berneliai, kelkit” (J. Švedas), “Ateikit, vaikeliai” (A. Aleksis). G. Čapkauskienė giedojo “Gesu Bambino” (F. H. Martens) ir chorą “Skubėkit, piemenys” (M. Petrauskas), “Tylia naktį” (Fr. Gruber) ir “Linksmą giesmę” (J. Naujalis). Koncerto metu prie šventovėje įrengto Betliejaus budėjo Mišių patarnautojai Antanas ir Paulius Mickai, Dainius Vaičaitis ir Paulius Giedrikas.

Mišioms iškilminga procesija atėjo tarnukai, parapijos komiteto nariai, Mišių skaitovai – dr. Jonas Mališka ir dr. Raimundas Zabieļauskas – bei kunigai Juozas Aranauskas, SJ, Januš Lipski ir klebonas kun. Kazimieras Ambrašas, SJ. Pastarasis koncelebravo Mišias ir pasakė pamokslą. Pamaldų metu choras giedojo “Tyliają naktį” (J. Naujalis), gregorinį “Kyrie eleison” choras su chorvedžiu ir vėl choras “Bėkit, žiūrėkit” (A. S. Pocius). G. Čapkauskienė – “Panis angelicus” (C. Franck). Gregorinį “Sanctus” ir “Agnus Dei” atliko A. Keblys ir L. Djincharadze. Be to, A. Keblys pagiedojo “Šventasis miestas” (S. Adams). Pabaigai choras giedojo “Mes girdėjom angelus” (J. Nauja-

lis) ir “Linksmų Kalėdų” (A. Stankevičius).

Po gražių pamaldų žmonės rinkosi į parapijos salę susitikti ir šia proga pasisveikinti su artimaisiais bei iš toliau atvykusiais svečiais. O taip pat ir pasivaikinti. Vašes parengė ir produktus paaukojo J. Blaudzdiūnienė, O. Gir-dauskaitė-Darbyson, talkinama S. Jutuvienės.

Montrealio skautai – skautės surengė Kūčias gruodžio 18 d. Aušros Vartų parapijos salėje. Susirinko beveik visi skautai – skautės ir dalis tėvų. Ilgesnį žodį tarė Birutė Nagienė apie žmogaus ryšį su gamta ir Kūčių tradicijas Lietuvoje. Kun. Juozui Aranauskui, SJ, palaiminimo dalyvius ir valgius, buvo dalintasi kalėdaičiais ir vašintasi visų sušaltais Kūčių valgiais. Atvykęs Kalėdų senelis nepagailėjo dovanų visiems. Vašių metu atsisveikinta su ilgamečiu tuntininku Gintaru Nagiu, kuris neseniai persikėlė į Otavą. Jam buvo įteikta dovanėlė ir jo žmonai Aldonai – puokštė gėlių. Tuntininko pareigas laikinai perėmė Romas Zota, sn.

Rengiasi tuoktis Zuzana Vaiči-kauskaitė ir Brian Crandall.

Alma (Jakimavičiūtė) ir dr. Andrius Valeičiai susilaukė sūnelio Dariaus-Jono.

A. a. Elzbieta (Kekaitė) Lukševičienė, 85 m. amžiaus, mirė gruodžio 18 d. Po pamaldų Šv. Kazimiero šventovėje palaidota gruodžio 22 d. Liko giminės Lietuvoje. B.S.



LITAS

Montrealio lietuvių kredito unija

1475, rue De Sève, Montréal (Québec) H4E 2A8

Tel.: 766-5827 **FAX: 766-1349**

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

Namai – Automobiliai – Prekyba – Atsakomybė
3907A Rosemont Blvd., Montreal, Que. H1X 1L7

Tel. 514 722-3545 **FAX 514 722-3546**

JOANA ADAMONYTĖ, A.I.B. DONNA SVRKA, A.I.B.
PETRAS ADAMONIS, C.I.B. Res. 514 256-5355

Greitas ir tikslus patarnavimas. Pasiteiravimas nelpareigoja apsidrausti.

Aukojo “Tėviškės žiburiams”

“Tėviškės žiburiams” aukovo: \$1,000 – “Talka” kredito kooperatyvas; \$260 – dr. A. P. Dailėdys; \$210 – A. Rūta; \$150 – S. Dalius; \$55 – M. Lazdūtis; \$50 – J. Kirvaitis, K. Mileris, A. Ruzgys; \$35 – M. Jankus; \$25 – H. E. Stepaits, J. Zakas; \$20 – B. Stankaitis, M. Vaškevičius, V. Jasiūnas, A. Vapsva, J. Skladaitis, L. Razgaitis; \$15 – J. Karcekas; \$10 – I. Petrauskas, A. Bočkus, A. Juodvalkis, A. Mučinskas, S. Lazdinis; \$8 – P. Stočkus; \$5 – B. Maziliauskienė, E. Žiaušys, I. Girdevičius, J. Budreika, V. Žebertavičius.

Rėmėjo prenumeratą atsiuntė: \$55 – K. Bartnikas, J. Tamulėnas, P. Pranis, J. Gudavičius; \$52 – Poetės Marijos Aukštaitės centras, V. Jokubaitis; \$50 – P. Čiurlis, V. Prisėcionka, B. Saplys, J. Jonaitis, A. Rukšys, J. Petrėnas, N. Paulaitis, N. Šviežikas, P. Eidukas, A. Dudaravičius, J. Bušauskas, P. Karackas, D. Gaputis, S. Dalius, J. Šimkus, A. Rakauskas, E. K. Kalasauskas, V. Demikis, E. Kazlauskas, B. Stankaitis, P. Lapienis, M. Obelienius, V. Valaitis, kun. L. Musteikis, J. Petrauskas, B. Cepaitis, P. Kudreikis, A. Skabeikis, V. E. Januška, P. Bartėška, J. Dervaitis, B. A. Kozulis, P. Besasparis, J.

ATLIEKU stalius, vidaus sienų (drywall), dažymo, plytelių dėjimo, elektros įvedimo, vandentiekio sistemos įvedimo (plumbing) darbus. Įrengiu pirtis (saunas), dengiu stogus. Skambinti Algiiui tel. 905 272-8323. Pager 416 715-4783.

Punia Construction Ltd.
NAMŲ REMONTO BENDROVĖ
atlieka įvairiausius
statybos-remonto darbus.
Įvedame dujotiekius, oro ir vandens šildymo sistemas, atliekame visus elektros bei vandentiekio darbus, nusauginame rūsius, dengiame stogus ir t. t. Garantuojame gerą darbo kokybę. Skambinti Alvydui tel. 905 848-9628 416 609-5108 (pager).

Besasparis, V. Kazlauskas, S. Kėkštas, I. Jakimavičiūtė, S. Vaišvila, N. Liacas, J. Masilionis, K. Stūrys, V. Gečas, D. Karosas, V. Goldbergas, K. Bartėška, V. Skukauskas, J. Vingelis, R. Taunys, J. Zony, O. Dalindaitė, A. Dalinda, A. Jungmeisteris, R. Dumčius, J. Kirvaitis, T. Blinstubas, J. Skeivelas, K. Mile-rius, V. Sičiūnas, A. Budzilas, L. Urbonas, B. Pranskus, P. Razgaitis, K. Majauskas, A. Pušinskas, E. Šar-auskas, V. Zawadskas, J. Buracienė, R. Tumpa, kun. K. Kaknevičius, A. Juozapavičius, R. Haggio, J. Varnavičius, J. Arcimavičius.

Už dvejus metus rėmėjo atsiuntė: V. Motiejūnas.

Garbės prenumeratą atsiuntė: \$100 – P. Venskus, V. P. Jankaitis, V. Liuma, V. Puzeris, V. Kazlauskas; \$60 – M. Malinauskas, H. E. Stepaits, L. Kulnis, M. Pakulis, S. Laimikis, K. Ražauskas, J. Mikaila, I. Kaliukevičius, S. Orvydas, I. Ross, E. Keburis, A. Kalvaitis, P. Sidaras, J. Tarydas, V. Taseckas, Č. Pšezdieckis, O. Adomaitis, J. Lapšys, V. Normantas, A. Rūta, V. Čiuprinskas, E. Holmes, P. Zaran-ka, A. Vapsva, S. Yokubynas, S. Gotsheldas.

Nuosirdus ačiū už paramą lietuviškai spaudai. Dėkojame garbės bei rėmėjo prenumeratoriams ir visiems, kurie, siūsdami reguliarią prenumeratą, prideda ir auką.



LAIDOTUVIŲ NAMAI

TORONTE
ETOBICOKE
ir
MISSISSAUGOJE

TEVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

savaitraštis, didelio formato, 10 puslapių,
reguliari metinė prenumerata – \$42.00,
rėmėjo – \$52.00, garbės – \$62.00
Naujam prenumeratoriui pirmiems metams – \$35.00
(JAV-se amerikietiškais)

Vardas, pavardė.....

Adresas.....

Siunčių prenumeratą.....dol., auką.....dol.

Laikraščio adresas:

“Tėviškės žiburiai”
2185 Stavebank Rd., Mississauga,
Ontario, L5C 1T3, Canada

Norintiem susipažinti “Tėviškės žiburiai” siunčiami nemokamai šešias savaites. Prašome pranešti tokių asmenų adresus.

ADMINISTRACIJA